

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 12. JANUARJA 1984

ŠTEVILKA 1 • LETO XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vani - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Nsk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oprosten prometnega davka po pristojnem mnenju Štev.: 421/1-72

DELAVSKE SVET ŽELEZARNE SPREJEL GOSPODARSKI NAČRT DELOVNE ORGANIZACIJE ZA LETO 1984

V novi dvorani stavbe družbenopolitičnih organizacij je 29. decembra potekala četrta seja delavskega sveta Železarne. Že na začetku seje so se dogovorili, da prostor, kjer bodo odslej potekale seje delavskega sveta in ostalih organov, poimenujejo »dvorana samoupravljalcev« oziroma manjši prostor s »sejna soba samoupravljalcev«.

VEČ POZORNOSTI KVALITETNIM KAZALCEM GOSPODARJENJA IN POSLOVANJA

Pri ocenjevanju dela in poslovanja temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, oziroma naše delovne organizacije kot celote v preteklem letu, mnogi naši delavci pogrešajo več analitičnosti in kritičnosti, predvsem pa argumentiranih podatkov o naših dosežkih v letu 1983. Preveč je prisotno neke vrste samozadovoljstvo ob tem, kar smo dosegli, čeprav vemo, in tako kažejo tudi podatki, da smo pri najbolj kvalitetnih kazalcih gospodarjenja in poslovanja zaostali za načrtovanimi cilji, da imamo še precej neizvršenih nalog in neizkoriščenih rezerv. Prav gotovo smo vsi delavci v temeljnih organizacijah združene dela in delovnih skupnosti zadovoljni z relativno visoko rastjo osebnih dohodkov v preteklem letu, ki jo utemeljujemo z rastjo produktivnosti, gospodarnosti in donosnosti, brez prepričljivih argumentov in podatkov, vendar pa mnogi z zaskrbljenostjo pričakujejo, kaj bo prinesla letna bilanca, kajti ob mnogih objektivnih težavah in problemih, še več kot smo jih predvidevali, nam nekateri kazalci kažejo številne slabosti, pri katerih je botroval človeški faktor, o čemer pa malo govorimo in zelo neradi povemo konkretne primere.

S temi ugotovitvami nikakor ne podcenjujemo rezultatov, ki smo jih dosegli v zelo težkih pogojih gospodarjenja in ob številnih nepredvidenih težavah s trdim delom in prizadevanji proizvodnih delavcev, vzdrževalcev, delavcev v službah in poslovnih organov, hočemo poudariti le, da bi bili ti rezultati lahko še boljši, kvalitetnejši, če bi se bolj pogumno in kritično lotevali slabosti, ki so pogojene s človeškim faktorjem. Pri tem mislimo na težke milijone proizvodnih stroškov, ki so bili povzročeni z zgrešenimi saržami, zavaljanjem, nižjimi izpolni, slabo organizacijo dela, slabim korištenjem delovnih naprav in delovnega časa in ne nazadnje tudi s premajhnim varčevanjem in neodgovornim odnosom do delovnih naprav.

V vseh teh in drugih primerih, ki vplivajo na večje proizvodne stroške, smo v samoupravnih informacijah odločno premalo konkretni, analitični in bojoviti. Višje proizvodne stroške običajno utemeljujemo z višjimi cenami reprovizualizacije oziroma surovin, energije, prevoznih stroškov, čeprav jih povzročajo tudi že poudarjena odstopanja in slabosti. Poglejmo, na primer, samo mesec november 1983, v katerem so temeljne organizacije za 242 milij. dinarjev presegle planirane stroške in to izključno na račun višjih stroškov predelave. Seveda so na to nedvomno vplivali številni objektivni dejavniki, prav gotovo pa so bili višji tudi zaradi človeškega faktorja.

Kaj ta vsota pomeni, naj navedemo samo nekaj primerjav. Presežni stroški v novembru pomenijo tretjino sredstev, kolikor so jih po programu v lanskem letu dobile vse samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti v občini, ali približno toliko, kolikor je v letu 1983 po programu prejela občinska izobraževalna skupnost, oziroma več kot polovico, kolikor je znašal program občinske zdravstvene skupnosti za lansko leto; kulturna skupnost je po programu lanske leto dobila okroglo 6 %, telesnokulturna skupnost pa 9 % zneska preseženih stroškov v novembru. In ker večkrat slišimo pripombe, da so stroški tednika Železar (tisk in avtorski honorar) precej visoki, naj povemo še to, da bi z zneskom preseženih stroškov v novembru, po sedanjih cenah, kar za 15 let imeli plačanega Železarja. Le za odstotek nižji stroški pomenijo toliko, kolikor je v lanskem letu po programu prejelo socialno skrbstvo občine ali okroglo štiri odstotke, kolikor je dobila občinska raziskovalna skupnost.

Podobne primerjave bi lahko naredili glede razporejanja dohodka in čistega dohodka v temeljnih organizacijah in Železarni kot celoti, oziroma, koliko več čistega dohodka za razporejanje za osebne dohodke in za skupno porabo, kot tudi za zboljševanje in razširjanje materialne osnove dela ter ustvarjanje in obnavljanje rezerv bi nam ostalo pri odstotku ali več nižjanih stroških, poleg seveda vpliva znižanja stroškov na nižje cene naših izdelkov, na večja sredstva za skupno in splošno porabo.

Za primerjavo smo sicer vzeli ekstremni mesec preteklega leta, kajti enajstmesečni podatki kažejo, da so proizvodni stroški nižji od planiranih, kar je seveda razumljivo ob nedoseženih proizvodnih ciljih in neeksaktnem planiranju, vendar pa vsakdo, ki količak živi in diha s tovarno, ve, da imamo še ogromne notranje rezerve, s katerimi bi lahko pomembno znižali proizvodne stroške. Mnogo poudarjamo varčevanje z vsemi vrstami energije, ne lotimo pa se poglobljenih študij in analiz, kje in kako in koliko bi lahko privarčevali. Ob programiranju in gradnji elektronsko računalniškega centra smo veliko govorili in naglašali njegov pomen v pogledu nadzorovanih in vodenih proizvodnih oziroma tehnoloških postopkov v Železarni, žal pa je ostalo le pri besedah, čeprav imamo možnosti za to. Ali to niso ogromne neizkoriščene rezerve ob dejstvu, da se za pomembna dejanja odločamo še vedno na pamet, kakor pravimo. In končno je največja rezerva v naših delavcih in njihovem odločilnem vplivu na vse tokove družbene reprodukcije, ki jo skoraj ignoriramo.

Teh vprašanj nismo izpostavili slučajno, kajti so ena izmed nalog organizacij združenega dela, ki jih opredeljuje načrt uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v SR Sloveniji, ki jim nalaga, da analizirajo strukturo stroškov poslovanja in pripravijo ter izvajajo ukrepe za njihovo znižanje na enoto proizvoda. V Železarni imamo dovolj umskega potenciala, imamo moderen elektronsko računalniški center in če se bomo dela lotili znanstveno, strokovno in dobro organizirani, bomo kmalu odkrili velike notranje rezerve, s katerimi bomo zmanjšali stroške poslovanja in izboljšali naše poslovne rezultate na resnično kvalitetnih kazalcih.

PROBLEMI V HE MOSTE ZARADI ONESNAŽEVANJA SAVE

Hidroelektrarna Moste obratuje s svojimi napravami že dobrih 30 let. V teh letih je proizvedla 1.960 GWh visokovrednotene akumulacijske elektricne energije. Poleg tega pa TOZD HE Moste s svojo relejno transformatorsko postajo pretvori in prenese mnogo več električne energije za napajanje obratov železarne Jesenice, mesta Jesenice in Gornjesavske doline. (Nadaljevanje na 6. strani)

Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava in sprejem gospodarskega načrta delovne organizacije za leto 1984. Obravnavali pa so še pregled izvajanja sklepov 3. seje, sklepe delavskega sveta SOZD Slovenske železarne, najetje kredita za pokrivanje stanovanjske gradnje na Belem polju, usmeritve in stimuliranje izjemnih dosežkov v letu 1984, ugotovitve in informacije o samoupravnih aktivnostih, imenovanja in delegatska vprašanja. Na seji so podelili tudi nagradi Novator leta in Pantzovo nagrado ter plakete RAST YU '83 in posebno nagrado za uspehe na zveznem tekmovanju kovinarjev. O dobitnikih nagrad in plaket smo že poročali v novoletni številki Železarja, posebno nagrado pa je

(Nadaljevanje na 6. strani)

Novoletna seja delavskega sveta železarne (foto I. Kučina)

KLJUB TEŽAVAM DECEMBRSKI PROIZVODNI REZULTATI UGODNI

V začetku decembra 1983 je bila zaradi redukcije električne energije predvsem manjša proizvodnja v elektro jeklarni. Kasneje se je situacija popravila in tudi plavž št. 2, ki od 22. oktobra naprej zaradi pomanjkanja koksa ni obratoval, je pričel ponovno obratovati 19. decembra. Dobava vložka iz tujih virov tako za lastno uporabo, kakor tudi za uslužnostno prevažanje, je bila v tem mesecu precejšnja. Z dobrim delom in ustreznimi naporami celotnega kolektiva je bil predvsem pri gotovi proizvodnji in izvozu dosežen dober rezultat. Operativni program skupne proizvodnje je bil v decembru dosežen 95,5 % in gotove, skupaj z uslužnostnim prevažanjem, 100,4 %.

TOZD PLAVŽ

Kot je bilo že omenjeno, je plavž št. 2 ponovno pričel obratovati 19. decembra. Ker v operativnem programu za december njegovo obratovanje ni bilo predvideno, so ga plavžarji presegle za 13,9 %.

TOZD JEKLARNA

Zaradi pomanjkanja grodlja je SM jeklarna v decembru obratovala namesto s petimi, samo s štirimi SM pečmi. Z operativnim programom znižano proizvodnjo so dosegli 99 %. V Elektro jeklarni je bila do 21. de-

cembra redukcija električne energije in zato ASEA peč sedem dni sploh ni obratovala. Posledica je bila, da so načrtovano skupno proizvodnjo dosegli 67,4 %, celotna Jeklarna pa 86 %. V decembru so v Jeklarni imeli tudi težave zaradi občasne pomanjkanja aluminija, silikomangana, feromangana affine in silicijevega metala. To je tudi negativno vplivalo na izpolnjevanje programirane kvalitete asortimenta.

TOZD LIVARNA

Livarna je dosegla 116,7 % z gospodarskim načrtom predvidene skupne proizvodnje. Tujim naročnikom so odpremili 112,6 tone.

TOZD VALJARNA BLUMING-STEKEL

Zaradi razpoke na sklopki pogonskega vretena valjavskega ogrodja bluming v tem mesecu ni obratovala potisna peč. Zaradi tega v tem mesecu niso bili izvaljani slabi nerjavni kvalitet za potrebe TOZD Hladna valjarna Bela. Poleg tega je bilo tudi nekaj zastojev zaradi redukcije električne energije. Znižani operativni program skupne proizvodnje so dosegli 98,1 %.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V decembru ta valjarna ni obratovala dobro, saj je bilo preveč elektro in mehanskih zastojev. Poleg tega je nastala 26. decembra na peči za ogrevanje blumov večja okvara, zaradi katere so imeli 64 ur obratovalnega zastoja. Rezultat takšne situacije je bil, da je ta temeljna organizacija dosegla načrtovano skupno proizvodnjo samo 82,6 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V TOZD so imeli nekaj zastojev zaradi redukcije električne energije. (Nadaljevanje na 7. strani)

JE V SLOVENIJI V LETU 1984 REALNE OSEBNE DOHODKE MOGOČE OBDRŽATI NA LETOŠNJI RAVNI?

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je na 7. seji 28. oktobra lani obravnaval osnutek resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja Slovenije v letu 1984. Za nadaljnje opredeljevanje delavcev in delovnih ljudi do politike razvoja v Sloveniji je predlagal pripravo variantne usmeritve, ki bi nakazovala, kakšna družbenoekonomska prizadevanja in kakšni materialni rezultati bi bili v letu 1984 potrebni, da bi realne osebne dohodke obdržali na sedanjih ravni.

Iz variantne usmeritve, ki jo je izdelal Zavod SRS za družbeno planiranje, je razvidno, da bi bilo za leto 1984 iluzorno pričakovati, da bi realni osebni dohodki ostali na ravni lanskega leta, saj bi bili za to potrebni materialni rezultati, ki skorajda niso uresničljivi. Predlagatelj resolucije pa je kljub temu upošteval večino pripomb republikanskega sveta Zveze sindikatov Slovenije in jih vnesel v predlog republiške resolucije za leto 1984.

Objavljamo oceno in preračune variante, ki jih je pripravil Zavod SRS za planiranje.

Bilančni izračuni in analize kažejo, da bo v letu 1984 zaradi precejšnje realne zmanjšanja razpoložljivih sredstev v Sloveniji nujno treba zagotoviti, da se z delitveno politiko, kot je opredeljena v predlogu resolucije, v prihodnjem letu zagotovi nadaljnje zaostajanje vseh oblik tekoče porabe za rastjo družbenega proizvoda oziroma ustvarjenega dohodka. V javni razpravi o osnutku resolucije za prihodnje leto so bile sicer izražene številne pripombe, sugestije oziroma zahteve, da bi bilo v letu 1984 — zaradi že večletnega pre-

(Nadaljevanje na 2. strani)

SINDIKATI O INFORMIRANJU V ZDRUŽENEM DELU

Konec preteklega leta je Zveza sindikatov Jugoslavije pripravila posvetovanje o informiranju v združenem delu in nalogah sindikata pri tem. Te gotovo ne bodo lahke, predvsem pa ne bodo kratkoročne, ampak bodo zahtevale izredno veliko vztrajnega in smotrno organiziranega dela. Iz predloženih gradiv, ugotovitev in podatkov je namreč razvidno, da čaka sindikate na tem področju še veliko neopravljenih, ali bolje rečeno, napol opravljenih nalog.

Tako bo zahtevala veliko naporov na primer gradnja informacijsko-komunikacijskega sistema v združenem delu, saj smo še daleč od integralnega sistema informiranja. To se med drugim kaže v neenakomerni razvitosti sistema informiranja v organizacijah združenega dela, pa tudi v neenakomerni razvitosti delov integralnega sistema in njegovih sestavin. Temu se pridružuje tudi dejstvo, da so normativno urejeni samo deli sistema, zavoljo česar ni niti formalnega niti stvarnega povezovanja sistemskih delov v celoto. Brez celote, brez vodovodnega in navpičnega povezovanja.

stemskih delov in sestavin, kakor tudi tokov informacij v različnih smereh in na različnih ravneh ter med njimi pa seveda tudi ne moremo govoriti o integralnem sistemu informiranja.

Še več prizadevanj pa bo po vsej verjetnosti terjala ugotovitev, da delavec še marsikje ni subjekt obveščanja. Vse preveč je poskusov kratkoročnih informacij, ustvarjanja monopolizacije informacij, zapiranja virov informacij ali manipuliranja z njimi, pa tudi sklicevanja na »vzdrževanje« javnosti ali delavcev, na zaupnost informacij in različne skrivnosti, s čimer se preprečuje informiranje. (Nadaljevanje s 7. strani)

SLAB ZAČETEK NOVEGA LETA

Po podatkih statistične službe sektorja za ekonomiko in organizacijo smo do 9. januarja 1984 izdelali 27.471,9 ton skupne proizvodnje, kar je 75,5 % družbenega plana in 88,9 % nekoliko znižanega operativnega programa.

Do 9. januarja so izdelali 4.010 ton grodlja in 10.176 ton surovega jekla. S tem so v TOZD Plavž dosegli svoj družbeni plan in operativni program z 98,7 %, TOZD Jeklarna pa je dosegla družbeni plan 84,9 % in operativni program s 87,2 %.

V prvem tednu leta smo odpremili 3.844 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je le 58,5 % družbenega plana in 63 % operativnega programa.

V PRIHODNJE VEČ VLAGANJ V OSNOVNA SREDSTVA V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

TOZD Hladna valjarna Jesenice je glede na starost strojnega parka ena najstarejših, če ne najstarejša temeljna organizacija v Železarni.

Tukaj delajo še na strojih, ki nosijo letnico 1906. Najnovejša naprava pa je Siemag valjčno ogrodje iz leta 1956. V tej temeljni organizaciji se ni investiralo v osnovna sredstva, ker so vseskozi računali, da bo Hladna valjarna Bela popolnoma prevzela tudi njihova naročila. Toda to se ni zgodilo. TOZD Hladna valjarna Jesenice ima namreč drugačen asortiment proizvodov tako glede količine in dimenzij kot glede kvalitete, trakov. Tukaj valjajo pločevino, ki ima širino do 620 mm, kar po normativih še spada pod trakove (vse širine nad 620 mm se že štejejo za pločevino). Tukaj valjajo tudi manjše količine trakov, denimo nekaj sto kilogramov za posamezno naročilo. V Hladni valjarni na Beli bi to težko izdelali. Razlike so tudi glede trdnosti. Tukaj lahko valjajo trakove z veliko višjo trdnostjo kot na Beli. Torej imata ti dve temeljni organizaciji različna programa valjanja, ki se med seboj dopolnjujeta.

»Letos smo v TOZD Hladna valjarna Jesenice zaostali za proizvodnim planom, ki je znašal 30.000 ton. Dosegli smo le 28.420 ton proizvodnje, kar je tudi največji zaostanek za planirano količino daleč nazaj,« je pojasnil Aleksander Kavčič, vodja TOZD Hladna valjarna Jesenice. »Poglaviti razlog, da v preteklem letu nismo dosegli planirane proizvodnje, je v tem, da je lani prišlo do resnejših okvar na Siemag valjčnem ogrodju, kakršnih prejšnja leta ni bilo. Hitrost valjanja se je zaradi tega na eni strani zmanjšala s 400 m na minuto na vsega 180 m.

Eden od razlogov za nedoseganje plana je tudi v tem, da je bodisi primanjkovalovložka ali pa je ta bil neprimeren za naš proizvodni program. Veliko je bilo vložka, ki ni odgovarjal po kvaliteti ali po dimenziji. Debelina tople valjanih trakov, ki je večja od 3 mm, tudi zmanjšuje storilnost strojev. Za doseganje planirane količine proizvodnje je pomembna tudi širina traku. Vse dimenzije, ki so manjše od 600 mm, zmanjšujejo storilnost stroja, ker ta v takem primeru ni polno obremenjen. Mi smo nekaj časa uporabljali trakove iz Siska, ki so bili le 400 mm široki, ker drugih ni bilo na zalogi.

Od celotne količine dobavljenega vložka je kar 40 % iz zaloga. To je material, ki ga nismo naročili in zato večkrat ne odgovarja našemu programu valjanja. Če hočemo tak material prilagoditi našemu programu, je postopek dosti daljši.

Zahteve naročnikov so vedno večje in ob vedno slabših pogojih je potrebno vlagati vedno več truda, če hočemo, da bo proizvod odgovarjal potrebam naročnikov.

Smo tudi ena tistih temeljnih organizacij, ki opravlja največ uslug, kot so brušenje, prevlanje, žarjenje, rezanje in podobno. Kljub dodatnim organizacijskim težavam zaradi teh storitev pa moramo istočasno gledati tudi, da našim naročnikom čim bolj ugodimo, kar pravzaprav le koristi naši osnovni dejavnosti.

Hladna valjarna na Jesenicah je edina temeljna organizacija v Železarni, kjer več kot polovica ljudi dela tudi za neko drugo temeljno organizacijo, v tem primeru za TOZD Žičarna. V oddelkih, kot so lužnica, notranji transport, skladišče surovin, skladišče rezervnih delov in potrošnega materiala in žarilnica, delajo več za TOZD Žičarna kot za svojo temeljno organizacijo. Pri tem nastopijo včasih težave pri usklajevanju terminov, ko želijo kar najbolj smotrno izkoristiti razpoložljive kapacitete in tehnološke poti. To je posebnost, s katero se druge TOZD ne srečujejo, vsaj v tolikšni meri ne.

»Nekateri oddelki, še posebej pa lužnica, so na robu svojih zmogljivosti, so pa tudi zastareli glede na kvaliteten asortiment proizvodov,« pojasnjuje naprej Aleksander Kavčič. »Ostali oddelki pa se borijo z utesenjenostjo. Že enodnevno pomanjkanje vagonov denimo lahko povzroči velikanske težave.

Kljub vsem tem pomanjkljivostim pa je storilnost v naši temeljni organizaciji vseskozi naraščala in v zadnjih desetih letih kaže enega najvišjih trendov v Železarni. Razlog za to je izboljševanje tehnologije in zmanjševanje staleža. Ti rezultati so v nasprotju z drugimi primeri doseženi brez pomembnejših investicij, saj razen v nove vilice, skladišče potrošnega materiala in garaže v osnovna sredstva skoraj nismo vlagali.

V TOZD imamo tudi vedno večje kadrovske težave, zlasti nam primanjkuje širokovnih delavcev z metalurškimi poklici. Eden od vzrokov

za to je, da učenci šol za metalurške delavce nimajo odgovarjajočih kvalifikacij in za bolj zahtevna dela, npr. za I. valjavca na Siemag valjčnem ogrodju, nimajo ustreznega znanja. Nivo kadrov je v tem primeru zelo skromen, omejen le na tiste, ki se jim ni posrečilo priti v druge poklice. Drug vzrok za pomanjkanje primerenih kadrov je v tem, da so vsa dela normirana. Za te poklice je zaradi postavljenih norm oziroma regulativov časa vedno manj zanimanja. To je v naši temeljni organizaciji dobro opazno, saj želijo valjavci na druga delovna mesta, čeprav so slabše vrednotena. Zaradi tega bi bilo dobro proučiti predlog, da se v temeljnih organizacijah, kjer so normativi točno določeni, to odraža tudi na osebnih dohodkih zaposlenih. Tako bi tista delovna mesta, ki so normirana, spet postala bolj zanimiva.

Posledica obeh zgoraj navedenih problemov je deficitarnost nekaterih poklicev, zlasti tistih ozko specializiranih kot so: vozniki vilicarjev, žerjavovodje, valjavci, rezalci... Temu se sedaj vsaj delno izogibamo tako, da vodje SDS, njihovi pomočniki pa tudi ostali sami poprimejo tam, kjer primanjkuje delavcev, da ne pride do zastojev. V navadi je tudi (o tem govori tudi sklep samoupravnih organov v TOZD), da se zaposleni premeščajo z enega delovnega mesta na drugo v TOZD HVJ, ali v TOZD Žičarna, če je to v interesu proizvodnje.

Plan proizvodnje za letošnje leto znaša prav tako 30.000 ton kot v preteklem letu, čeprav težave, ki so nas pestile lani, niso odpravljene, ampak se bodo pojavljale v še večji meri. Pri tem moram poudariti, da je bilo planirano še 1200 ton hladno valja-

nih trakov, kar naj bi delno nadomestilo slabše proizvodne zmogljivosti v TOZD. Prav tako bo še vedno treba opraviti večje število nadur in s tem tudi prispevati k večji proizvodnji in doseganju planiranih količin hladno valjanih trakov. Za letošnje planiramo dva večja remonta, in sicer na Siemag valjčnem ogrodju in v lužnici. Oba bosta prispevala k povečanju sedanjih zmogljivosti vsaj na nekdanjo raven.

Morali si bomo tudi prizadevati za še večje sodelovanje s TOZD HVJ, saj bi se dalo z nekaterimi tehnološkimi oziroma organizacijskimi prijemi odpraviti ali poenostaviti nekatere postopke v proizvodnji kot so luženje, žarjenje, predvaljanje...

Poleg tega se kaže tudi potreba po nekaterih novih valjavskih strojih oziroma napravah, predvsem po valjavskem stroju za izdelavo hladno valjanih trakov pod 0,5 mm debeline v običajnih kvalitetah in v jeklih. Ta stroj naj bi omogočil tudi doseganje ožjih toleranc, glede česar nekateri naročniki postavljajo zelo ostre zahteve.

Ob vsem tem je treba povedati, da je TOZD Hladna valjarna Jesenice edina pri nas, ki kljub zastarelemu strojnemu parku zadovoljuje potrebe naročnikov po kvalitetah, količinah in dimenzijah, kakršnih drugje ne proizvajajo.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice so 15. decembra proslavili 30-letnico preselitve v nove obrate. Ob tej priložnosti so podelili plakete sodelavcem, ki so v temeljni organizaciji že 20 ali 30 let in pa bivšim obratovodjem, ki so zaslužni za dosedanja razvoj temeljne organizacije. Obenem so proslavili tudi 93-letnico obstoja Hladne valjarne na Jesenicah. Ustanovili so jo leta 1890 tako kot na primer Strojne delavnice, Žičarno, Željavno...

BOLJŠA USPOSOBLJENOST IN METODE DELA — VEČJI UČINKI

V zaostrenih, včasih celo kriznih razmerah je bila aktivnost sindikalnih organizacij, številnih aktivistov in organov v letu 1983 relativno uspešna, če na primer upoštevamo, da so bili delavci ponekod kljub znatnemu padanju realnih osebnih dohodkov pripravljeni z dodatnimi naporji, nedeljskim in udarniškim delom prispevati k ublažitvi posledic nakopičenih problemov oziroma k njihovem odpravljanju.

Tudi nekateri materialni kazalci govori, da smo kljub sila neugodnim okoliščinam vendarle dosegli nekatere uspehe, ki vlivajo upanje za naprej. Seveda pa pri reševanju materialnih, razvojnih in družbenih problemov, ki na ekonomski podlagi pospešujejo zgodovinsko nujno združevanje dela in sredstev, le utrjevanje samoupravnih poti lahko omogoči preseganje nakopičenih problemov! In tu mora svoje mesto in vlogo najti tudi sindikat.

Manj uspešni pa smo bili tudi v sindikatu pri odpravljanju vzrokov in posledic inflacije, nelikvidnosti in pri politiki cen. Sicer je večkrat slišati mnenja, da sindikat na ta področja nima velikega vpliva in zato tudi ni prav, da se večkrat edino sindikat ukvarja z odpravljanjem in blažitvijo posledic. Vendarle se sindikat svoji odgovornosti, da vpliva na to, za delavce življenjsko pomembno področje, ne more odpovedati. To pa je mogoče dosegati z večjo aktivno prisotnostjo v skupščinskem sistemu — torej predvsem v zborih združenega dela in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti.

Letošnje naraščajoče izgube in večja odvisnost organizacij združenega dela od posojil pa so vplivale in še bodo na pojavljanje teženj po socializaciji izgub in negativnih posledic slabega gospodarjenja. Seveda pa se istočasno krepijo tudi administrativno-etatiistična razmišljanja in ravnanja. In na to morajo sindikati računati tudi v letošnjem letu.

Osnovno vodilo sindikalnih organov pri obravnavi resolucij in planov za prihodnje leto je bilo: prek (večjega) dohodka ustvariti motivacijo za boljše delo in gospodarjenje (znotraj tega pa uveljaviti delitev po delu in rezultatih dela).

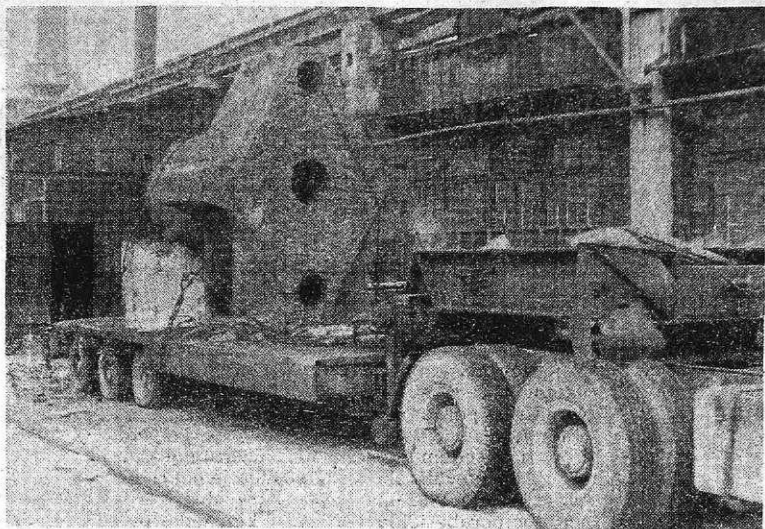
Ne glede na vsa stališča in prizadevanja pa ostane neizpodbitno dejstvo, na katerega moramo računati: da bomo letos razpolagali s še manjšim deležem družbenega proizvoda kot lani, to pa pomeni manj sredstev za vse oblike porabe. Gotovo je, da to ne more veljati za vsako TOZD, vsak kolektiv, kjer je mogoče s kakovostnimi dejavniki tako povečevati proizvodnjo, da osebni dohodki ne bodo realno ostali na enaki ravni kot lani, ampak bodo tudi rasli.

To pa je odvisno tudi od sindikalne aktivnosti. Vse preveč smo se togi; samo z aktivističnimi nastopi ne bomo kaj dosti dosegli. Sami moramo biti bolj usposobljeni, problemov se moramo lotevati enotno in istočasno. Zagotovo pa se celotna aktivnost osnovnih organizacij zveze sindikatov ne more omejevati samo na delo izvršnega odbora ali pa celo samo na delo posameznih članov oziroma predsednikov. Aktivnost izvršnih odborov bo treba bolj povezovati z razpravami v sindikalnih skupinah.

(Informacije RS ZSS za obveščanje v združenem delu, 7/VII, 29. december 1983).

Šarž v elektro jeklarni

Odprema 55 tonskega ulitka za tovarno Ivo Ribar-Lola (foto I. Kučina)

SINDIKATI O INFORMIRANJU V ZDRUŽENEM DELU

(Nadaljevanje s 1. strani)

mer je mogoče izogniti se obveščeni. Vsi ti empirično ugotovljeni pojavi kažejo, da so primeri privatnolastniškega odnosa do informacij in delavcev še dokaj številni in da je stopnja podružbljenosti informacij in javnosti dela nezadovoljiva. Skratka, obveščeni, dostopnost informacij postaja bolj ali manj očitna privilegij posameznih ali kolektivnih nosilcev moči in pooblastil.

Iz vsega tega tudi ni težavno razbrati, da delavci še zmerom nimajo odločilnega vpliva na razvoj, oblike in vsebino integralnega sistema informiranja ter sredstev, s katerimi ta sistem razpolaga. To pa hkrati pomeni, da nimajo dovolj moči, da bi preprečili privatnolastniški odnos do informiranja in informacij in se tako uspešno uprli kratenju pravice do obveščeni in obveščanja. Glede na to je še kako upravičeno stališče, ki je bilo na posvetovanju posebej poudarjeno, namreč, da je odtujevanje informacij prav tako nesprejemljivo, kakor je nesprejemljivo tudi odtujevanje dohodka.

In odtujevanje informacij tudi je neki način odtujevanja dohodka. Kajti vse informacije in podatki, ki jih zbirajo in obdelujejo v delovni organizaciji za njene lastne potrebe in potrebe zunanjih uporabnikov, se plačujejo iz dohodka, ki ga ustvarja delavec; glede na to in zavoljo tega je odtujevanje specifičnega blaga — informacije hkrati tudi ena od pojavnih oblik in načinov, ki onemogoča delavcem, da bi razpolagali s tem delom proizvoda združenega dela.

Odtujevanje informacij, ki jih potrebujejo delavci za orientacijo pri zavzemanju stališč, za odločanje in vedenje, v bistvu onemogoča delavcem uresničevanje njihovega samoupravnega položaja oziroma konkretnih pravic, obveznosti in odgovornosti, ki iz tega položaja izvirajo. Se pravi, da kratenje informacij pomeni hkrati tudi kratenje pravic do samoupravljanja. Zato je bržčas zelo blizu resnici sklep, da je negativen odnos do informiranja precej zanesljiv kazalec negativnega odnosa do samoupravljanja in samoautornne demokracije.

V specifičnem položaju se nahajajo tudi novinarji in druge osebe v delovni organizaciji, ki se ukvarjajo z obveščanjem po službeni dolžnosti in pomeni to zanje delovno obveznost. Kaj zanje pomeni kratenje podatkov in informacij ter njihovo posredovanje? Posledice takega kratenja za novinarja so enake tistim, ki so jim izpostavljeni tudi drugi delavci, saj je tudi novinar delavec-samoupravljevalec, ki ima enake pravice, obveznosti in odgovornosti glede upravljanja lastne delovne organizacije in ustvarjanja dohodka, planiranja in podobno. Potemtakem se tako tudi novinarju krati pravica do samoupravljanja in samoupravnega odločanja.

Vendar pa je treba temu dodati še nekaj. V svoji delovni organizaciji opravlja novinar hkrati tudi dejavnost posebnega družbenega pomena. Da bi mogel to delati, informirati delavce, potrebuje podatke in informacije. To je zanj surovina, kot so premog, železo in podobno surovina za delavca. Ko obdeluje to »surovino«, ji novinar daje ustrezno obliko in vsebino, s čimer ustvarja specifično uporabno vrednost za delavca. Če se mu zapirajo viri informacij in podatkov, novinar ne more delati. Kratenje informacij pomeni za novinarja pravzaprav kratenje pravice do dela in preprečevanje funkcije, ki jo ima ta oblika dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Končno tudi sklicevanje, da utegne ta ali ona informacija vznemiriti javnost, postaja vse manj umestno, večkrat pa tudi povsem nevzdržno.

V sleherni družbi so pojavi, ki vznemirijo javnost, in čim bolj se informacije o tem, kaj se v resnici dogaja, prikriva, tem večja je vznemirjenost. Prav tako so povsod pojavi, o katerih je potrebno in celo nujno obvestiti javnost in delavce, čeprav jih bomo s tem vznemirili; včasih pa jih je potrebno informirati prav zato, da bi se vznemirili in nehali biti ravno dušni. Ne nazadnje pa vemo tudi to, da vznemirjenost preneha, ko se ljudje morejo informirati, in tako preneha tudi negotovost ljudi, ki povzroča vznemirjenost.

To pa seveda še ni vse! Kratenje informacij odpira in pušča prazen prostor, v katerega vdira sovražna propaganda. S tem vznemirjenost ljudi ne le narašča, ampak se hkrati in postopno oblikuje izkrivljena zavest in ustvarja nezaupanje v družbo in njene institucije. Zato kratenje informacij pravzaprav podpira sovražno propagando in objektivno pomaga širiti sovražne »informacije«. Prav nerazumljivo deluje včasih ugotovitev, da smo večkrat preplašeni z informacijami iz najrazličnejših virov, ki so v sedanjih komunikacijskih razmerah lahko dostopni, verodostojni domači viri pa molčijo ali celo dajejo smešna pojasnila, ki jim vse prevečkrat malokdo verjame že zaradi z ničimer utemeljenega zamujanja.

Mislím, da bi morali ravnati ravno narobe. Odgovorne institucije (viri informacij) in ljudje, ki razpolagajo s podatki in informacijami, za katere se zanimala širša javnost in samoupravljalci, bi morali biti pri posredovanju takih informacij zmerom hitrejši kot sovražnik. Na žalost se s takim informiranjem ne moremo pohvaliti, kar pomeni, da je pravočasna in resna informacija še zmerom podcenjevana, odgovornost v tem smislu pa premalo razvita.

Pavle Zrimšek
(Dnevnik, 7. januarja 1984)

Železarski globus

ŠPANIJA

V železarni Echevarri, ki pripada španski železarski družbi Altos Hornos de Vizcaya, so zadnje velike poplave v letošnjem avgustu povzročile veliko škodo v hladni valjarni in v skladišču bele pločevine. Zaradi nastalih okvar bo proizvodnja v tem obratu prekinjena najmanj za tri mesece.

TURČIJA

Turška vlada je uradno objavila, da je bil pred kratkim podpisan industrijski protokol z vlado Sovjetske zveze o tehnični pomoči te države pri rekonstrukciji turške železarne Iskenderun, ob istočasnem povečanju njene proizvodne zmogljivosti z enega na dva milijona ton surovega jekla letno. Za to rekonstrukcijo bo dobavila sovjetska stran tudi potrebno opremo. Poleg tega predvideva protokol povečano dobavo energije iz Sovjetske zveze v Turčijo in med drugim tudi električno energijo.

LR KITAJSKA

V novi in najsodobnejši kitajski železarni Baoshan so v letošnjem juliju zaključili z izgradnjo nove jeklarne z dvema 300-tonskima kisikovima konvertorjema, valjarno blumov in slabov z letno proizvodno zmogljivostjo 3 milijone ton. Ob stalnem obratovanju enega izmed obeh kisikovih konvertorjev bo lahko nova jeklarna izdelala letno tri milijone ton surovega jekla. Oba proizvodna agregata predstavljata del prve faze izgradnje te železarne, ki naj bi bila zaključena do leta 1985.

DOGAJANJA V SVETOVNI JEKLARSKI INDUSTRIJI

V preteklem 1982. letu je bila svetovna proizvodnja jekla okoli 650 milijonov ton, kar je občutno manj kot leta 1979, ko je bila 750 milijonov ton in je bila doslej največja letna proizvodnja. Količine so ogromne. Čeprav govorimo in pišemo, da je bila proizvodnja 650 milijonov ton majhna, je večja, kot je bila proizvodnja jekla v celnem devetnajstem stoletju skupaj. Mogoče je bolje, da ne posegamo s primerjavami predaleč nazaj v zgodovino. Svetovna proizvodnja jekla se je v 17 letih, od 1962. do 1979. leta, ko je bila 750 milijonov ton, približno podvojila. Torej obdobje silnega napredka.

Preteklo jesen je na Dunaju zasedal Mednarodni inštitut za železo in jeklo (TISI). Razpravljali so tudi o dogajanjih v svetovni proizvodnji in porabi jekla in ugotovili, da se giblje sedaj svetovna letna rast porabe jekla komaj na pičlih 1,3 %, kar velja za obdobje zadnjih pet do sedem let.

Za primerjavo so upoštevali obdobje 1975 do 1977 z letom 1982 in ugotovili znaten padec porabe jekla v industrijsko razvitem svetu, predvsem v Severni Ameriki. Gibanja so bila precej različna. Največji padec porabe, 26,3 %, je bil v Severni Ameriki. Na področju Evropske gospodarske skupnosti je poraba nazadovala za 8 % in pri tem najmanj za 4 % v zahodni Nemčiji. Tudi v drugih evropskih državah je poraba jekla v obravnavanem obdobju nazadovala in to poprečno za 7,7 %. Japonci so izkazovali do leta 1979 še dvig porabe 6,3 %, po letu 1979 pa tudi pada in še ne kaže stabilizacije.

V istem obdobju je bila poraba jekla v deželah SEV približno enakomerna in je zabeležena letna rast samo 0,8 %.

Visoko so dvignili porabo jekla v deželah v razvoju. Seveda je pri tem treba upoštevati, da je bila tam poraba jekla nizka in da je kljub sorazmerno velikemu povečanju ostala v primerjavi z industrijsko razvitem svetom še vedno nizka. V vzhodni Aziji se je poraba dvignila za 50,3 %, na Kitajskem za 41,5 %, v Latinski Ameriki za 4,3 %, v Afriki in Bližnjem vzhodu za 11,6 % ter v Avstraliji in Oceaniji za 10,6 %.

Vzrok, da se je stanje porabe in proizvodnje jekla v zadnjem obdobju tako zaobrnilo, je nastanek energetske krize, ki je nastopila s podražitvijo nafte leta 1974. Potem, ko se cena nafte od leta 1960 do leta 1974 ni praktično nič menjala, je današnja cena okoli trikrat večja, kot je bila na začetku sedemdesetih let. To se je močno odrazilo, kot že rečeno, na proizvodnjo in porabo jekla.

Leta 1973 je bila proizvodnja jekla v EGS, ZDA in Japonski 400 milijonov ton. V istem letu so v Braziliji, Mehiki, Venezueli, Indiji, Koreji, Tajvanu in Južni Afriki skupno izdelali 29 milijonov ton. Leta 1982 so v naštetih deželah v razvoju z 58 mili-

jonov ton podvojili proizvodnjo, v EGS, ZDA in Japonski pa znižali na okoli 280 milijonov ton. Pri tem so dežele v razvoju izkoristile svoje zmogljivosti 74 %, v ZDA pa celo pod 50 %.

Zanimivo je pogledati tudi, kako je bilo z izvozom jeklarskih izdelkov. Pred 30 leti je pokrivala zahodna Evropa skoraj dve tretjini svetovnega izvoza jekla, sedaj pa se je ta delež zmanjšal na nekaj nad 30 %.

Dežele v razvoju so bile do nedavnega udeležene v svetovnem izvozu jekla z manj kot 1 %, sedaj so pa že dosegle 13 %.

Ker se pri nas železarji zgledujejo običajno po zahodni Evropi, naj navedem še nekaj podatkov o razmerju tehnologij, ki jih sedaj uporabljajo za proizvodnjo jekla v deželah EGS. Obstoječe zmogljivosti Siemens Martinovih peči imajo samo še delež 1 % in te so v preteklem 1982. letu izkoriščali komaj 28 %. Zmogljivost kisikovih konvertorjev (upoštevane so vse inačice sodobnih postopkov) je približno trikrat večja, kot so zmogljivosti električnih peči za proizvodnjo jekla. Leta 1982 so izkoriščali zmogljivosti konvertorjev 57 % in zmogljivosti električnih peči 64 %.

Jeklarji so dajali torej v nekem smislu prednost boljšemu izkoristku električnih peči. Zakaj? Robert Scholey pravi v svojem članku v Stahl und Eisen (103 (1983) Nr. 24 od 5. decembra 1983, str. 1256), da je elektro jeklo ugodnejše zaradi nižjih stroškov investicij. Proizvodnja elektrojekla je bolj prilagodljiva potrebam trga in novim tehnologijam. Program in obseg proizvodnje se lažje prilagaja tudi razmeram na trgu jeklenih odpadkov. Elektropostopek je nezamenljiv pri izdelavi plemenitih jekel. Končno se da pa tudi v električnih pečeh odnosa pri tehnologiji proizvodnje jekla po tej poti zelo hitro in fleksibilno prilagajati porabi kisika in postopek pomeni tudi znižanje porabe energije.

Spodnji podatki, ki so prav gotovo zanimivi tudi za naše razmere, govorijo o deležu domačih rud pri izdelavi surovega železa v zadnjih 30 letih v deželah Evropske gospodarske skupnosti (v milij. tonah):

leto	1950	1960	1970	1976	1980
1. domače železove rude	58	112	83	56	33
2. proizvodnja surovega železa	34	70	98	94	89
Razmerje 1:2	1,7	1,6	0,8	0,6	0,4

Iz pregleda je jasno razvidno, da se revnejše, domače rude, zaradi boljšega izplena umikajo bogatim rudam iz uvoza. Umikajo se tudi zaradi višje produktivnosti, prihranka pri koksu in ne nazadnje zaradi var-

rovanja strateških rezerv domačih rudnih zalog.

KAKŠNI SO IZGLEDI

Pregled stanja v letu 1981 in načrt za leto 1985 prikazuje naslednja razpredelnica (v milijonih ton):

Države EGS	zmogljivosti leta 1981	proizvodnja leta 1981	predpis za leto 1985
Nemčija	67,8	41,6	41,11
Belgija	17,9	12,3	12,92
Francija	29,7	21,3	21,55
Italija	41,0	24,8	30,46
Luksemburg	6,4	3,8	4,26
Nizozemska	8,6	5,5	6,35
Anglija	25,4	15,6	18,34
Danska	0,9	0,6	0,97
Irska	0,3	0,0	0,30

Železarski globus

LR KITAJSKA

»Ta država ima ogromne potrebe po valjani žici,« je pred kratkim povedal vodja delegacije japonskih železarn, katere se je pogajala s predstavniki kitajske vlade v Pekingu.

Od druge polovice leta 1980 dalje je zaznati rahlo, okoli 1 % letno rast proizvodnje in porabe jekla ali celo nekaj več. V deželah v razvoju pričakujejo poprečno letno rast okoli 4 %. V industrijsko razvitem svetu bo poraba in proizvodnja jekla še naprej nekoliko nazadovala. V vzhodno evropskih državah naj bi ostalo sedanje stanje nespremenjeno. V Zvezi republik Nemčiji pričakujejo, da bo proizvodnja jekla leta 1983 okoli 35 milijonov ton ali en milijon ton manj kot leta 1982. V zadnjem obdobju so imeli kar za 25,8 % znižanje proizvodnje pri profilih, medtem ko so zabeležili povečanje proizvodnje ploščatih profilov za 2,4 %. Pri takem stanju so v letu 1982 povečali izvoz za 18,5 %.

V zahodni Nemčiji v tem kritičnem obdobju investirajo predvsem v zaokroževanje in izboljševanje obstoječih proizvodnih naprav. Do leta 1985 računajo, da bodo še zmanjšali proizvodne zmogljivosti v vroči predelavi za 4 milijone ton in pravijo, da bi jih v ostalih osmih deželah EGS morali znižati še za nadaljnjih 6 milijonov ton.

V okviru evropske skupnosti za železo in jeklo imajo daleč večje zmogljivosti kot je proizvodnja. Tudi že za naprej načrtujejo, da ne bodo mogli polno izkoriščati kapacitet in so se že sedaj dogovorili za proizvodnjo v letu 1985.

Nekaj je torej jasno, tudi leta 1985 v industrijsko razvitem zahodnem svetu še ne bodo mogli polno koristiti obstoječih in novih zmogljivosti za proizvodnjo jekla.

RAZMIŠLJANJA OB NAČRTOVANJU RAZVOJA JUGOSLOVANSKEGA JELEZARSTVA

Gotovo je, da se pri jugoslovanski proizvodnji in porabi jekla še ne moremo šteti med industrijsko razvite proizvajalce in porabnike jekla. Srednja rast porabe, ki naj bi bila v prihodnjem obdobju za dežele v razvoju okoli 4 % letno, bi bila najbrž kar pravilna tudi za naše razmere ob normalnih pogojih. Normalni pogoji bi bili, če bi vzporedno imeli višjo poprečno rast pri kovinski predelovalni industriji in gradbeništvu in če bi imele železarne tolikšno akumulacijo, da bi lahko zagotavljale razširjeno reprodukcijo v normalnih življenjskih dobah proizvodnih naprav.

Strokovnjaki mednarodnega inštituta za železo in jeklo pravijo, da zaenkrat še ni mogoče pričakovati oživiljanja v svetovni proizvodnji jekla, odnosno bistvenih premikov v porabi. Zaradi tega gradijo nove zmogljivosti predvsem v deželah v razvoju, v industrijsko razvitih pa le tam, kjer z njimi nadomeščajo zastarele, neekonomične naprave in tehnologije. Pretežni del naložb gre torej za povečanje gospodarnosti proizvodnje in izboljšanje tehnologije za doseg kvalitete izdelkov in za humanizacijo dela.

Pogoji na svetovnem trgu jeklarskih izdelkov so taki, da je izjemna konkurenca in je izvoz res grenak kruh. Izgledi so, da bo takšno stanje trajalo še kar doglede časa. Naša usmeritev bi morala torej biti podobna usmeritvi drugod po svetu: čim boljše izkoristiti obstoječe zmogljivosti. Torej je potrebno zaokroževanje in usklajevanje kapacitet za dvig proizvodnosti. Investirati je treba v posodabljanje tehnologije, za izboljšanje gospodarnosti proizvodnje in izboljšanje kvalitete. Raje torej proizvajati nekaj manj in tisto kvaliteto, ob natančnem izpolnjevanju pogodbenih rokov. Milan Marolt

ŽERJAVOVODSKI TEČAJ

Razpisujemo vpis v žerjavovodski tečaj za delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarne. Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- da so vsaj eno leto zaposleni v TOZD ali delovnih skupnostih Železarne,
- da imajo vsaj šest razredov osnovne šole,
- da imajo odslužen vojaški rok,
- da bodo izpolnjevali psihofizične zahteve.

Kandidati dobijo obrazce (prijave) pri personalnih delavkah TOZD. Pravilno in čitljivo izpolnjene obrazce je treba vrniti do 31. januarja. Interesenti naj se prijavijo do roka, ker poznejših prijav ne bomo sprejemali.

Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati iz TOZD, v katerih se žerjavi uporabljajo.

KADROVSKI SEKTOR

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 16. DO 22. JANUARJA

16. januarja, JANEZ TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava, št. 16—B, št. tel. 83-082;
17. januarja, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udar št. tel. 83-193;
18. januarja, ZDRAVKO ČRV, vodja investicijskega razvoja, Jesenice, Cesta 1. maja 32, št. tel. doma 2660;
19. januarja, MARIN GABROVŠEK, član poslovnega odbora, Bled, Ribenska 8-c, št. tel. 78-157;
20. januarja, VITO GRČAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova 2, št. tel. 81-279;
21. januarja, JERNEJ HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejarjeva 38, št. tel. 82-118;
22. januarja, TOMAŽ KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti obhod po železarni, svoje ugotovitve vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 16. 1.	FRANC CERKOVNIK	ZDENKO CUND
TOREK — 17. 1.	MARJAN ENDLIHER	IVAN KAVČIČ
SREDA — 18. 1.	EDO KAVČIČ	KAREL KOBLAR
ČETRTEK — 19. 1.	VOJKO MENCINGER	PETER SEKLOČA
PETEK — 20. 1.	JOŽE PEZDIRNIK	BORUT CEGNAR
SOBOTA — 21. 1.	AHMED TELALOVIČ	MARJAN DROLČ
NEDELJA — 22. 1.	IVAN SLAMNIK	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega vzdrževanja v Železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure.
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 16. do 21. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.
Dispanzer za borce: dr. Marija Može Kovačič.
V soboto, 21. januarja, samo dopoldan: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
V soboto, 21. januarja, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

POROČILO

o izidu natečaja za izdelavo idejnega osnutka medalje in plakete SOZD Slovenske železarne.

Komisija za izbiro osnutkov priznanj SOZD Slovenske železarne je na seji 20. decembra 1983 ugotovila, da je do poteka roka za prijavo na natečaj, to je do 15. decembra 1983, prispelo šest predlogov. Po podrobnejšem pregledu vseh prispelih predlogov je sklenila, da se za osnutek medalje in plakete sprejme predlog, poslan pod šifro »ERP Štore«, še z nekaterimi dopolnili.

Avtor osnutkov pod šifro »ERP Štore« prejme nagrado v višini 20.000 din.

Komisija je sklenila, da se odkupnih nagrad ne podeli.

KADROVSKO GIBANJE V DECEMBRU

	SKL-NILI DEL. RAZMERJE				PREKINILI DEL. RAZMERJE						Povpr. štev. zaposlenih v letu 1983	de. št. v letu 1983
	iz JLA	št. pen- dijati	ostali	SKUPAJ	v JLA	disi- plinski	po skl. odb. za dr.	upokojeni	umrli	SKUPAJ		
FLAVČ	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	228	214
JEKLARNA	1	-	7	8	-	3	3	-	1	7	705	698
IIIVARNA	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	86	85
VALJ. BL. ST.	1	-	1	2	-	-	-	1	-	1	390	361
VALJ. ŽICE	3	-	1	4	-	1	-	-	-	1	172	157
VALJ. DEB. FL.	1	-	1	2	1	-	-	-	-	1	173	172
HL. VALJ. BETA	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-	280	281
HL. VALJ. JES.	2	-	1	3	-	1	-	-	-	1	225	216
ŽIČARNA	1	-	1	2	-	3	1	-	-	4	265	234
PROFILARNA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71	66
VRAČ. FODB.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48	55
JEKICVLEZ	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	155	146
ELEKTRODE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	255	250
ŽEBLJARNA	-	-	2	2	1	-	-	-	-	1	88	85
STROJ. DEL.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	340	319
REMONTNE D.	6	-	1	7	-	-	1	-	-	1	505	506
VZDRŽEVANJE	5	-	-	5	-	-	3	2	-	5	554	556
ENERGETIKA	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	247	244
TRANSPORT	-	-	4	4	1	1	-	1	-	3	375	371
DS KO-FI	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	277	283
DS K S I	1	-	2	3	-	-	1	-	-	1	350	365
DS E T N	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	480	486
DRUŽB. FREHR.	-	-	1	1	-	-	1	-	-	1	170	172
S K U P A J	22	-	26	48	4	9	12	6	1	32	6439	6322

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Zlata HOMEK, 1931, Valjarna bluminig stekel — 36 let v ŽJ in Marjan KLEMENČIČ, 1930, Vzdrževanje — 31 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: Alojz BREGANT, 1928, Plavž — 36 let v ŽJ; Zdravko KAVALAR, 1926, Transport — 35 let v ŽJ; Andrej NOČ, 1935, ETN-OTK — 29 let v ŽJ in Avguštin OBLAK, 1942, Vzdrževanje — 24 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

UMRL: Djordje MATIČ, 1927, Jeklarna — 30 let v ŽJ. Svojem naši iskreno sožalje!

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Člani odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne so se na 10. redni seji sestali 28. decembra in obravnavali poročilo o izvrševanju sklepov prejšnje seje, oceno skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec december, predlog programa za mesec januar, analizo finančnega rezultata za november in kumulativno za enajst mesecev, gospodarski načrt delovne organizacije za leto 1984, odpise in pripise razlik pri poslovanju s tujino in razno.

Iz poročila o izvrševanju sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da so sklepi izvršeni oziroma so v izvajanju. Sklenili so tudi, da se opozori člana odbora iz temeljne organizacije Monter Dravograd, naj se udeležuje sej odbora ali vsaj opravičuje svojo odsotnost.

V nadaljevanju so obravnavali oceno izvrševanja skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec december in nanjo niso imeli pripomb. Ugotovili so tudi, da je bil izvoz količinsko realiziran (v mesecu decembru) s 104 %. Potrdili so tudi

predlog programa proizvodnje za mesec januar.

Po obravnavi analize finančnega rezultata za november in enajst mesecev so sprejeli ugotovitvene sklepe o eksterni realizaciji, planu storitev prevallanja in vrednostni realizaciji. Sklenili so tudi, naj strokovna služba pripravi predlog in izdela ustrezne rešitve glede bremenitve stroškov napak na izdelku, tako da TOZD bremenijo za napake samo predhodni TOZD.

Obravnavali so tudi gospodarski načrt delovne organizacije in pregledali pripombe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti. Skupaj s pripombami so gospodarski načrt posredovali delavskemu svetu Železarne v obravnavo in sprejem.

Na predlog oddelka za izvoz so obravnavali in potrdili tudi odpise in pripise razlik poslovanja s tujino.

Seznanjeni so bili tudi s spremembo prodajnih cen izdelkov črne metalurgije in predlagali delavskemu svetu Železarne, da sprejme naslednje sklepe:

— Skladno s sprejetim stališčem na 3. seji, dne 16. novembra, delavski svet sprejema na znanje odlok ZIS, in sicer s tem, da izdelkom črne metalurgije linearno povečamo zatečene prodajne cene za 21 %.

— Glede na zaostrene pogoje gospodarjenja v letu 1984 in sprejete obveznosti delovne organizacije, ta korekcija prodajnih cen izdelkov črne metalurgije ne ustreza koncepciji družbenega načrta za leto 1984. Nove cene sprejemamo ob pogoju, ki ga je z istim odlokom ZIS proklamiral, to je da se za izdelke ostalega dela industrijske proizvodnje in storitev cene ne spreminjajo in se ta zamrznejo dosledno izvajati.

— Delavski svet predlaga delavskim svetom TOZD, da obravnavajo to korekcijo cen izdelkov črne metalurgije, ki jo je treba razumeti kot začetek procesa odpravljanja nesozdržnosti v cenah med panogami industrijske proizvodnje.

Obravnavali pa so tudi sklepe odbora za kadre in družbeni standard v zvezi z neopravičeno izgradnjo objektov v naselju Straža na zemljišču Železarne in sklenili, da za rešitev te zadeve zadolžijo pravni oddelek.

CPSI — Z. V.

TOZD Remontne delavnice

8. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Miha Šlibar je 27. decembra sklical osmo redno sejo. Po poročilu o izvajanju sklepov prejšnje seje so ugotovili, da dva nista izvedena.

V nadaljevanju so delegati sprejeli gospodarski načrt delovne organizacije Železarna Jesenice in TOZD Remontne delavnice za leto 1984 z naslednjimi pripombami:

— Zaradi izredno nizkih sredstev za amortizacijske zamenjave v letu 1984 zahtevajo, da se pri delitvi teh sredstev na nivoju delovne organizacije v letu 1985 poveča odstotek za TOZD Remontne delavnice vsaj na 20 %. Povišanje je potrebno predvsem zaradi iztrošenosti strojne opreme in orodja.

— Zahtevajo, da odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne v letu 1984 prednostno obravnava predloge temeljne organizacije pri koriščenju sredstev za amortizacij-

ske zamenjave, ki se združujejo na nivoju Železarne.

— Zahtevajo, da gospodarski načrt za leto 1985 prikaže osnove, na katerih je izdelan plan delitve celotnega prihodka, in indekse ter ocene glede na tekoče leto.

— Delegati delavskega sveta so dali pobudo, naj se prouči možnost limitiranja nadur na nivoju posameznega oddelka, tako, da delavci v oddelku v poprečju ne bi presegli 30 nadur. V nasprotnem primeru ne bo mogoče doseči planiranih izdelavnih ur zaradi preizkusa stalaža.

— Plan kadrov naj se v bodoče pri izdelavi gospodarskega načrta prilagaja povečanju obsega dela na novih napravah v delovni organizaciji.

— V gospodarskem načrtu za leto 1985 naj se prioriteto rešuje naložba v delavnico DES v sedanjih prostorih brusilnice TOZD Jeklovlek. Zaradi tega je v letu 1984 treba z vsoto resnostjo pričeti z izgradnjo podaljška hale jeklovleka na Beli.

— Remonti naj se v bodoče ne planirajo po 16 ur dnevno, prav tako naj bo čim manj remontov planiranih na proste sobote, predvsem zaradi velikega števila nadur, ki jih delavci TOZD Remontne delavnice opravijo v primerih nujnih neplaniranih popravil. Predlagali so, da posamezni obrati, ki delajo v sistemu 5+2, občasno delajo ob sobotah in nedeljah, med tednom pa bi se izvedli remont, s čimer bi se tudi izognili konicam pri porabi energije.

— Delavski svet je zadolžil svoje delegate, da vse navedene pripombe 29. decembra posredujejo na seji delavskega sveta Železarne.

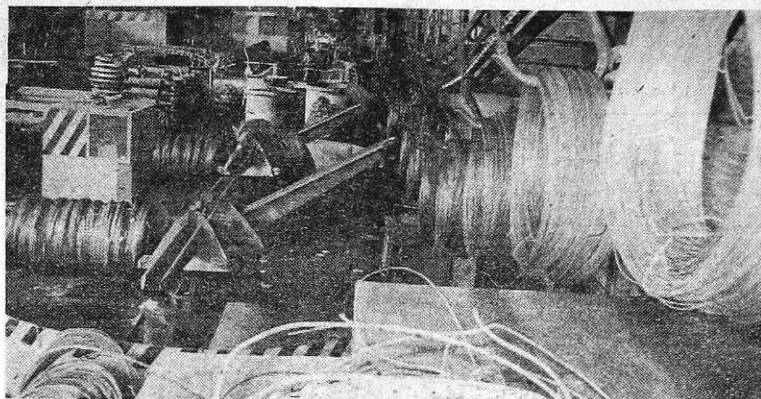
Delegati so bili seznanjeni s poročilom stalne inventurne komisije železarne Jesenice o izvedeni inventuri v skladišču št. 84 — RTA. Pri pregledu komisija ni ugotovila razlik in se dejansko stanje ujema s stanjem skladiščne kartoteke in mesečnim materialnim dnevnikom.

Sprejeli so sklep, da se delavcem, ki v primeru potreb (remontov) delajo v nedeljo, med tednom pa izkoristijo prosti dan, priznajo vsi dodatki, ki izvirajo iz časovnih pogojev dela. O izvajanju tega sklepa je treba poročati odboru za gospodarstvo temeljne organizacije vsaka dva meseca.

Seznanjeni so bili z razlago predstavnika sektorja za ekonomiko in organizacijo, zakaj je potrebno, da se izvede ukinitve računovodja v TOZD in izvede prenos delovnih nalog referent za zunanja naročila v likvidaturo FRS. O predlogu bodo odločali na prvi seji v letu 1984.

Na zahtevo delegatov bo do naslednje seje pripravljen odgovor na delegatsko vprašanje, ali delavcu, ki dela na terenu v podaljšnem delovnem času, oziroma v nadurah, pripada dnevnička.

Zaradi problematike pri vzdrževanju novih naprav v Železarni so na seji predlagali, da se naslednje seje delavskega sveta udeležita vodja sektorja novogradenj in kadrovik (zaradi uvajanja novih kadrov).

V Valjarni žice (foto S. Kokalj).

TOZD Valjarna bluming štekel

8. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 27. decembra, je bila osma redna seja delavskega sveta TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik Franc Podlipnik. Delegati so obravnavali gospodarski načrt temeljne organizacije, delovne organizacije in skupnih služb.

Na seji so ugotovili, da so bili sklepi predhodne seje izvedeni, da so delovne skupine obravnavale samoupravni sporazum o ustanovitvi SIS za razvoj smučarskega centra Kobla v Bohinjski Bistrici in ga ponovno zavrnile, sprejele pa so dogovor o sanaciji Gorenja.

Vodja TOZD je delegatom pojasnil, da je bil gospodarski načrt za leto 1984 obravnavan na sestankih vseh samoupravnih skupin, na katerih je bilo izrečenih dosti tehničnih pripomb. Dodal je, da je načrt sestavljen tako, da zagotavlja v letu 1984 pozitivno poslovanje, saj je velik poudarek na asortimentu, količinska proizvodnja pa je nižja od planirane za leto 1983. Dejal je, da bodo potrebna velika prizadevanja, da bodo dosegli planirane kvalitete, ker le tako bodo lahko sledili podražitvam in se borili proti inflaciji. Nižjo količinsko proizvodnjo bo v pogledu dohodka treba nadomestiti z višjo kvaliteto, na kar pa ne morejo vplivati le sami, ker so odvisni tudi od jeklarne in vzdrževanja, vendar pa morajo vsi v TOZD z največjo odgovornostjo izvrševati tehnološko disciplino.

Po obravnavi pripomb, ki so jih posredovale samoupravne delovne skupine, so delegati potrdili gospodarski načrt za leto 1984 s pogojem, da se upoštevajo naslednje pripombe:

— Plan delavcev je znižan za deset delavcev, kar bi pri spremenjenem asortimentu lahko povzročilo težave pri normalnem obratovanju. Kadrovski sektor se mora truditi, da dopolni dejanski normativ delavcev za leto 1984. V januarju je potrebno v dogovoru s kadrovskim sektorjem izdelati spisek potreb delavcev na

začetnih in enostavnih delih in opravilih, ki bi jih popolnili z delavci iz delovnih skupnosti skupnih služb.

— Plan remontov terminsko ni ustrezen in je potrebno usklajevanje v okviru predvidenih rokov. Planirani remonts so občasno predolgi, kar je nesprejemljivo, nekatere naprave pa v planu niso zajete; planirani so samo večji remonts. Z vodstvom TOZD Vzdrževanje in TOZD Remontne delavnice se je potrebno v januarju natančno dogovoriti o vseh potrebnih remontih.

— Delegati delavskega sveta in delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin so zahtevali, da se, v kolikor vse obveznosti službe in TOZD Jeklarne do temeljne organizacije (dobavljeni vložek, delavci) ne bodo izpolnjevale, ob polletju mora narediti fizični rebalans plana, ker menijo, da je doseganje plana merilo, ki kroji osebni dohodek. Mesečno in ob poračunih so prikrašani, čeprav vedo, da njihovo delo ni tako slabo.

— Specifična poraba plina je zaradi zahtevnosti asortimenta nekoliko zvišana, za planirano porabo pare, ki sploh ne ustreza dejanskemu stanju, pa se je potrebno še dogovoriti.

Na gospodarski načrt delovne organizacije kot celote in skupnih služb delegati niso imeli pripomb, brez pripomb so potrdili interne standarde za proizvodnjo materialov za namensko proizvodnjo, s katerimi so opredeljene osebne odgovornosti. Pri tem je bila posredovana tudi pripomba, da naj bi se pregledala možnost za brušenje robov gredic z vrtenjem gredice.

TOZD Jeklovlek

9. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Jeklovlek Stane Horvat je 26. decembra sklical deveto sejo z naslednjim dnevnim redom: pregled izvajanja sklepov, gospodarski načrt za leto 1984, plan proizvodnje za januar 1984 in tekoče zadeve.

Potem, ko so ugotovili, da so sklepi zadnje seje izvedeni, so obravnavali gospodarski načrt za leto 1984, ki temelji na stabilizacijskih prizadevanjih in ukrepih za prestrukturiranje gospodarstva za večji izvoz, zlasti na konvertibilno področje in zmanjševanju odvisnosti od uvoza. Gospodarski načrt je v primerjavi z letom 1983 v letu 1984 za 500 ton višji in bo uresničen le z znižanjem zastojev in boljšo tehnološko disciplino. Pri vzdrževanju zastarelega strojnega parka je v letu 1984 treba narediti določen kvaliteten premik, saj na zastarelih napravah, poleg tega pa še slabo vzdrževanih, ni mogoče dvigniti tehnološke discipline in s tem tudi produktivnosti.

Ena od nalog v letu 1984 je tudi zvišanje akumulacije, z ukinjanjem manj rentabilne proizvodnje in nadomeščanjem s kvalitetnejšo, pri kateri bo ostanek dohodka večji.

Odbor je gospodarski načrt TOZD Jeklovlek in Železarne brez večjih pripomb potrdil.

V nadaljevanju so potrdili plan proizvodnje za januar 1984, ki je skupaj 1.900 ton, od tega je vlečena gredica 1.570 ton, brušenega plana in valjano poboljšane 170 ton. Planirani izvoz je 300 ton, in sicer na Poljsko.

Odbor je postavil vprašanje, zakaj se količine planiranega vložka iz železarn Ravne in Štore v celoti ne realizirajo?

Obravnavali so še poročilo tehnologa o reklamacijah v decembru, in sicer Čelika Beograd (razpoke) in tovarne Prvi partizan Titovo Užice (ovaljanost) in pri tem ugotovili, da se ovaljanost stalno pojavlja, zato bo potrebno zaostri kontrolo v brusilnici in končno kontrolo. Odbor je zadolžil tehnologa, da na naslednji seji poroča o tem. ET

8. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Jeklovlek je bila 27. decembra osma redna seja delavskega sveta, ki jo je sklical in vodil predsednik Janez Židan. Pri pregledu sklepov sedme seje so ugotovili, da so izvedeni, oziroma se redno izvajajo.

V nadaljevanju so obravnavali poročilo odbora za delovna razmerja in ga potrdili, kakor tudi sklepe odbora za gospodarstvo s pripombo delegata.

Delegati so bili seznanjeni z gospodarskim načrtom TOZD Jeklovlek in Železarne za leto 1984. Pri tem so ugotovili, da so ju obravnavale vse SDS in nanjo niso imele bistvenih pripomb, zato ju je v celoti sprejel tudi delavski svet.

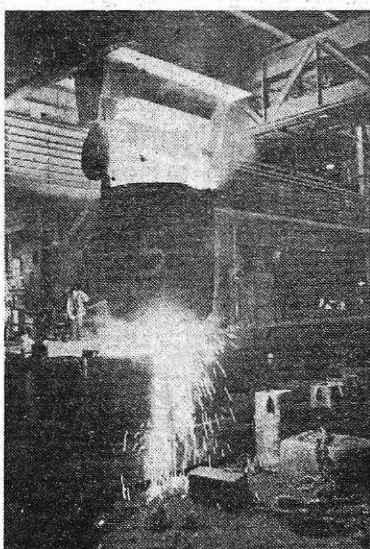
V zvezi z gospodarskim načrtom TOZD je delegat postavil vprašanje, zakaj v planu remontov za leto 1984 ni zajetih brusilnih strojev v brusilnici na Javorniku. Drugo vprašanje pa se je nanašalo na stalež zaposlenih v letu 1984, ki je v primerjavi z

letom 1983 za 12 delavcev nižji, oziroma katere delovne naloge in opravila so ukinjene?

Na seji so ugotovili, da je bil dodatek h gospodarskemu načrtu dostavljen prepozno, zato ga vse SDS niso mogle obravnavati.

V nadaljevanju so sprejeli ugotovitvene sklepe, da so delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin obravnavali in z večino glasov sprejeli pravilnike o delovnih razmerjih, disciplinski in odškodninski odgovornosti in o varstvu pri delu.

Na sestankih je bilo prisotnih 108 delavcev od 146 zaposlenih. ZA sprejem vseh treh pravilnikov so glasovali vsi prisotni delavci. ET

Livna jama v jeklarni (foto I. Kučina)

DOPIŠUJTE

V ŽELEZARJA

TOZD Valjarna debele pločevine

3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Valjarna debele pločevine Jože Plemelj je v sredo, 28. decembra, sklical tretjo redno sejo. Po pregledu izvajanja sklepov druge seje so delegati ugotovili, da so bili sklepi v glavnem izvedeni, razen treh sklepov, ki se nanašajo na reklamiranje žerjava v oddelku OTOP in reševanje problematike gretja pri novem sektorju ter ureditev merilnika debele pločevine.

Po obravnavi gospodarskega načrta TOZD Valjarna debele pločevine za leto 1984 so ga sprejeli s predloženimi pripombami delavskega sveta temeljne organizacije. Sprejeli so tudi gospodarski načrt Železarne za leto 1984.

Pregled proizvodnje za december je pokazal, da je bil pod planom samo oddelek proga, medtem ko ga bo adjustaža dosegla, odprema pa za okrog 1.260 ton presegla. Glavni vzrok za nedoseganje plana na progi so zastoji zaradi pomanjkanja energije.

Operativni program za januar, ki je 5.870 ton, so brez pripomb potrdili.

Obravnavali so obvestilo odbora za gospodarstvo TOZD Transport o višini stojnine pri razkladanju vagonov v TOZD v novembru in obvestilo oddelka za varstvo pri delu in varstvo okolja o stimulaciji neposrednim vodenjem dela za preprečevanje poškodb pri delu za november.

Strinjali so se tudi s predlogom sprememb premijskih sistemov za višjo proizvodnjo in produktivnost.

Na koncu seje so sprejeli še sklep, da se zato, da bo inventura uspešno opravljena, izvajalcem odobri potrebno število nadur.

IS

9. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 27. decembra, je predsednik delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine Franc Justin sklical deveto redno sejo. Po pregledu izvajanja sklepov so ugotovili, da so bili sklepi zadnje seje izvedeni, razen sklepa, ki obravnava problematiko dela na žerjavu št. 5 v poletnih mesecih, in je v izvajanju.

Po obravnavi gospodarskega načrta TOZD Valjarna debele pločevine za leto 1984 so ga sprejeli s pripombo, da ga bo mogoče doseči s planiranim številom zaposlenih (170) kljub boljšemu kvalitetskemu asortimentu, ki zahteva za enako količino pločevine veliko več dela. Za vse nove naprave, ki bodo v letu 1984 pričele obratovati, pa bo potrebno zagotoviti še toliko delavcev, kolikor jih je predvideno za normalno obratovanje teh naprav.

Strinjali so se tudi z gospodarskim načrtom Železarne za leto 1984 in s planom izobraževanja. Obravnavali so informacijo, da so predloge pravilnikov o delovnih razmerjih, o disciplinski in odškodninski odgovor-

nosti in o varstvu pri delu obravnavale vse samoupravne delovne skupine. Od 175 zaposlenih delavcev je za vse tri pravilnike glasovalo vseh sto prisotnih delavcev. Na osnovi glasovanja po samoupravnih delovnih skupinah so delegati ugotovili, da so bili predloženi pravilniki sprejeti z večino glasov delavcev.

Na koncu seje so obravnavali usmeritve za predlog sprememb premijskih sistemov za višjo proizvodnjo in produktivnost in se z njimi strinjali.

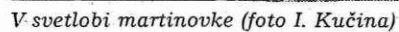
Obravnavali so tudi zahtevo SDS Resman, da je treba spremeniti časovni potek popravil, ki se sedaj vrstijo vsake tri tedne in padejo vedno na eno in isto izmeno. V zvezi s tem so sprejeli sklep, da vodja TOZD skupaj z vodjem adjustaže delo uredi tako, da bo enakomerno razporejeno. RASBJS

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

**SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS
TOZD STROJNE DELAVNICE**

Husein Kliunić

Črtomir Mesarič

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

SVETOVNA PROIZVODNJA CEVI

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

SPECIFIČNO ZDRAVLJENJE DIZENTERIJE

ŽELEZAR

DELAŠKI SVET ŽELEZARNE SPREJEL GOSPODARSKI NAČRT DELOVNE ORGANIZACIJE ZA LETO 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

prejel Viktor Dovžan iz temeljne organizacije TOZD Strojne delavnice za dosežene uspehe na tekmovanjih kovinarjev.

Predsednik poslovnega odbora Železarne Boris Bergant je delavski svet najprej seznanil s poročilom o izvrševanju sklepov prejšnje seje, podal pa je tudi informacijo o poteku priprav na gradnjo jeklarne 2.

Delavski svet je sprejel tudi sklep, da je treba v zvezi z uskladitvijo določb zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu postopke v zvezi s spremembami statusnega področja izpeljati do 31. marca, postopke v zvezi s spremembo osnov in meril za oblikovanje čistega dohodka in meril ter osnov za osebne dohodke pa do 30. junija.

Delavski svet je bil seznanjen s sklepi delavskega sveta SOZD Slovenske železarne, ki je bil 25. novembra v Teharjih.

V nadaljevanju se je vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo obrazložil gospodarski načrt delovne organizacije, skupaj s planom izredno plačane in izredno neplačane odsotnosti za kulturne in telesnokulturne aktivnosti.

V razpravi je bilo posredovanih precej pripomb na plan kadrov, zadostno količino potrebnega vložka, višino Az sredstev v TOZD Remontne delavnice in na remonte.

Delavski svet je bil seznanjen tudi s poročilom odbora za gospodarstvo, ki je obravnaval gospodarski načrt skupaj s pripombami delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti ter s poročilom odbora za kadre in družbeni standard, ki je obravnaval plan izredno plačane in izredno neplačane odsotnosti ter smernice za delitev sklada skupne porabe za leto 1984.

Po razpravi je delavski svet sprejel gospodarski načrt skupaj s planom odsotnosti za kulturne in telesnokulturne aktivnosti, sklenil pa je tudi, da pripombe iz razprave posreduje v proučitev sektorju za ekonomiko in organizacijo.

Hkrati je obravnaval tudi spremembo prodajnih cen izdelkov črne metalurgije in sprejel naslednje sklepe:

— Skladno s sklepom 3. seje z dne 16. novembra se je delavski svet seznanil z odlokom zveznega izvršnega sveta, in sicer s tem, da izdelkom črne metalurgije linearno povečamo zatečene cene za 21 %.

— Glede na zaostrene pogoje gospodarjenja v letu 1984 in sprejete obveznosti delovne organizacije ta korekcija prodajnih cen izdelkom črne metalurgije ne ustreza konceptu družbenega načrta za leto 1984. Nove cene sprejemamo pod pogojem, ki ga je z istim odlokom ZIS proklamiral, to je, da se cene izdelkom ostalega dela industrijske proizvodnje in storitev ne spreminjajo in ta zamrznitev dosledno izvajajo.

— Delavski svet predlaga delavskim svetom TOZD, da obravnavajo to korekcijo cen, ki jo je treba razumeti kot začetek procesa odpravljanja nesorazmerij v cenah med panogami industrijske proizvodnje.

Delavski svet je obravnaval predlog strokovne službe za najetje kredita za pokrivanje stanovanjske gradnje na Belem polju in sklenil, da Železarna zaprosi za premostitvenost posojilo za plačilo zgrajenih stanovanj na Hrušici — Belo polje pri Samoupravni stanovanjski skupnosti Jesenice v višini, kot je potrebna za dokončno plačilo zgrajenih stanovanj. Odobreno posojilo bo vrnjeno iz dodatno izločenih sredstev za stanovanjsko gradnjo po zaključnem računu za leto 1983. Za realizacijo sklepov je zadolžil finančno službo, za podpisnika pa je določil Borisa Pesjaka in Ludvika Berglesa.

Pod peto točko je delavski svet obravnaval usmeritve za stimuliranje izjemnih dosežkov v letu 1984 in sklenil, da se premije priznavajo le

za izjemne dosežke v proizvodnji. Ustrezni deleži dosedanjih premij naj se prenese v osnovno vrednost delovnih nalog, premije pa se obračunavajo po 50 % vplivu količinske in 50 % vplivu kvalitete proizvodnje. Temeljnimi organizacijam storitvenih dejavnosti in delovnim skupnostim se prizna 70 % vpliv po merilih proizvodnje na ravni delovne organizacije.

V prvih treh mesecih 1984 se izvedejo testni izračuni po predloženih modelih. Premije za višjo proizvodnjo se v tem času obračunavajo po sedanjem modelu, vendar z ukinjeno premijo za izvoz, ki ji veljavnost poteče 31. decembra 1983. Usmeritve za predlog sprememb premijskih sistemov bodo posredovane delavskim svetom TOZD in delovnih skupnosti v obravnavo. V tromesečnem testnem obdobju se bodo predloženi modeli variantno obračunavali in dodelali s kazalci, nato pa posredovali v pravo in sprejem.

Ugotovitve in informacije o samoupravnih aktivnostih je podala vodja centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje, delavski svet pa je ugotovil, da so vse temeljne organizacije in delovne skupnosti sprejele dogovor o dolgoročnem poslovnem sodelovanju s TGO Gorenje, samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za pospeševanje izvoza in konvertibilnega deviznega priliva v SRS v letu 1984, samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS za obdobje 1981—1985, pravilnik o delovnih razmerjih, pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti in pravilnik o varstvu pri delu.

Temeljne organizacije Livarna, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Želbarna in Valjarna bluming štekel niso sprejele samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interesne skupnosti za razvoj smučarskega centra Kobla v Bohinjski Bistrici. Temeljne organizacije, ki so ta sporazum sprejele, so članice interesne skupnosti, ostale ne. Finančne obveznosti in ugodnosti sporazuma veljajo le za tiste temeljne organizacije in delovne skupnosti, ki so k sporazumu pristopile in pooblaščajajo delovno organizacijo, da nastopa v njihovem imenu in na njihov račun. Železarno Jesenice v skupščini interesne skupnosti za razvoj smučarskega centra Kobla zastopa en delegat.

Delavski svet je tokrat na predlog razpisne komisije za izvedbo razpisa in pripravo predloga za imenovanje vodja sektorja tehnične kontrole in raziskave imenoval Jakoba Medja za opravljanje del in nalog vodja TKR za mandatno obdobje štirih let. Za opravljanje del in nalog vodja FRS pa je delavski svet, prav tako na predlog razpisne komisije, imenoval Borisa Pesjaka za mandatno dobo štirih let.

Na predlog komisije za kadre pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je delavski svet imenoval Vladimirja Klinarja za delegata v skupščini interesne skupnosti za razvoj smučarskega centra Kobla. Za delegata v skupščini delegatov podpisnik samoupravnega sporazuma za gazifikacijo SRS je delavski svet na predlog komisije za kadre pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne imenoval Franca Bassanesija.

Delegatski vprašanji sta tokrat postavila delegata iz temeljne organizacije Strojne delavnice in Energetika.

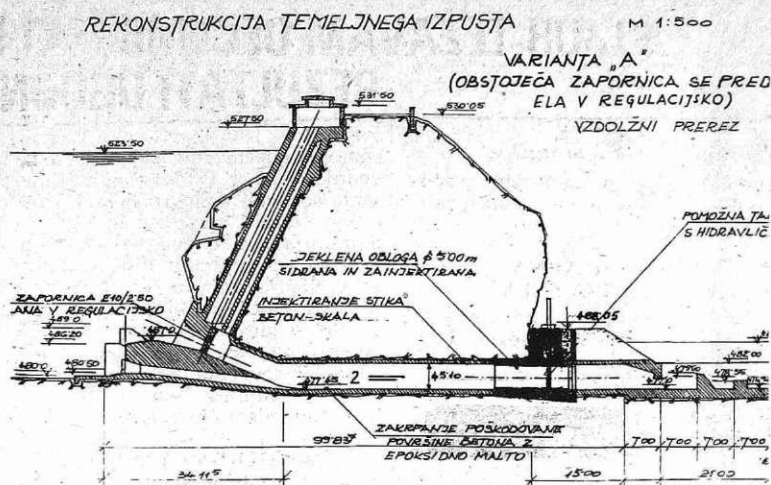
Prvi je postavil vprašanje, kdaj in v kakšnem obsegu bomo lahko nadaljevali začetno investicijo na Javorniku ter ali bo druga faza strojnih delavnic grajena skupaj z jeklaro 2. Delegat iz Energetike pa je posredoval sklep delavskega sveta TOZD, v

katerem so opozorili na pravočasno ureditev začetka delovnega časa ob premaknitvi ure meseca marca. Predlagali so, naj delavski svet TOZD in delovnih skupnosti o tem razpravljajo že v tem mesecu.

Odgovore bodo pripravile strokovne službe in jih v pisni obliki posredovale v omenjeni temeljni organizaciji.

Ob koncu seje je predsednik poslovnega odbora prisotnim posredoval oceno poslovanja in izpolnjevanja planskih dolžnosti v letu 1983 ter smernice za prihodnje leto.

Z. V.

PROBLEMI V HE MOSTE ZARADI ONESNAŽEVANJA SAVE

prišlo do velike koncentracije suspenzij, ki so v obliki motnega toka otekale skozi temeljni izpust. Doselej so bile izvedene štiri praznitve bazena, in sicer:

- jeseni 1952,
- julija in avgusta 1959,
- julija in avgusta 1964,
- avgusta in septembra 1974.

Medtem ko prva praznitev (1952) ni povzročila velike koncentracije suspenzij v iztekaajoči vodi, je druga praznitev (1959) že povzročila tolikšno povečanje koncentracij suspenzij, da je bil ribji stalež v savski vodi prizadet.

Pri tretji praznitvi (1964) se je stanje še poslabšalo, ribji stalež je bil močno prizadet in investitor je moral ribiški družini plačati odškodnino.

Četrta praznitev (1974) pa je za ribji stalež v Savi nižje od HE Moste povzročila pravo katastrofo. Iz bazena je bilo odpravljen okrog 420.000 kub. m suspenzij s primesmi škodljivih snovi (težke kovine, olja, fenoli). Maksimalna koncentracija suspenzij je presegla 100 kg/m³ (kar je 100-krat več, kot jo ribe lahko prenesejo).

Stanje v jezeru po letu 1974 je še nadalje stalno slabše in količina fenolov v vodi pod koto 500 m dosega 0,720 kg/m³.

Letos je predviden redni remont hidromehanske opreme na temeljnem izpustu. Jasno je, da stanje v bazenu ne dopušča takega načina praznitve v bazenu, kot je bilo to opravljeno doslej in investitor je bil zadolžen, da izvede tehnične ukrepe, ki bodo omogočili remonte brez katastrofalnih posledic v Savi. V ta namen je vodogradbeni laboratorij leta 1978 izdelal študijo »Okvirni program za ukrepanje v HE Moste«, v kateri je predlagal premostitev bazena od prodne pregrade na Javorniku do izpusta s plastično cevjo. Strokovna komisija je predlagano rešitev odklonila, ker bi bila težko izvedljiva in bi za izvajanje del zahtevala ponovno (vsaj delno) praznitev bazena. Predlagala je izvedbo take modernizacije hidromehanske opreme na temeljnem izpustu, ki bo omogočala redne remonte brez praznitve bazena. To pomeni zgraditev še ene zapornice, bodisi vzvodno bodisi nizvodno od obstoječe zapornice.

Tudi zgraditev dodatne zapornice vzvodno od obstoječe bi zahtevala praznitev bazena v času izvajanja gradbenih in montažnih del. Le vgraditev zapornice nizvodno od obstoječe je možno izvesti brez predhodne praznitve bazena. Te možnosti so bile analizirane in na šeststih strokovnih komisijah je bilo dogovorjeno, da se izdela študija za vgraditev dodatne zapornice nizvodno od obstoječe. Idejna študija »Rekonstrukcija temeljnega izpusta« je pokazala možne načine izvedbe za dogovorjeno tehnično rešitev in je bila tudi že revidirana.

Idejna študija torej predlaga izgradnjo dodatne pomožne zapornice, po njeni vgraditvi pa se obstoječa zapornica na vtoku predela v regulacijsko.

Obstoječa zapornica na izpustu ni regulacijska in se lahko voda spušča iz bazena le pri popolnoma odprti zapornici. Obratovanje je pokazalo, da je zapornica v vmesnih položajih nestabilna in nastopijo vibracije, ki bi lahko postale usodne, če bo ostala zapornica dalj časa v takem, deloma

odprtem stanju. Ker pa je nujno potrebno, da se omogoči v času visokih voda odvajanje motnih tokov iz bazena, je treba izpust opremiti z regulacijsko zapornico, ki bo omogočila izpuščanje poljubne količine motnega toka (v odvisnosti od zahtevane dekoncentracije v koritu Save pod HE).

Na osnovi revidirane študije je odločeno, da bo lokacija na mestu, kjer bi bilo možno hidrostatsko obremenitev zapornice s sidranjem prenesti na osnovno hribino. Izvedla se bo vgraditev zapornice brez redukcije obstoječega preseka tunela in hidravlična oblika izpusta bo nespremenjena. Betonska obloga tunelskega dela izpusta bo sposobna prevzeti obremenitev s polnim hidrostatskim tlakom. Za dosego sigurnega kontakta obloge s hribino je predvideno kontaktno injiciranje po celi dolžini obloge.

V vgraditev zapornice in jeklene obloge bo potrebna razmeroma majhna gradbena jama in ne prevelik obseg rušenja obstoječega tunela. Hidravlična funkcija izpusta se ne bo spremenila ter ne bo potrebna nikakršna predelava podslapja.

V normalnem obratovanju bo pomožna zapornica stalno dvignjena, tako da tunel izpusta ne bo pod vočnim pritiskom, zapornica bo zaprta. V času remonta in vzdrževanja del na vzvodni regulacijski zapornici. Zapornica bo izvedena tako, da jo bo možno odpirati le pri izenačenem tlaku, zapiranje pa bo možno v slučaju potrebe tudi pri polnem vodnem pretoku.

Na podlagi revidirane idejne študije je bil izdelan in revidiran investicijski program s predračunsko vrednostjo iz leta 1982 v znesku 73.199.000 din. Z omenjeno predračunsko vrednostjo smo seznanili Elektro gospodarstvo Slovenije, oziroma komisijo, ki odobrava financiranje takih del.

Omenjena komisija je financiranje zavrnila z utemeljitvijo, da elektrogosposdarstvo niti HE Moste nista kriva za onesnaževanje reke Save višje od pregrade. Komisija je menila, da mora vodno gospodarstvo prispevati polovico te vsote, kot je to že ustaljen način v podobnih primerih (čistilne naprave »Duro Salaj« Krško).

O omenjeni problematiki je bilo že dosti govora, tako s predstavniki območne vodne skupnosti za Gorenjsko, na sestanku s sekretarjem medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko, na republiškem komiteju za varstvo okolja in urejanje prostora SRS itd.

Vsa dosedanja prizadevanja so privedla do sporazuma z območno vodno skupnostjo Gorenjske, ki bo prispevala 50 % sredstev predračunske vrednosti del iz leta 1982, s tem, da bo na seji skupščine sprejela spremembo srednjeročnega plana za 1981—1985. Le na ta način bomo lahko izvedli omenjeno rekonstrukcijo, tako da v letu 1984 ne bo prišlo do ekološke katastrofe.

Edvard Vengar

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V sovjetski železarni Ždanov v Ukrajini je nova valjarna debele pločevine tik pred zaključkom gradnje. Valjarna bo imela letno proizvodno zmogljivost 2,5 milijona ton in bo valjala pločevino, primerno za izdelavo cevi velikih premerov za uporabo pri gradnji cevovodov na zemljepisnih področjih z nizkimi temperaturami. Za petletno obdobje 1981—1985 je predvideno, da bo ob koncu leta 1985 proizvodnja sovjetskih valjarn narasla za 15 % oziroma na 118 milijonov ton. Približno 50 % tega povečanja bodo dosegli z modernizacijo obstoječih valjarn. Tako bodo brez prekinitve obratovanja modernizirali najstarejši sovjetski valjarni v železarnah Magnitogorsk in Kuzneck.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 23. decembra 1983 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge za določen čas šest mesecev
II. kuharica, šifra 9519 D-2 6. kategorija 1 oseba
POGOJI: — triletna gostinska šola — smer kuhar

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne z oznako »za TOZD Družbena prehrana«.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna bluming-štekel

OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

ŽERJAVOVODJA 12,5 t, šifra 8229, D-3 7. kategorija, 2 osebi

Delo je za nedoločen čas, v sistemu 5+2

POGOJI: Uspešno opravljen tečaj za žerjavovodje.

Rok prijave je 8 dni. Prijave pošljite na naslov: Kadrovski sektor Železarna Jesenice, 64270 Jesenice, C. železarjev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD HV Bela z dne 20. decembra 1983

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

BRUSILEC VALJEV šifra 4248, D-4, 9. ktg. 2 osebi

POGOJI:

- končana poklicna šola za brusilca ali kovinostrugarja
- delovne izkušnje pri brušenju valjev

Kandidati morajo predhodno opraviti trimesečno poskusno delo.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati posredujejo v roku 8 dni na kadrovski sektor Železarne z oznako »za TOZD HVB«.

KLJUB TEŽAVAM DECEMBRSKI PROIZVODNI REZULTATI UGODNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

vendar so kljub temu dosegli gospodarski načrt skupne proizvodnje 102,6 %.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Ob dobri preskrbi z vložkom je ta temeljna organizacija dosegla za de-

Železarski globus

JAPONSKA

Kljub težki gospodarski situaciji je največji japonski železarski družbi Nippon Steel Co. uspelo zaključiti gospodarsko leto 1982 (april 1982 – marec 1983) z 32,9 milijonov dolarjev neto dohodom po odbitju davčnih dajatev. V primerjavi s predhodnim gospodarskim letom (1981) je letošnja situacija precej slabša, saj je bilo leto zaključeno z 227 milijonov dolarjev neto dohodka. Proizvodnja surovega jekla se je v tem letu znižala za 2,92 milijona ton in je bila 27,05 milijona ton. Ustavili so obratovanje treh izmed 16 plavžev in nekatere valjarne ter omejili nabavo surovin ter energetskih medijev. Izvoz železarskih izdelkov je ostal približno na isti višini, nekoliko so znižali izvoz cevi v ZDA in povečali izvoz paličastega ter profilnega jekla v dežele srednjega in bližnjega vzhoda.

LR KITAJSKA

Ob koncu letošnjega avgusta je pričel obratovati v jeklarni najso-odobnejše nove kitajske železarne Baoshan prvi izmed treh kisikovih konvertorjev. Ti trije konvertorji so največji v tej državi in v njih lahko letno izdelajo tri milijone ton surovega jekla. Predvidevajo, da bo prva faza izgradnje te železarne zaključena ob koncu leta 1984 in da bo pričela obratovati v celotnem obsegu leta 1985, ko bodo istočasno pričeli graditi drugo fazo, ki bo omogočila povečanje proizvodnje surovega jekla na šest milijonov ton letno. Potrebne delavce bodo tehnično usposobili v železarnah japonske železarske družbe Nippon Steel Co., ki je tudi glavni dobavitelj opreme za to železarno.

cember načrtovano skupno proizvodnjo 105,5 %. Pri izdelavi dinamo jekla so imeli v elektro jeklarni občasno težave zaradi pomanjkanja aluminija in silicijevega metala. Zato je bila proizvodnja dinamo kvaliteta v Hladni valjarni Bela nižja, kot je bila načrtovana, in sicer 2.026 ton. Na proizvodnjo nerjavnih kvaliteta je negativno vplivalo to, da v tem mesecu ni obratovala potisna peč v TOZD Valjarna bluming štekel in zato so te kvalitete izdelali le 257 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Za december z operativnim planom načrtovano skupno proizvodnjo so v tej valjarni dosegli 103,3 %. Zaradi pomanjkanja vložka, zaradi že pri TOZD Hladna valjarna Bela omenjenih problemov, so dinamo jekel izdelali samo 415 ton in kvaliteta jekel 149 ton.

TOZD ŽIČARNA

Zaradi premajhnega števila žičarjev so znižani operativni program dosegli 107,5 %. Patentirane žice so izdelali 928 ton, VAC žice 780 ton in EPP žice 72 ton.

TOZD PROFILARNA

V tej temeljni organizaciji so v decembru dosegli načrtovano skupno proizvodnjo 105,1 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Kljub razdrobljenim naročilom so znižani operativni program v decembru dosegli 112 %.

TOZD JEKLOVLEK

V temeljni organizaciji Jeklovlek so za december načrtovano skupno proizvodnjo presegli za 2,4 %.

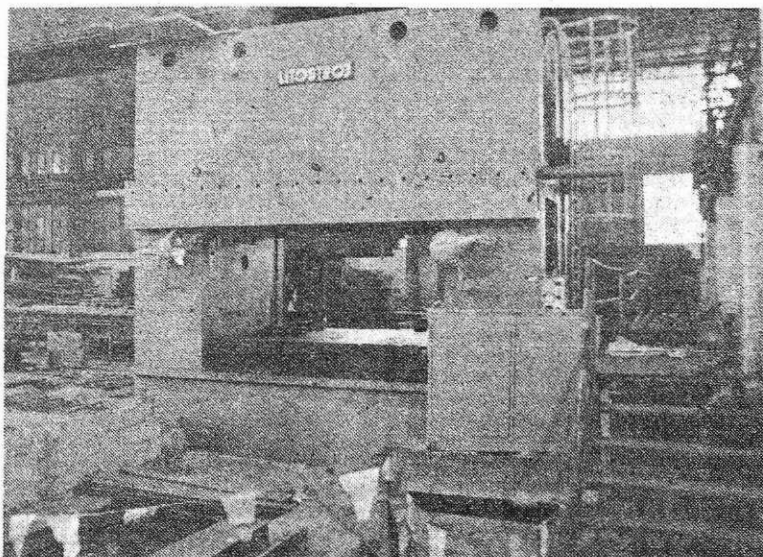
TOZD ELEKTRODE

Zaradi tanjših dimenzij je bila proizvodnja oplasnjenih elektrod nekoliko manjša. V celoti so dosegli 98,7 % načrtovane skupne proizvodnje.

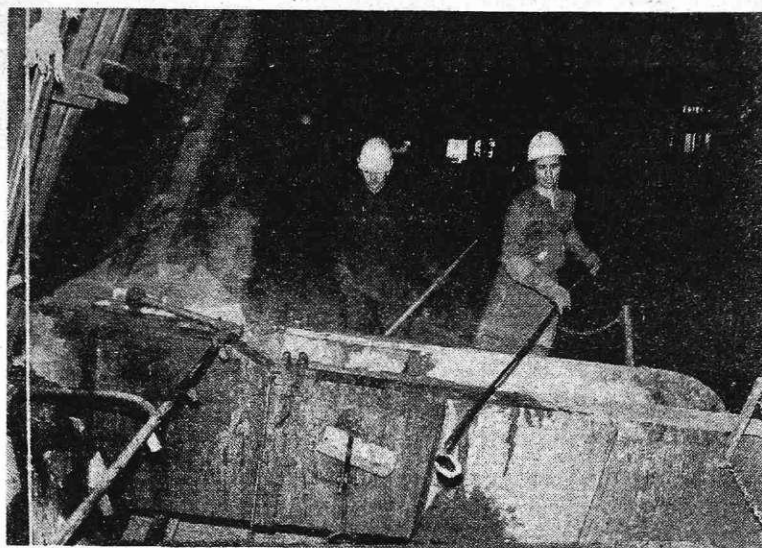
TOZD ŽEBLJARNA

V TOZD Žebeljarna so imeli težave zaradi pomanjkanja delavcev in zastojev zaradi mehanskih okvar – žebeljskih strojev. Načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 91,6 %.

Av gust Karba

Nova 4000 tonska stiskalnica v TOZD Valjarna debele pločevine (foto I. Kučina)

Priprava livnega žleba SM peči (foto I. Kučina)

JE V SLOVENIJI V LETU 1984 REALNE OSEBNE DOHODKE MOGOČE OBDRŽATI NA LETOŠNJI RAVNI?

(Nadaljevanje s 1. strani)

cejšnjega realnega zaostajanja – treba zaustaviti padec realnih osebnih dohodkov v Sloveniji, tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu. Bilančni izračuni posledic te, tako imenovane »načelne variante« na delitvena razmerja v letu 1984 so pokazali, da bi ob okvirih rasti proizvodnje in dohodka, kot so opredeljeni v resoluciji (to je 2 % rasti družbenega proizvoda) v delitvi dohodka ob ničelni realni rasti osebnih dohodkov in nanje vezanih sredstev za skupno in splošno porabo (ki bi tudi v negospodarskih dejavnostih omogočala usklajevanje rasti osebnih dohodkov z rastjo v gospodarstvu) prišlo do precejšnjega realnega zmanjšanja akumulacije (za okoli 8 %), delež akumulacije v dohodku pa bi se v primerjavi z letom 1983 zmanjšal od okoli 17 % na okoli 14,7 %. Izračuni kažejo, da bi takšno zmanjšanje akumulacije ob vseh prej omenjenih obveznostih do tujine in potrebnih sredstvih za notranjo finančno sanacijo gospodarstva povzročilo, da bi se nominalni obseg sredstev, razpoložljivih za

naložbe v osnovna sredstva gospodarstva, znižal za več kot 20 % pod raven enostavne reprodukcije (to je pod raven sredstev minimalne amortizacije). Tako možno znižanje razpoložljivih sredstev za naložbe bi ogrozilo možnosti za uresničevanje prednostnih programov za prestrukturiranje gospodarstva do kritične meje. To so sicer kratkoročne odločitve, ki imajo dolgoročne posledice. Menimo, da glede na iztrošenost osnovnih sredstev, podcenjeno amortizacijo, relativno majhen uvoz opreme itd. niso sprejemljive rešitve, ki bi še bolj ogrozile materialno bazo družbenega razvoja. Ob taki politiki delitve družbenega proizvoda bi se v naslednjih letih srečali s še bolj zastarelo opremo, z večjo nekonkurenčnostjo in manjšimi možnostmi za zadovoljevanje osebnih potreb. Nastale gospodarske situacije ni mogoče ocenjevati kot začasne. Zaradi tega tudi ni mogoče sprejeti ukrepov, ki bi kratkoročno dali navidezne rezultate, dolgoročno pa bi pomenili poglobljanje gospodarskih neskladij.

Če pa bi hoteli v letu 1984 zadržati obseg akumulacije v okvirih, predvidenih v predlogu resolucije, in hkrati zagotoviti, da bi osebni dohodki v letu 1984 (tako v gospodarstvu kot v negospodarskih dejavnostih) ohranili realno raven iz letošnjega leta, izračuni kažejo, da bi morali povečati družbeni proizvod (ob nespremenjenih obveznostih do tujine, do federacije ter drugih republik) za 3 do 4 % (oziroma industrijsko proizvodnjo za 4 do 5 %). Če pa bi hkrati skušali v letu 1984 zadržati tudi naložbe v osnovna sredstva na ravni enostavne reprodukcije, bi ob ostalih nespremenjenih pogojih to pomenilo, da bi morali v Sloveniji v letu 1984 po teh izračunih povečati družbeni proizvod za okoli 5,4 %, oziroma industrijsko proizvodnjo za 6 do 7 %. Takšni okviri rasti pa so v sedaj znanih pogojih razvoja v letu 1984 verjetno povsem neizvedljivi. Takšne predpostavke bi zahtevale bistveno povečanje prodaje na tujem in domačem trgu. Povečanje konvertibilnega izvoza v letu 1984 za 20 % že sedaj povzroča vrsto argumentiranih pomislekov, prav tako pa tržne analize kažejo, da že prihaja do upadanja povpraševanja na domačem trgu.

Povečan obseg proizvodnje zahteva tudi povečan obseg obratnih sredstev, ki jih sedanja reproduktivna sposobnost gospodarstva ne zagotavlja. Glede na upadanje bančnih virov (limit, inflacija, tečajne razlike itd.) in problemov, ki jih povzročajo nerealno izkazovanje dohodka organizacij združenega dela in druga finančna problematika, ni mogoče pričakovati takega povečanja družbenega proizvoda.

K tem problemom je mogoče dodati še opozorilo, da so naložbe že na nivoju enostavne reprodukcije in da od investicij ni mogoče pričakovati bistvenega povečanja družbenega proizvoda. Tudi oskrbljenost z energijo in reprodukcijskim materialom ne omogoča takšnega povečanja proizvodnje. Uvoz reprodukcijskega materiala in opreme je ob že opisani problematiki, zunanji likvidnosti države, funkcija izvoza. Ta pa bo, kot smo že mnogokrat ugotovili, ob sedanji ofenzivni naravnosti predloga resolucije dosegljiv le s skrajnimi napor in žrtvami.

(Informator RS ZSS za obveščanje v združenem delu, 7/VII, 20. december 1983)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREME V DECEMBRU 1983

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	15.300	10.000	11.388,0	74,4	113,9	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	41.500	37.500	32.232,5	77,7	86,0	—	—	—	—	—	—	—
— SM	26.000	22.000	21.779,7	83,8	99,0	—	—	—	—	—	—	—
— EL	15.500	15.500	10.452,8	67,4	67,4	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA	6.800	6.800	3.871,2	56,9	56,9	—	—	—	—	—	—	—
— LM	8.550	8.550	6.403,7	74,9	74,9	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	150	150	177,9	118,6	118,6	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	150	150	175,0	116,7	116,7	50	50	56,3	112,6	112,6	56,3	—
— jeklo	146	146	173,0	118,5	118,5	50	50	56,3	112,6	112,6	56,3	—
— kovino	4	4	2,0	50,0	50,0	—	—	—	—	—	—	—
VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL	34.700	31.300	30.692,9	88,5	98,1	7.460	4.730	4.748,0	63,7	100,4	4.963,6	—
— Bluming	16.800	16.400	16.409,3	97,7	100,1	430	430	278,7	64,8	64,8	300,0	—
— Štekel razrezoval.	15.230	12.400	11.618,9	76,3	93,7	4.360	1.800	1.909,6	43,8	106,1	1.917,6	—
— Štekel razrez. storitve	—	—	104,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Termična obdelava	2.670	2.500	2.560,0	95,9	102,4	2.670	2.500	2.559,7	95,9	102,4	2.746,0	—
VALJARNA ŽICE IN PROFILOV	9.790	9.790	8.090,3	82,6	82,6	2.000	2.000	2.605,2	130,3	130,3	2.893,5	—
— Valjarna žice	9.790	9.790	8.100,3	82,7	82,7	—	—	—	—	—	—	—
— Valjarna žice storitve	—	—	10,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.400	6.400	6.567,2	102,6	102,6	5.830	5.230	5.582,3	95,8	106,7	6.283,3	—
— Valjarna debele pločevine	6.000	5.400	5.791,2	96,5	107,2	—	—	—	—	—	—	—
— Valjarna debele pločevine storitve	400	1.000	776,0	194,0	77,6	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.500	8.500	8.964,9	105,5	105,5	8.060	7.260	6.466,0	80,2	89,1	7.002,5	—
— Hladna valjarna Bela	8.100	7.300	6.533,5	80,7	89,5	—	—	—	—	—	—	—
— Hladna valjarna Bela storitve	400	1.200	2.431,4	607,9	202,6	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.650	2.420	2.498,6	94,3	103,3	2.430	1.470	1.488,0	61,2	101,2	1.474,3	—
— Hladna valjarna Jesenice	2.650	1.620	1.615,6	61,0	99,7	—	—	—	—	—	—	—
— Hladna valjarna Jesenice storitve	—	800	883,0	—	110,4	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	5.100	4.600	4.946,4	97,0	107,5	3.880	3.300	3.366,1	86,8	102,0	3.211,2	—
— Žičarna	5.100	4.600	4.946,4	97,0	107,5	—	—	—	—	—	—	—
— Žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.670	1.670	1.755,0	105,1	105,1	1.390	1.390	1.606,8	115,6	115,6	1.459,5	—
— HOP	1.475	1.475	1.546,3	104,8	104,8	1.335	1.335	1.447,2	108,4	108,4	1.299,9	—
— HOP storitve	35	35	45,8	130,9	130,9	—	—	—	—	—	—	—
— rončele	45	45	—	—	—	45	45	—	—	—	—	—
— rončele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— diski storitve	75	75	29,0	38,7	38,7	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	40	40	133,9	334,8	334,8	10	10	159,6	—	—	159,6	—
SKLADIŠČE 38	150	150	—	—	—	150	150	—	—	—	—	—
VRATNI PODBOJI	120	100	112,0	93,3	112,0	120	100	112,0	93,3	112,0	131,3	—
JEKLOVLEK	1.980	1.980	2.028,2	102,4	102,4	1.960	1.960	2.024,7	103,3	103,3	2.056,9	—
ELEKTRODE	1.650	1.650	1.628,4	98,7	98,7	1.650	1.650	1.622,3	98,3	98,3	1.606,2	—
— elektrode + varilna žica	1.580	1.580	1.545,7	97,8	97,8	1.580	1.580	1.540,6	97,5	97,5	1.511,1	—
— varilna žica storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilni prašek	70	70	82,7	118,1	118,1	70	70	81,7	116,7	116,7	95,1	—
— suha el. masa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
OGNJEVZDRŽNI MATERIAL	240	240	504,2	210,1	210,1	60	60	299,9	499,8	499,8	299,9	—
ŽEBLJARNA	1.050	1.050	961,5	91,6	91,6	1.050	1.050	960,2	91,5	91,5	1.088,6	—
MONTER DRAVOGRAD	1.140	1.221	798,0	70,0	65,4	1.140	1.221	798,0	70,0	65,4	798,0	—
SKUPAJ:	132.090	118.721	113.343,1	85,8	95,5	87.230	31.621	31.735,8	85,2	100,4	33.325,1	—
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	200	200	—	—	—	—	—
VAC NEGOTIN	—	—	—	—	—	120	120	—30,2	—	—	—30,2	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	37.550	31.941	31.705,6	84,4	99,3	33.294,9	—
STORITVE	—	—	—	—	—	910	3.110	4.155,3	456,6	133,6	4.155,3	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	38.460	35.051	35.860,9	93,2	102,3	37.450,2	—

PRISPEVEK K RAZPISU ZA VODJA SEKTORJA TKR ŽELEZARNE

Dne 23. junija 1983 je bil v tedniku Železar objavljen razpis za delovno mesto vodja sektorja TKR. Razpisni pogoji so bili očitno premočno zahtevni, glede na dosedanje zasedenost teh del in opravil, kot tudi glede na zahtevnost dejavnosti tega sektorja. Prav tako v razpisnih pogojih ni bil zahtevan plan dela, ki naj bi ga kandidati predložili, kakor je v navadi če gre za pomembna dela in opravila.

V svoji prijavi sem dodal plan dela, ki ga v nadaljevanju v celoti objavljam. Glede na to, da je bilo več kandidatov, sem pričakoval, da se bo komisija z nami posvetovala predvsem o predlagani dejavnosti, pa je bil edini odgovor, ki sem ga prejel 10. januarja 1984 naslednji:

»V kolikor smatrate, da razpis ni bil izveden po predpisanem postopku ali da imenovani kandidat ne izpolnjuje predpisanih pogojev, lahko v osmih dneh po prejemu tega obve-

stila začnete postopek proti sklepu delavskega sveta o imenovanju vodje TKR, pri Sodišču združenega dela v Kranju».

Zanima me, na kakšni osnovi in po kakšnem programu dela se je komisija odločila za drugega kandidata. Poleg tega pa bi tudi želel odgovor na vprašanje, kako smo se pripravljali spoprijeti z nalogami in problemi, ki so opisani v mojem predlogu dela vodje TKR sektorja.

Dr. Božidar Brudar

PLAN DELA IN NALOG SEKTORJA TKR ŽELEZARNE

V razpisu je omenjena stroka in nekaj zelo okvirnih kriterijev. Manjka pa predvsem opis dejavnosti, plan dela in nalog, ki bi jih moral vodja TKR opravljati. Menim, da je tehnična kontrola in raziskovalna dejavnost življenjskega pomena za vsako organizacijo združenega dela. Zahteva obvladovanja precej širše problematike, kot jo zmore metalurg z II. stopnjo izobrazbe in s petletnimi izkušnjami na področju raziskovalnega dela oziroma dejavnosti.

V nadaljevanju so naštet nekatera področja dela, na katerih mora, po mojem mnenju, aktivno delovati vodja TKR. Pri tem navajam kratko utemeljitev, svoje dosedanje delo na posameznih področjih in plan za prihodnje obdobje. Na koncu dodajam še nekaj sugestij za reorganizacijo sektorja, ki bo potrebna, zaradi večje specifičnosti zastavljenih nalog.

Osnovna naloga je izboljšati dosedanje delo. V dejavnosti TKR bi bilo treba vključiti še strokovnjake drugih strok in predvsem dati večji poudarek vlogi tehnologov — metalurgov v TOZD. Tehnologi naj bi bolj kreativno vplivali na nadaljnji razvoj Železarne.

Prekinili bi s prakso, da mora raziskovalec RO spremljati jeklo od rude do kupca. Takšna naloga je za kvalitetno delo prezahtevna. V okviru RO bi se posamezni raziskovalci ožje specializirali: eden bi se, na primer, ukvarjal predvsem s hladno predelavo, drugi z vročo, itd. Probleme ogrevanja in ohlajanja bi v okviru EG dopolnili tudi z raziskovalnimi nalogami, ki jih zdaj opravlja RO.

Tako bi se odgovornost za tehnološki napredek s posameznih raziskovalcev RO prenesla na tehnologe v TOZD ki bi za večino problemov morali s svojim znanjem najti rešitev v okviru obrata kjer delajo in zanje tudi odgovarjati.

Želja po sodelovanju z RO bi morala priti od njih; šele tako bo neka rešitev RO tudi v praksi zaživel.

Vodja TKR naj bi ne vsiljeval svoje tehnološke politike, ampak le koordiniral delo med tehnologji, sodelavci SEO, prodajo itd. Dajal bi sugestije za usmeritev pri dologoročnem tehnološkem razvoju celotnega kolektiva na podlagi povratnih informacij. Za takšno delo je ozka metalurška usmeritev bolj ovira kot prednost.

Oddelek tehnične kontrole (OTK) naj bi v glavnem ostal takšen kot je. Razširili bi ga le toliko, da bi vanj vključili tiste meritve, ki so vezane z neposredno, že utečeno proizvodnjo, in se sedaj opravljajo na raziskovalnem oddelku.

Osnovna naloga bo spremljanje redne proizvodnje, zbiranje in vrednotenje podatkov, ki so za to potrebni. Kot vodja TKR bi ponovno skupaj z vsemi prizadetimi preveril, katere meritve so potrebne, kako in kateri podatki se morajo beležiti, da bo to ustrezalo lastnemu obvladovanju tehnologije, potrebam kupcev (standardi) in moderni računalniški obdelavi. Podatke, ki so stvar tradicije, bi izločil in po potrebi vpeljal nove meritve in zapisovanje novih, potrebnih parametrov. Poleg tega bi predlagal tudi vrsto računalniške obdelave, da bo mogoče iz podatkov OTK ob vsakem času vedeti vse o določeni tehnologiji in kvaliteti. Rezultate vseh meritev bo treba »opremiti« z merilno napako, ki je posledica omejene točnosti merilnega postopka.

V zadnjih letih sem se intenzivno ukvarjal z obdelavo podatkov, poznane so mi novejšje metode matematične statistike, tudi sam sem izdelal nekaj programov za računalnik IBM/370.

Ta naloga bo dolgotrajna, ker bo treba spremeniti miselnost vseh zaposlenih v Železarni, da se bodo navadili opisovati kvaliteto dela s pomočjo nekaj parametrov, ki jih bo dal računalnik in ne več z goro papirnatih tabel, ki jih producira ERC in jih ni nihče v stanju prebrati.

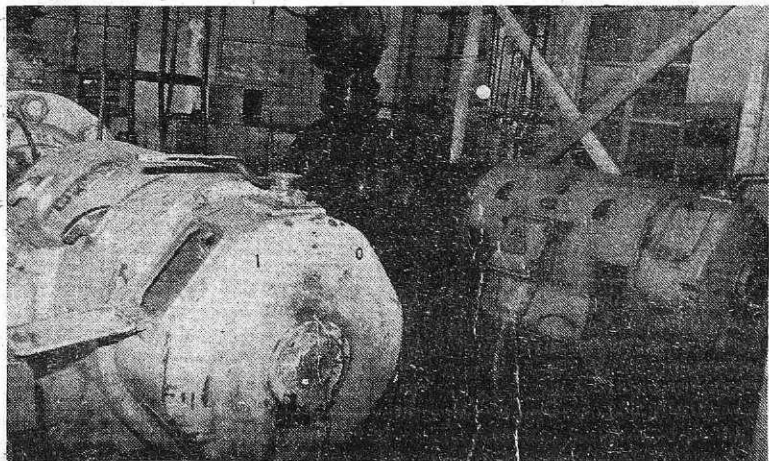
S stalnim obveščanjem in osveščanjem celotnega kolektiva o pomembnosti tehnoloških podatkov (prek Železarja) bi si prizadevali, da bi vse bolj skrbno zbirali podatke. Vsi bodo morali spoznati, da napačno ali malomarno zapisan tehnološki podatek posredno lahko povzroči prav velike stroške.

Tako zbrani in obdelani podatki bodo za raziskovalce RO, ki postavljajo tehnološke predpise, zanesljiva povratna informacija, ki bo mnogo povedala, kako dobro obvladamo določeno tehnologijo. Tehnologi bodo potem skupaj z raziskovalci RO na osnovi podatkov OTK poiskali boljše rešitve. Potrebne izkušnje v zvezi s planiranjem in organizacijo takih poskusov in obdelave rezultatov imamo. Dosledno pa bi zahteval, da se vsaka preiskava planira skupaj z obdelavo podatkov po znanih in vpeljanih metodah matematične statistike.

Vodja tehnološkega razvoja na RO: Hiter razvoj metalurške znanosti je povzročil, da se je obseg potrebnega znanja tako zelo povečal, da ga en sam človek več ne obvlada. Zato ni bil vodja TKR le koordinator dela vodij tehnološkega razvoja posameznih področij na RO. Njihova strokovna odločitev bo dokončna in edina veljavna. S tem se bo tudi povečala odgovornost teh vodij. Od njih bo prišla iniciativa glede planiranega asortimenta in količine proizvodnje. Plan ne bi bil več spisek želja, dan od zgoraj.

Računalništvo: Vodja TKR mora imeti bistven vpliv na razvoj računalništva v Železarni. Zaenkrat večji računalnik v ERC služi boljšeemu knjigovodstvu. Izpolnjuje zahteve SDK, finančnega sektorja in sektorja za ekonomiko. Tehnološki podatki so šele v fazi registriranja. Sodelavci ERC zagotavljajo, da bodo naredili vse tiste obdelave, ki jih bomo od njih zahtevali. To pa je problematično, saj metalurška tehnologija šele poskuša svoje zahteve formulirati po matematični poti.

Naš RO bi okrepil skupino strokovnjakov (iz vrst ERC in RTA), ki se bi intenzivno ukvarjali s pripravo programov, s katerimi bomo opisovali in kontrolirali posamezne tehnološke procese. To je namreč edini jezik, ki ga procesni računalniki razumejo. Če bodo s strani tehnologov prišle tako formulirane zahteve, nam ne bo prav noben procesni računalnik nič koristil. Ko bi enkrat izdelali in preverili svoj matematični model procesa, bi ga skupaj s sodelavci ERC vpeljali v neposredno proizvodnjo.

Strojnica na Doorovih čistilcih (foto S. Kokalj)

Poleg izdelave matematičnih modelov tehnoloških procesov bo ta skupina delala tudi usluge — obdelavo eksperimentalnih podatkov z metodami matematične statistike. Pri tem bo skrbela tudi za razvoj novih metod. To delo naj bi se sčasoma razširilo do te mere, da bi tudi prav vse rezultate, ki jih nameravamo objaviti, obdelali po teh kriterijih. Na ta način bi posredno vplivali tudi na izobraževalno politiko FNT, TOZD Montanistika, ki bi bodoče inženirje metalurgije vzgajala v tem duhu.

Tudi tehnološke raziskave Metalurškega inštituta, ki iz množice tabeliranih rezultatov skušajo priti do zaključkov, ki so odločilni za določeno proizvodnjo ali tehnološki postopek, so zastarele in zelo velikokrat netočne ali celo napačne (glej ŽZb št. 2 in 3, 1982 in št. 1, 1983). Iniciativa za izpolnitev učnega programa na metalurgijo bo morala priti od nas.

Moje dosedanje delo je bilo v veliki meri posvečeno prav tem problemom, kar je razvidno tudi iz internih poročil RO. Članki s to tematiko so bili objavljeni tudi v Železarskem zborniku, Rudarsko-metalurškem zborniku in drugod. Založba Pergamon Press iz Londona je objavila članek o ohlajanju jeklenih blokov. Trenutno pripravljam kritično oceno nekaterih novejših člankov, ki so se pojavili v Železarskem zborniku. Podatke bom obdelal po naših metodah in primerjal naše zaključke s tistimi v člankih. Pokazal bom, ker so netočnosti in kakšne posledice lahko imajo.

V bodoče pa bi izdelali enoten katalog vseh teh obdelav in matematičnih modelov, da bo tovrstno znanje zbrano na enem mestu. Obenem razvijamo nekaj novih specialnih metod s področja reševanja parcialnih diferencialnih enačb. Sicer pa bi na tem področju skušal uresničiti cilje, ki so bili opisani v planu dela pred leti predlaganega matematičnega oddelka sektorja TKR.

Inovativna dejavnost: Mislim, da bi moral biti sektor TKR, oziroma RO bolj povezan z inovativno dejavnostjo. Če sodelavci RO predpisujejo regulative, inovacije pa se nanašajo prav nanje, je nujno, da tu sodelujemo.

Poskrbeli bi za to, da bi na RO imeli spisek vpeljanih inovacij z vseh strokovnih področij. V interesu celotnega kolektiva je, da vemo, kaj smo že kdaj uspešno rešili in kako se je to obneslo. Vsako leto bi preverjali, če se inovacija še uporablja. Tako bi se izkristalizirale resnično dobre ideje. Prišli bi do kataloga uspešno vpeljanih inovacij, ki so se v praksi že potrdile. Potem pa bi za dolžili vzdrževalce vseh strok, da bi takšne inovacije poskušali izboljšati, modernizirati in jih morda uporabiti tudi še kje drugje v Železarni.

Morda bi se boljše od dosedanjega dela obnesle naslednje ideje. Če bi, na primer, vodja tehnološkega razvoja z določenega področja skupaj s svojim teamom ugotovil, da bi bila predlagana inovacija koristna, bi si za manjše naprave pomagali z delavnico na RO. Pred izdelavo naprave in uvedbo inovacije v prakso bi določili višino odškodnine: inovator in TOZD bi vsak zase nosila del rizika. Odpadli bi prepri, ki nastanejo po uspešno vpeljani inovaciji. Zdej namreč TOZD skuša znižati pomen, da bi avtor dobil čim nižjo odškodnino, kar pa posredno vpliva destimulativno na delavce TOZD, ki naj bi inovacijo čim bolj uporabljali da bi bila korist čim večja. Mislim, da bi v bodoče pri razpisih problemih lahko posamezne TOZD navedle tudi višino odškodnine, ki so jo pripravljene plačati.

V preteklem obdobju sem prijavil tri inovacije, dve sta bili uvedeni v redno proizvodnjo, ena (merilna naprava za rezanje blumov), ki dela že 12 let, je bila nagrada leta 1973 z nagrado sklada Borisa Kidriča za iz-

Prehod na SM peči (foto I. Kučina)

najdbe in izpopolnitve. Zelo podobno izpopolnjeno napravo gradijo v železarni Nikšić pod mojim nadzorstvom, ki bo pa 45× večja od naše. Kot član DIATI sem prejel zlato značko leta 1982.

Raziskovalne naloge: Gre za naloge, ki jih delajo raziskovalci RO sami, ali pa skupaj s sodelavci Metalurškega inštituta (mislim, da bi moral biti pogoj za vodjo TKR, da je raziskovalec, registriran pri RSS). Pred vsako nalogo bi se vnaprej pogovorili o potrebnih podatkih, meritvah in tudi o obdelavi podatkov in o možnih rezultatih. Tako bi vsako raziskovalno nalogo vnaprej planirali s pomočjo metod matematične statistike. S tem se bo zmanjšalo število potrebnih poskusov, v rezultatih bodo odpadle cele strani tabel in laično pisani zaključki. Dogovorili bi se za enoten sistem pisanja poročil in ga preko Železarskega zbornika predlagali tudi drugim raziskovalcem v SOZD Slovenske železarne.

Tako bi zgradili poenoten sistem, ki bi posredno vplival na raziskovalno delo v vseh treh železarnah in Metalurškem inštitutu in fakulteti.

Vsebinsko bi pa seveda vsak vodja tehnološkega razvoja ali oddelka OTK delal te raziskovalne naloge popolnoma samostojno.

Moje raziskovalno delo je razvidno tudi iz člankov, ki so zbrani v dodatku. Trenutno se ukvarjam z večjim projektom izdelave matematičnega postopka, po katerem bo mogoče pri toplotni obdelavi jekel z matematičnim modelom izračunati oziroma določiti končno strukturo z upoštevanjem kontinuirnih TTT diagramov.

Izobraževalno delo: Ker bi šlo pri delu TKR za množico zahtevnih novosti, bi bilo potrebno tudi stalno vzgajati domače kader, širšo skupino strokovnjakov, da bi lahko navedene cilje dosegli. Sem spada tudi mentorstvo pri diplomah in novo sprejetih sodelavcih, pri praksi učencev, itd. Uvedli bi redna krajša strokovna predavanja in nanje poleg tehnologov in sodelavcev OTK povabili tudi strokovnjake s področja strojništva in elektronike. Tematika predavanj bi bila s področja meritev, ki jih v Železarni opravljamo, s področja informatike, obdelave podatkov, tehnoloških regulativov, kjer bi vse udeležence seznanili s postopki in prikazali praktične primere pravih in napačnih tehnoloških odločitev. Tu di od udeležencev vsakega službenega potovanja ali posvetovanja bi zahtevali, da javno poroča o tem, kaj je izvedel.

Tako bi postopoma gradili tudi enotnejši kadrovske potencial. Tu bi šli nekoliko bolj v širino, saj bi zajeli tudi ne metalurške. Del strojniki in elektroinženirjev bi se moral aktivno vključiti v to skupino ljudi, da bi tudi sami spoznali tehnološke probleme in možnosti, ki so pri nas. Tako bi laže in bolj konkretno sodelovali pri novih investicijah.

S pedagoškim delom sem se ukvarjal več let (sem profesor fizike in habilitiran docent na Fakulteti za strojništvo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani za področje neporušnih preiskav), dve izdaji mojega učbenika matematike za srednje šole sta verjetno znani tudi sodelavcem Železarne. V letu 1982 sem izdal pri založbi Academic Press v Londonu daljšo razpravo, ki podaja osnovne matematičnega modeliranja v defektoskopiji materiala. Občasno imam predavanje tudi za študente podiplome na FNI na oddelku za matematiko in fiziko.

Članki in poročila: Zaradi boljše lastne informiranosti in predstavitve dejavnosti TKR navzven bo treba več pozornosti posvetiti pisanju člankov v domačih in tujih strokovnih revijah. Tu bi se morali držati zahtev, ki so omenjene pri raziskovalnih nalogah in računalništvu. Zavzemal bi se za to, da se na primer vsak članek, ki ga namerava objaviti Železarski zbornik, pošlje v pregled na RO, kjer bi ustrezno zaključke korigirali ali celo podatke obdelali, da bi vsaj kot Železarna držali strokovni nivo na višini, ki smo jo že dosegli. To bi bilo podobno kot pregled glede jezikovnih pomanjkljivosti.

Mislim, da bi morali s članki v Železarni, ki bi poljudno opisovali, kdo si s proizvodnimi podatki pomaga, sčasoma doseči to, da bi izobrazili

večino zaposlenih, da bi ti začutili, kaj zapisani podatki predstavljajo.

V okviru že omenjene strokovne skupine bi organizirali razgovore o objavljenih člankih drugih avtorjev.

Tako bi posredno seznanili tudi ves vodstveni kader z dejstvom, ki je še premalo znano, da je pisanje strokovnih člankov in tako izpostavljanje svojega dela javni kritiki, zelo zahtevno delo.

Predavanje in posvetovanja: Za uspešno spremljanje razvoja na področju metalurške tehnologije bo treba zaradi hitrega zastarevanja informacij nujno podpirati aktivno udeležbo naših strokovnjakov na posvetovanjih. Tam se srečujejo strokovnjaki zelo različnih podjetij ali držav in pride do zelo pomembnih osebnih stikov in izmenjave mnenj. Na takih posvetovanjih je možno tudi neposredno vplivati na razvoj določenega tehnološkega področja.

Javna predstavitev dela zahteva veliko strokovnega znanja, po drugi strani pa daje tudi teži raziskovalnemu delu in vzgaja vsakega sodelavca v odgovornosti.

Sam sem dosti predaval na posvetovanjih doma in po svetu. Aktivno sem se udeležil treh svetovnih konferenc o neporušnih preiskavah (Cambridge 1976, Melbourne 1979, Moskva 1982), I. mednarodne konference o uporabni fiziki (Dublin 1976), jugoslovanske konference energetika (Beograd 1983), posvetovanja o problemih valjanja na Ravnah (1976), mednarodne skupščine IIW v Ljubljani (1983), treh posvetovanj strokovnjakov črne metalurgije v Portorožu (1972, 1973, 1976) in posvetovanj o uporabi fizike (1972, 1977, 1981). Na vseh teh posvetovanjih sem imel tudi predavanja, ki so objavljena v zbornikih posvetovanja.

Organizacijska problematika: V raziskovalno delo bi bilo treba vključiti tudi nemetalurške — strojniške, elektronske, nekatere vzdrževalce, predvsem sodelavce novogradenj, da bodo bolj seznanjeni s problematiko o kateri odločajo. Za računalniško obdelavo bi bilo treba vključiti tudi nekaj sodelavcev ERC in RTA, da ne bi le govorili o računalniški dobi, ampak bi tudi nanjo pripravili vse sodelavce Železarne.

Zaradi specifičnosti dela raziskovalcev, ki so jim zaupane zelo pomembne tehnološke odločitve, bi veljalo razmisliti o posebnem statusu, saj gre pri tem za stalno študijsko delo in ne le za opravljanje dobro utečenih definiranih nalog. Ti delavci naj bi si stalno prizadevali izboljšati tehnologijo in bi tako krojili tehnološko politiko vsega podjetja. Predvsem bi bilo treba najti ustreznejšo obliko finančne ali druge stimulacije za takšno delo.

Program dela in nalog, kot si ga predstavljam kot vodja TKR, je dolgoročen. Prepričan sem, da je v Železarni zadosti predvsem mlajših strokovnjakov, ki bi se za tak plan navdušili. S takšnim razširjenim teamskim delom je treba začeti čimprej, saj smo preveč časa že izgubili.

Terminski plan: Vsa področja dela se morajo stalno izpopolnjevati in širiti. Pomemben je začetek. Začeli bi z izobraževanjem vseh sodelavcev TKR o zapisovanju in obdelavi podatkov. Sledila bi informacija o načinu pridobivanja teh podatkov, o metodah merjenja na OTK in RO (obvezno za vse sodelavce) in o njihovi zanesljivosti. Tako bi dobili tisti, ki te podatke uporabljajo, pravi občutek za njihovo pomembnost.

Nato bi se lotili študija možnosti izpopolnitve merilnih postopkov ali zbiranja podatkov in se odločili za nove modernejske aparature. Sledila bi obdelava podatkov in analiza regulativov, da bi ugotovili kje in v kakšni meri se pričakovani uresničujejo in kje so največja odstopanja. Določili bi, kaj je še potrebno kontrolirati.

Za nekatere tehnološke procese bi izdelali skupaj z ERC računalniški program za mikroprocesor, da bi se naučili, kako je treba tehnološke zahteve formulirati.

Vse to navedeno delo je oranje ledine. Treba bi bilo zaupati vodji in programu dela, da bi se s pomočjo samoupravnih organov delo sektorja oblikovalo tako, da bi zastavljene cilje čimprej dosegli.

SLOVO OD JOŽETA JENSTERLA

Na začetku novega leta smo se na tržiščem pokopališču poslovili od še enega bivšega mladinskega aktivista in interniranca — JOŽETA JENSTERLA.

Jože je živel in doraščal v številni revni delavski družini v Podmežakli. Tako kot njegov oče, bratje in sestre se je po končani osnovni šoli tudi Jože odločil za delo v Železarni. Leta 1943 se je začel učiti za zidarja na gradbenem oddelku, kjer se je spoznal z mladinci, ki so bili v letu 1944 povezani z narodnoosvobodilnim gibanjem. Petega maja 1944 je bil skupaj s še dveh mladincev izdan in ujet na poti, ko je šel na zvezo s partizani. Odpeljali so ga na gestapo, kjer je doživljal in preživljal Druschkejeve metode zasliševanja. Pozneje so ga odpeljali v Begunje in nato z grupo mladincev in mladink v taborišče Konstanz na Bavarskem. Življenje taboriščnika je bilo zelo težko; koliko človeškega ponižanja je moral prenesti. V taborišču je doživel tudi težjo neizkušnjo in težko je povedati, kaj je pod taboriščnimi metodami zdravljenja moral prenesti.

Ko je zavezniška armada osvobodila taborišče, se je Jože z ostalimi vrnil domov in se vključil v obnovo porušene domovine. Nadaljeval je z učenjem za zidarja in se tudi izučil. Pozneje je odšel iz Železarne v Trzin, kjer se je zaposlil in si ustvaril dom in družino.

Po naravi je bil Jože Jensterle miren, tih in vsestransko razumevajoč človek. Vprašanje je le, če smo ga mi vsi razumeli. Posledica vsega prestopa je bila bolezen, ki ga je premagala in ga v 56. letu starosti položila v grob.

Spomin na njega nam ne bo zbledel, še posebno nam, ki smo skupno z njim prehodili to pot.

Bivši taboriščniki
iz taborišča Konstanz
Egg na Bavarskem

VARČEVANJE Z ENERGIJO MORA POSTATI TRAJNA SKRB TUDI V GOSPODINJSTVU

Zadnje mesece vedno pogosteje beremo o trajnem prizadevanju za varčevanje z vsemi vrstami energije, zadnji meseci minulega leta pa so nas še posebno opozorili na varčevanje z električno energijo, ker nas je k temu prisilila izjemno dolgotrajna suša po vsej državi. Tako kot v industriji, tudi v gospodinjstvu pomemben delež v družinskem proračunu pomeni izdelek za električno energijo in spodbuja mnoga gospodinjstva k varčevanju, druge pa žal ta strošek zanemarljivo in podcenjujejo varčevalna prizadevanja.

Že takoj na začetku moramo povedati, da v SR Sloveniji znaša delež gospodinjstevskega odjema 34 % vsega distribucijskega odjema električne energije. To pomeni, da ima gospodinjstvo velik vpliv tudi na oblikovanje dnevnih diagramov obremenitve. Vse to opozarja, da nikakor ne bi smeli zanemarjati racionalne porabe in varčevanja z električno energijo tudi v gospodinjstvu.

Iz strokovne literature je razvidno, da za razsvetljavo v posameznem gospodinjstvu mesečno porabi od 15 do 120 kWh, kar je odvisno od števila svetlobnih teles, jakosti žarnic in časa njihove uporabe. Za primer navajamo, da žarnica s priključno močjo 40 W v 25 urah porabi 1 kWh, žarnica s priključno močjo 100 W pa v desetih urah enako količino električne energije. Razsvetljava v gospodinjstvu predstavlja okrog 20 % skupne porabe in zato je razumljivo, da je potrebno varčevati tudi na tem področju, čeprav tako v javnih razsvetljavi vidimo, da mnogo krat po nepotrebnem gorijo žarnice po stopniščih, pomožnih prostorih, na cestah pa nemalokrat precej pred mrakom in v beli dan zjutraj ali pa celo ves dan! Na osnovi gornjih podatkov kaj hitro lahko izračunamo, koliko električne energije zavržemo brez potrebe in koliko več denarja moramo odšteti, najsi bo kot stanovalci ali občani.

Veliko bomo prihranili tako pri električni energiji, kakor tudi pri denarju, če bomo ugašali žarnice v prostorih, ki jih ne uporabljamo in namestili avtomatska stikala v skupnih prostorih hiš. Strokovna literatura pravi, da naj splošna osvetlitev prostorov znaša od 60 do 80 luks, za delo pa potrebujemo seveda dodatno osvetlitev, ki naj se prilagaja zahtevnosti dela. Mnogokje se tudi dobro zavedajo, da določen del električne energije za razsvetljavo prihranimo tudi s svetlim obnavljanjem sten, ker na ta način lahko dosežemo enako osvetlitev z manjšo močjo svetlobnih teles.

Posebno poglavje v gospodinjstvu so **bojlerji**. Manjši porabijo okrog 40 kWh, večji pa okrog 150 kWh električne energije mesečno, kar pomeni približno takšno porabo električne energije kot vsa razsvetljava v stanovanju. Pri negospodarnem ravnanju pa lahko poraba električne energije mesečno poraste na 200 kWh in celo več.

Seveda so tudi pri bojlerjih možni prihranki porabe energije. Če pri nakupu bojlerja bi morali paziti, da kupimo bojler najustrežnejše velikosti glede na potrebo po topli vodi. Temperatura vode v bojlerju naj bo čim nižja, da se ne oddaja toplota v okolico. Če so prostori, kjer potrebujemo

toplo vodo (kuhinja, kopalnica) daleč narazen je bolje, da nemestimo več bojlerjev, ker je sicer izguba toplote po ceveh velika.

Ko razmišljamo o čim bolj racionalni porabi električne energije v gospodinjstvu, seveda ne moremo mimo **kuhanja**. Pri tem strokovna literatura pravi, da polno obremenjen štiriploščni štedilnik s priključno močjo 8500 W in s termostatom porabi vsakih sedem minut 1 kWh električne energije. Poraba energije za pripravo hrane za štiričlansko družino na električnem štedilniku je ocenjena na približno 240 kWh mesečno. Pri neracionalni rabi električnega štedilnika gre lahko veliko električne energije v zrak, kot pravimo. Vzroki, da gre znaten del energije v izgubo, so predvsem: slaba regulacija kuhinjskih plošč, uporaba neustreznih kuhinjskih posode, slaba regulacija pečice, slab izkoristek kuhinjskih plošč in pečice. Kuhinjske plošče reguliramo tako, da imamo največjo moč za začetno kuhanje, nato pa jo zmanjšamo. Primerna posoda za kuhanje naj ima ravno, ojačano dno. Posoda ne sme biti manjša od kuhalne plošče, niti ne veliko večja. Velik prihranek energije in časa nam omogoča uporaba lonca na zvišan pritisk.

Hladilnik in zmrzovalnik oba skupaj ali predvsem prvi, je nepogrešljiv pripomoček v gospodinjstvu. Hladilnik s priključno močjo 200 W in s termostatom porabi 1 kWh električne energije v petih urah hlajenja. Kompresorski hladilnik troši od 20 do 40 kWh, 100-litrski zmrzovalnik 48 kWh in 600-litrski zmrzovalnik 150 kWh mesečno. Poraba energije je odvisna od velikosti, stopnje hlajenja, temperature okolice, pogostosti odpiranja, polnjenja in rednega čiščenja.

Pralni in pomivalni stroj spadata tudi med največje porabnike električne energije. Pralni stroj s priključno močjo 3000 W in s termostatom porabi 1 kWh električne energije v 0,3 ure. Poraba energije pomivalnega stroja je okrog 35 kWh mesečno. Za pranje perila se v štiričlanski družini porabi okrog 35 kWh mesečno, in sicer lahko za 1 kWh električne energije operemo kilogram belega perila pri 90 stopinjah Celzija s predpranjem ali 0,5 kg barvastega perila pri 60 stop. C s predpranjem ali kilogram občutljive sintetične brez predpranja pri 30 stop. Celzija.

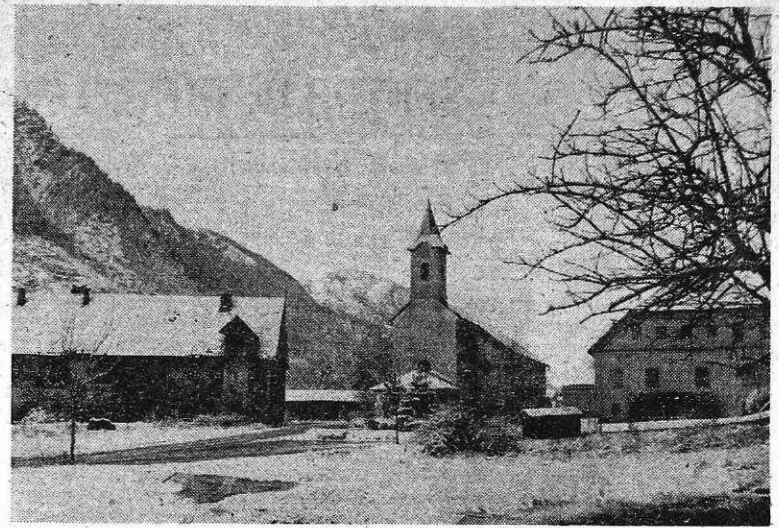
Poraba električne energije **barvne televizorja** znaša okrog 40 kWh mesečno, če je vključen štiri ure dnevno.

Ostali gospodinjstviški aparati so manjši potrošniki električne energije. Tako, na primer, porabi 1 kWh električne energije regulacijski ali vlažilni likalnik v eni uri, brivnik v 100 urah, radijski sprejemnik v 30 urah, sesalec v 1,6 ure, električna ura v 500 urah itd.

Kakor vidimo iz vsega tega so tudi v gospodinjstvu možni precejšnji prihranki električne energije, ki bodo seveda imeli tudi svoj ekonomski učinek v družinskem proračunu. Naj navedemo kot primere, da uporaba lonca na zvišan pritisk daje od 60 do 80 % prihranek, z ugašanjem žarnic v praznih prostorih je možen tolikšen prihranek električne energije mesečno, kot jo porabi od 150 do 180 litrski hladilnik. Seveda pri tem ne bi smeli zanemariti uporabo večjih porabnikov električne energije v gospodinjstvu v času nižje tarife, kar ima poleg ekonomskega vpliva tudi vpliv na znižanje konic dnevnih diagramov obremenitve.

Racionalna poraba in varčevanje z električno energijo v gospodinjstvu bi dejansko morala postati naša vsakdanja nuja, kot eden osnovnih pogojev za življenje in delo tako posameznika kot družbe kot celote. Pri vsem tem bi seveda morali izhajati iz spoznanj, da tako kot so svetovne so tudi naše domače zaloge virov energije omejene in da jim moramo čim bolj podaljšati njihovo življenjsko dobo in da smo še močno odvisni od uvoza. Seveda pa nas v racionalnejšo porabo energije silijo tudi njene vedno višje cene, kar se pomembno odraža v družinskih proračunih. Z varčevanjem in racionalno porabo bomo tako dosegali dvojni učinek: **ENERGETSKEGA** in **EKONOMSKEGA**.

(Vir: Program ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije; maja 1977 izdal Komite za energetiko SR Slovenije.)

Muzejski objekti na Stari Savi (foto I. Kučina)

SPOMINJAMO SE LETA 1953

Železar številka 6, junij 1953, je bil prav tako kot prejšnje številke pester in zanimiv ter malce hudomušen. Poleg novic o sejah delavskega sveta in proizvodnih rezultatih je delavec Železarne obveščal tudi o dogajanju v radovljiskem okraju in proizvodni problematiki. Seveda pa ni pozabil tudi na kulturne in športne dogodke v občini in na prikupne in pametne nasvete. Iz njegove pester in zanimive vsebine povzemamo le nekaj zanimivih in še danes aktualnih člankov.

»STROGO ZAUPNO: SI ŽE SLIŠAL?»

Klepetave tete so resnično zelo človešča. Še huje zlo, ki se ga ne da zlepa, temveč samo zgrda odpraviti, pa so klepetavi moški. In teh, kakor bi mislili, da so le redki, vendarle ne manjka.

Zanje sledeča kitajska zgodba ne velja, ker so neozdravljivi, ostalim pa bo morda le dala misliti. Srečata se dva Kitajca.

»Ravno prav, da te srečam,« pravi prvi. »Povedati ti moram nekaj silno važnega o tvojem...«

»Počakaj malo, preden začneš!« ga ustavi drugi. »Povej mi, pa si to, kar mi misliš povedati, že presegal?«

»Presegal? Ne vem, kaj misliš!«

»Vprašam te, ali si to, kar mi misliš povedati, že presegal skozi tri sita?«

»Skozi kakšna tri sita?« se čudi prvi.

»Prvo sito je sito resnice!« nadaljuje drugi. »Si prepričan, da je vse, kar mi misliš povedati, tudi resnično res?«

»No ja... natanko ne vem, nisem bil zraven. Kot sem slišal od drugih...«

»Potem si vsaj rabil drugo sito. Je to, kar mi misliš povedati, za kogar koli toliko koristno, da bi hotel na vsak način povedati?«

»Ne vem... Koristno? Pravzaprav ne.«

»Skozi tretje sito pa si si gurno presegal svojo vest. Skozi sito dobrote!«

»Sito dobrote?« ponovi prvi, zardi in prizna: »Ne! Na to nisem niti pomislil.«

Pa pravi drugi:

»Če to, kar mi misliš povedati, ni najbrže niti res niti komurkoli koristno in niti dobro, potem sploh nočem slišati!«

In odšel je svojo pot.

ZA NOVO KALORIČNO CENTRALO

V članku s tem naslovom avtor opisuje, zakaj je prišlo do gradnje dimnika in povečave stavbe kalorične centrale. Dela je izvajalo podjetje Gradis, namen investicije pa avtor opredeljuje takole:

»Naše podjetje zlasti v zimskih mesecih močno trpi na pomanjkanju pare, tako za pogon kakor proizvodnjo toka in samo ogrevanje. Zato je bilo že dolgo časa postavljeno vprašanje novega parnega kotla z zmogljivostjo, ki bi krila te potrebe. In zato se je pristopilo k razširitvi, novogradnji in preureditvi tozadevnih naprav, ki se bodo v daljšem obdobju razširile tudi na vse ostale oddelke naše kalorične centrale in razdelilne trafo postaje.

Zaenkrat je najvažnejši novi kotel z vsemi potrebnimi napravami. Nov parni kotel sistema Balcok-Wilcox, ki smo ga dobili iz reparacij, bo imel 450 kv. m ogrevne površine in bo z njim na uro izparjenih 30 ton vode v paro s pritiskom 25 atm. Kotel se bo kuril s plavžnim plinom in dodatno s premogovim prahom. H kotlu takorekoč spada tudi novi dimnik, ki bo visok 70 metrov. Vzporedno z novim kotlom bo zgrajena tudi nova vodarna za kotlovno vodo, t. j. naprava za mehanje vode in izločitev vseh škodljivih sestavin apnenca in kislina, ki bo za polovico večja od sedanjega. V novo zgrajeni stavbi bo ta vodarna nameščena skupno s črpalko za napajanje kotla, v stari vodarni pa bo montiran kotel.

S temi novimi napravami bomo krili vse potrebe po pari produktivnih in energetskih obratov. Te potrebe so v našem podjetju iz leta v leto večje, saj novi obrati, kot so kavperji in predelovalni obrati, potrebujejo vedno več nove pogonske sile. Posebno ekonomična pridobitev bo to, da bo para najprej gnala s 25 atm turbo-generatorje, potem se bodo šele transformirale na 5 atm pritiska za ostale potrebe.

Nova kalorična centrala bo šla v pogon predvidoma 29. novembra letos, saj bo le tako rešeno vprašanje rednega in izboljšane obratovanja v zimskem času, v katerem je dosežaj zaradi pomanjkanja pogonske in električne energije prišlo vedno do za vse naše podjetje škodljivih nerednosti in zastojev. In še to: Vsa montaža kotla, vodarne in ostalih naprav bo izvedena z domačimi strokovnjaki in delavci, prav tako pa bo tudi vsa oprema, razen malenkostnih armatur, izdelana doma!

Za konec pa še nekaj zanimivosti od tu in tam.

Prve metalurške igre članov sindikata metalurških delavcev Jugoslavije so bile od 26. do 28. junija v Celju. Tekmovalo se je v petih disciplinah: nogometu, partizanskem maršu, odbojki, lahki atletiki in streljanju. V celoti je sodelovalo 20 ekip raznih metalurških podjetij vse Jugoslavije, med njimi tudi naša Železarna.

Tekmovanje samo je bilo dobro organizirano in pripravljeno, vendar so se pokazale gotove grobe napake, zaradi katerih trenutno ne moremo objaviti niti točnih podatkov niti končnih rezultatov.

V rubriki **Ali že veste izvem, da so pred kratkim v Ljubljani osnovali društvo slovenskih livarjev** z nalogo strokovno usposabljanje livarjev, zaposlene v posameznih metalurških podjetjih. Za predsednika društva je bil izvoljen univerzitetni profesor inženir Viktor Fetič.

Po svetu pa so se dogajale dokaj čudne reči. Sodisce za mladoletnike je v Frankfurtu ob Maini obsodilo nekega mladeniča, da mora prebrati šest dobrih knjig in si ogledati štiri primerne gledališke predstave. Mladenec mora v obliki prostega spisa dokazati, da je knjige res prebral in si res ogledal predstave in o tem tudi razmislil. Mladenec je prišel pred sodišče zaradi dejanj, ki jih je napravil pod vplivom slabe literature, gangsterskih filmov in kriminalik.

Vsaki 58 minut izdajo novo uredbo okupacijske oblasti v Nemčiji. Rekord je bil dosežen v letu 1947, ko je bilo izdanih 2029 angleških, 1848 ameriških, 4578 ruskih in 1415 francoskih odredb.

18 potrdil rabi begunec v Švici, če ni švicarski državljan, če želi dobiti en par nogavic.

Medicinska šola v Stockholmu je potrebovala za svoj študij človeške lobanje in okostja. Ker jih je lahko dobila le v inozemstvu, je prosila ministrstvo za trgovino za uvozno dovoljenje. Po 14 dneh so bili obveščeni, da je bila prošnja predana za to »merodajnemu mestu«, namreč švedskemu ministrstvu za prehrano!

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

GORENJSKO DOMOBRANSTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

Nepričakovano je napadel kurirje in obveščevalce odreda, ki so se zadrževali na javki pri žagi. Bataljona zaseda, odrezana od vsega tega, ni mogla storiti ničesar, kajti tudi ona je bila presenečena. To je bilo usodno.

Padli so kar trije odredni obveščevalci, člani štabne patrulje: Feliks Razložnik iz Žirovskega vrha, Anton Brinšek z Otoka pri Mošnjah in Anton Žirovnik iz Zapog. Eden izmed kurirjev pa je bil ranjen. Nemci in domobranci so zaplenili 2 puški in zažgali žago. To je bil v treh dneh že drugi primer, da je sovražnik uspešno vdrl v Drago. Pred dnevi, 11. novembra, ko je dosegel žago, je tam vse razbil in ranil obveščevalca iz obveščevalnega voda pri odrednem štabu Ivana Kryštofka iz Tržiča, potem pa ga je napadla partizanska zaseda pri gradu. Tokrat pa so ubili kar tri in žago uničili do konca, a se nato naglo in brez žrtev umaknili. Da bi bilo še huje, je ranjeni Kryštofek naslednji dan v ambulanti »B« ali »777« pod Begunjščico poškodbi podlegel.

To pa ta dan še ni bilo vse. Z vzhodne strani so okoli osmih zjutraj nenadoma prihiteli pod Dobro domobranci iz Kovorja. Tam je nad Hudim grabnom pod komandirjem poveljstvom spet taborila 1. četa 1. bataljona. Zavarovanje in stražo so tako slabo postavili, da se ji je oddelek domobrancev s pomočjo izdaje neopazno približal. Brez strela so domobranci ujeli stražarja, ki se jim je kar udal. Nato so četo obkolili in jo pri zajtrku napadli. Dosegli so popolno presenečenje. Z gostim streljanjem so četo pritisnili višje pod Dobro, odkoder so partizani nudili le rahel odpor.

Partizani so imeli 3 mrtve in enega ranjenega. Ranjenec je nosil lahki minomet, ki so ga domobranci zaplenili in poleg tega še tri puške.

Ker se je zadnje čase tej četi slabo godilo in ker njen komandir Franc Černiuc z borci ni bil takten, je prišel pred vojaško odredno sodišče. Zaradi njegove prevelike malomarnosti in nepazljivosti so domobranci četo večkrat uspešno napadli in v bojih je padlo precej borcev te čete. Najhujše kazni nad njim sicer niso izrekli, bil pa je razrešen komandirske dolžnosti in kot borec poslan v 2. bataljon.

Drugi dan, 15. novembra 1944, so domobranci z Brezji prišli tudi v Vrbo, na sektor 1. bataljona. Vas so obkolili, ljudem pa naročili, da se morajo zbrati pri cerkvi Sv. Marka. Kogar bodo pozneje dobili v vasi, bo ustreljen, so resno zagrozili.

Bataljon je namreč malo prej aretiral Terezijo Zvan-Mežnarjevo, ki je bila med organizatorji domobranstva. Tudi v Vrbi naj bi vzpostavili domobransko postojanko.

Zdaj so obkoljenim vaščanom, proti katerim so obrnili svoje orožje, pretili, da jih bodo deset pobili, če se Zvanova ne bo vrnila do naslednjega večera. Poveljnik domobran-

cev je prebral imena desetih ljudi obeh spolov, predvsem takih, za katere so sumili, da sodelujejo z OF; te so potem odgnali s seboj v postojanko na Brezje. Kljub temu pa partizani domobranske organizatorice niso vrnili; domobranci pa so po čudnem naključju in na zahtevo Nemcev talce izpustili. Vse očitneje je bilo, da domobranci hočejo vzpostaviti postojanke tudi bolj proti severozahodu, proti Jesenicam, kar pa jim ni dosti uspevalo. V to smer in na samih Jesenicah so mogli širiti le svoje čtivo, pa še to slabo. Na železnih Jesenicah ga tudi večina trafikarjev, ki so bili sicer za OF, ni hotela prevzemati in prodajo.

Med to domobransko zagnanostjo je oddelek štabne patrulje še ta dan, 15. novembra, šel v Zapuže. Tam so stale barake, napolnjene z raznim lesom, ki je bil pripravljen za odvoz v Nemčijo. Partizanska patrulja je barake z lesom vred zažgala. Čeprav je bila policijska postojanka blizu, v Begunjah oziroma v Poljčah, iz nje niso intervenirali. Tako so barake z vsem blagom vred do tal pogorele.

Naslednji dan, 16. novembra, je oddelek 1. bataljona skupno z borci štabne patrulje odšel v prehranjevalno akcijo v bližino kovorske domobranske postojanke. Patrulja pa je v bližini Les naletela na domobransko zasedo, ki je takoj streljala. Partizanska predhodnica je brž odgovorila z ognjem in se nato umaknila. Potem je ves partizanski oddelek poskusil domobransko zasedo obkoliti, vendar so se domobranci medtem že umaknili.

Žrtev to pot ni bilo.

Isti dan, 16. novembra 1944, so Nemci in domobranci v dvorani mestne hiše v Kranju priredili zborovanje. Poleg »Kreisleiterja« so bili prisotni še drugi nemški voditelji in poveljniki, vsi šefi nemških varnostnih izpostav na Gorenjskem, dalje domobranski oficirji iz Ljubljane in njihovi namestniki, vsi poveljniki in propagandisti gorenjskih domobranskih postojank in drugi voditelji Gorenjskega domobranstva. Glavno besedo so seveda imeli Nemci, četudi je šlo za organizacijo domobranstva.

Zvečer pa so po Kranju hodile majhne, skrivnostne skupinice, oblečene v uniforme, a tudi v civilne obleke in aretirale ljudi, aktiviste OF. Ta večer so jih zgrabili 16. Pozneje so nekatere dobili umorjene in razbite, da jih ni bilo moč spoznati. To je bilo, predvsem delo gestapovske »črne roke«.

Ta dan je bilo tolažilno le to, da so »titovci« napadli železniški most pri Otočah.

Medtem ko je 2. bataljon vsak dan hodil v zasedo okoli Tržiča in pričakoval predvsem domobrance, ki pa so se mu spretno umikali, so Nemci le en dan po dogodkih v Kranju, spet po zaslugi izdajstva, vdrl pod Dobro in tam dosegli precejšen uspeh.

Ponoči na 16. november je zapadel nov sneg, zato je bilo zaradi sledov še posebej nevarno. Tako kot vsako jutro je tudi 17. novembra 1. bataljon na razvalinah gradu Kamen, ob vhodu v dolino Drage, spet razmestil zasedo. Tokrat močnejšo, kajti bili so obveščeni, da sovražnik pripravlja hajko. Predvsem pa je bilo to potrebno zaradi priprav na okrožno konferenco OF, ki naj bi bila v Drago. Konferenco je bilo treba dobro zavarovati. Zaradi tega je 1. bataljon blizu vhoda v Drago, na vzhodnem pobočju, postavil še tretjo strojnico. To je bil težki mitraljez fiat. Previdnost ni bila odveč, kajti že ob pol sedmih zjutraj se je iz smeri Begunje pomikala kolona policistov. Prišli so iz postojanke v Lescah. V koloni je bilo 100 mož z dvema mulama, ki sta nosili strelivo. Na razpotju nad Begunjami se je kolona razcepila v dva dela: prvi, v katerem je bilo 60 policistov z mulama, je zavil po cesti v Podgoro po »Banditenstrasse«, drugi pa se je usmeril naravnost proti razvalinam gradu in v Drago.

To je obveščevalcem dalo misliti. Gre za večjo hajko? Gre za izdajo? Pa samo Nemci brez domobrancev? Odgovor je bil kmalu tu. Kolono, ki je silila v Drago, je pri razvalinah gradu zaustavila zaseda 1. bataljona. Dasiravno italijanske strojnice zaradi mraza niso dobro delovale, je zaseda policiste odbila, da so se obrnili in odšli za onimi v Podgoro. V tem obstrlejevanju je bil ranjen en policist, drugih žrtev ni bilo.

A vdor v Drago je bil po vsej verjetnosti le manevar, hkrati pa dokaz, da Nemci o partizanih tega območja marsikaj vedo.

V Podgori nad Srednjo vasio pa je potem kmalu prišlo do tragedije. Policisti so blokirali cesto, nad njo postavili zasede in ta del Podgore obkolili, skupine policistov pa so preiskovale hiše. Kurirji in člani gospodarske komisije so v pobočjih Dobro imeli nekaj bunkerjev.

Najhujši udarec je ta dan pretrpel bunker pomočnika okrožnega pooblaščenca OZNE za Kranj. Temu je bil tudi namenjen osrednji udarec. Nemci so presenetili izdane borec v bunkerju. Padlo jih je 8 in vsi so bili iz predanih partizanskih družin. Med njimi je padla tudi še 17 let stara Marija Markovič iz Slatne — Tržič, ki se je partizanom priključila šele pred dvema tednoma. Padla sta tudi stari partizan Mirko Renko-Lado, domačin iz Srednje vasi, in pomočnik pooblaščenca OZNE za kranjsko okrožje Ivan Ivanc-Janko, doma v Stopah pri Velikih Laščah. Naj tu omenim, da je njegovo mamo Marijo, verno ženo in mater enajstih otrok in tudi njeno hčerko oziroma Ivanovo sestro Franco 15. maja 1944, torej natanko pred pol leta, doma ubila črna roka.

Nemci so ta dan 2 partizana tudi ujeli, v bunkerju pa zaplenili precej literature in dokumentacije.

Ceprav udarec tokrat ni bil zadan enotam KO, pa je bilo s tem nasploh prizadeto narodnoosvobodilno gibanje v tem okrožju. Udarec je odjeknil po vsej pokrajini.

Pogosti sovražnikov napadi in spopadi z njim so izčrpali partizanske zaloge streliva, pokazali pa so tudi, da že ob prvem mrazu strojnice rade zamrzujejo, predvsem italijanske. Zato so iz odrednega štaba spet priganjali štab 4. operativne cone, da bi dobili vsaj še nekaj brenov.

Tudi v trgu ga je opazovalo gestapovsko oko, ko je odjadral s stopnišnega hodnika naravnost proti poštному uradu. Ni trajalo dolgo in dobil je vezo s Salzburgom, kar takrat ni bila enostavna zadeva.

Najprvo se je oglasila tuja ženska. Potem pa je bila Charlotta pri slušalki. Dijak je zagledal v zrcalu celicne politure motno sliko. Kakor da praded pokimava... Ko ga Charlotta opozori, da je morda bolje, če se pogovarjata v Goethejevem jeziku, se je zavedal, da govori kaj glasno... in slovensko.

— Čisto drugačen glas imaš. Si res ti?

Vse hitro, prehitro poteče. Vendar se domenita o najvažnejšem glede bodočega dopisovanja. V soboto ob enajstih ga bo ona klicala, če bo čakal na pošti.

Da.

Korakal je skozi trg in nosilo ga je blagovozvočje njenega glasu, ki je odmeval v njegovem osrčju.

Srečal je Orliča. Dijakova desnica je avtomatično švignila v cakkak pozdrav. Lisjaški uniformiranec nacist je pozorno zavihal z nosom. Gestapovec je to videl. Zdjaj ni vedel, pri čem je z nepoznanim mladcem. Nered bi se osramotil, a vendar bi potipal pri komandantu glede tega zelenca, ki je prihitel s stopnišnega hodnika in zdirjal na pošto, kot bi imel važne opravke.

Tako je šlo nekaj časa, dokler se je dijak večji del zadrževal pri sorodnici v trgu: Gestapovec ni vedel z njim kaj početi. Zato ga je zadržal, da se legitimira. Janičarski Ljubljčan še ni videl izkaznice kot jo ima ta pobalin.

Pri sorodnici je bilo še eno presenečenje: dvoje pisem je hranila, ki sta se znašli v njeni pošti.

— Ko prideš itak na poštnice, sem ju zate shranila.

Charlottini sta bili. Ugotovil je, da mu o tem niti telefonično ni omenila. Pisala je obe med vožnjo v Salzburg. Eno je bilo kratko, vseeno pa je vsebovala toliko osrečujočega: ... Z mano čul si sladko dihanje sreče/izlila se je v vrste te/s tabo brnijo vetrovi in listje šuščeče/dala tebi sem srce/Vse, kar naju ponižuje,/naju v srcu le zbližuje!...

Naneslo je tako, da je bil mnogo časa v sorodničnem stanovanju sam in je sirota Rozinka spala. Zdjajci je pisal dolga pisma Charlotti, in pisal je tudi zase, dnevniku podobno, a spet ne, kajti vse, kar mu je narvelo v utesnjenem bivanju, je zliil v vrste.

VALENTIN POLANŠEK

102

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Posrečilo se mu je tudi, da je v sorodničnem folksempfengerju ujel kako klasično glasbo. Tedaj se je preselil v svetove, kjer je bila edinole Charlotta, in prekipevajoče želje so mu razganjale osrčje.

Vojaške koracnice so ga odbijale. Še bolj pa vedno iste fraze v poročilih Vrhovnega komanda vermahta.

Vsakdanje pričakovanje se je sedaj nekako osredotočilo na tri žarišča: na Charlottina pisma, da je komaj krotit neučakanost, preden je stopil na poštni urad... na spanje, da se v sanjah srečuje in pogovarja z ljubljensko... na kinofilme, kjer si je blažil boleče hrepenenče srce z ljubezenskimi zapletljaji in se vselej istovetil s tistim igralcem, ki je bil junak v happy end story.

V soboto ob enajstih je klicala Charlotta.

— Veš, odkar imam tebe, je čas nekaj čudežnega. Vsako minuto pričakujem tvoje naslednje pismo. Vedno mislim nate in kar prehitro je večer.

- V sanjah sem celo noč s tabo skupaj!
- Jaz pa pri tebi!
- Počitnice bodo kmalu pri kraju. V Kranju bom sedaj sam.
- V poletnih počitnicah pridem po tebe do Celovca.
- Kako dolgo bo še to.
- Vmes boš dobival pošto od mene. Enkrat preko domskega hišnika, drugič preko Toneta, tretjič pa direktno od mene na tvoj naslov. Bolje je, da ne dobiš preočito vse pošte direktno. Pri meni je to drugače. Ti mi piši kar po večkrat na dan.

— Ko bi imel klavir, bi tvoje pesmice uglasbil. Skušal bi vsaj. Kadar tebe slišim, je vse polno novih melodij v meni.

— Ljudje že čakajo pred celico. Klicala te bom spet na velikonočni tork, 11. aprila, ob istem času, torej ob enajstih. Poljub!

Babica je pravilno ocenjevala vnuka, da ni več otrok. Govorila je z njim kot z izkušenim človekom, ki je vsega zaupanja vreden.

— Grozijo, da bodo nas še vse pospravili, četudi na vseh frontah nazaj gre! Gruče angloameriških bombnikov so bobnele čez Prisoje, da so bile vse partizanske grape in vse ozračje polne nenavadnega bučanja. Zmagoslavno se je to čulo. Kot uvod v velikansko simfonijo, ki pa bo žal terjala še mnogo žrtev, preden bo finale.

— Saj je vedno več partizanov. Doli na Kranjskem poka noč in dan.

— Kadar se veliko Nemcev spravi v Prisoje, vsi trepetamo in se pripravimo, da jim še uideemo in se poskrijemo!

(nadaljev.)

OD BJELAŠNICE DO PROKLETIJ

zapis s planinske poti

Kaj sploh se lahko povemo o oblakih in zvezdah, kar že nisov veliko lepše in popolneje povedali veliki pesniki pred nami? In kaj o človekovi usodi pod temi oblaki in zvezdami? Ali ima prijatelj Božidar iz Mojstrane vendarle prav, ko trdi, da je vse povedano in da lahko samo še prežvekujemo prežvečeno? Ali je to, kar pišem, res prežvečevanje prežvečenega? Ali je potemtakem tudi moje življenje le ponavljanje ponovljenega? In če je to res — zakaj pa potem beremo moderne pisce, če so nam že klasiki vse povedali? Od kod pa meni toliko moči, toliko (naivne?) vere v neponovljivost tega, kar živim, doživljam, diham in pišem?

Vstanimo, vstanimo! — Kepice jagodovega sladoleda so se raztalile na nebu, jezero pod menoj je počrnelo in konji so že vsi v lesah. Oblečem se v vetrovko, hladno postaja in vetrovno. — In temno! S prižgano baterijo iščem markacije po drevesih, spotikam se ob kamenje in stopam na konjske fige. Kozja luka je vsa v megli, samo planinska koča gleda iznad nje, kot zapuščen ladja s polomljenimi jambori je videti v tem meglenem morju. Edini gost sem nocoj tu, oskrbnik in njegov sin igrata tarok v kuhinji, na okenski polici gori petrolejka, tranzistor hrešči na kredenci, ogenj v štedilniku pa je že ugasnil.

»Dolgo vas ni bilo, mislila sva, da ste se že izgubili.«

»Ah, jaz se nikoli ne izgubim,« rečem. — In v tem je vsa moja nesreča, pristavim sam pri sebi.

»Boste kaj pojedli?«

»Nisem lačen.«

»Boste kaj popili?«

»Hvala, sem se že napil studenčnice pri koritu. Spat grem.

Lahko noč.«

Ja, nikoli se ne izgubim — v tem je moja nesreča. Nekoč davno, ko sem bil še mlad in zelen, sem si domišljjal, da sem pesnik. Ne, nisem pesnik — športnik sem. Ljubim za šport, pišem za šport, preteparam se za šport, v hribe hodim za šport, čustva gojim za šport... Pesnik sta bila Majakovski in Jesenin, pesnik je bil Koširjev Joža z Jesenic, ki je pil, razbijal kozarce po gostilnah, objokoval usodo kitov v arktičnih morjih, se istovetil z Byronom in Puškinom, pisal protestna gesla na pločnike, pošiljal ogorčena pisma urednikom, ki niso hoteli objavljati njegovih patetičnih verzov, oboževal golobe in oblake, živel od nebeške mane in materine pokojnine, pasel krave pod Golico in sanjari o begu v Južno Ameriko, se nesrečno zaljubljal in srčno pil, se zdravil v Škofljici in spet pil, delal v Železarni in spet pil, se oženil in še naprej pil, naredil otroka in pil, si uničil jetra in pil, goltal tablete in pil, dokler si ni pogubil duše in uničil telesa in se preselil v večna lovišča...

Ne, jaz nisem pesnik; jaz ne živim, pač pa treniram življenje. Ne pišem patetičnih verzov in ne ogorčenih pisem urednikom, ne protestnih gesel na pločnike. Kadim ne, pijem malo, skrbim za zdravje in telesno kondicijo. Če si zaželim hribov, grem v hribe, če si zaželim morja, grem na morje, če si zaželim v Južno Ameriko, grem; če si zaželim ženske, jo dobim — če ne prej, pa potem, ko si je ne želim več. Če se zvečer nesrečno zaljubim, se zjutraj srečno odločim; vse svoje stiske in travme odlagam v svoje zgodbe in potem športno živim naprej. Niti problematična osebnost nisem, kaj šele tragična. Tipični plebejec sem, moje človeške potrebe so v bistvu zelo omejene: potrebujem kruha in iger; kruha, da preživim; iger, da mi življenje ni dolgočasno.

In nikoli se ne izgubim — in če se že, se v IGRI in za ŠPORT, nikoli zares; nikoli do tja, od koder se ne bi mogel vrniti.

Iz koč sem se zjutraj povzpел na 1639 m visok prelaz Vratlo, od koder sem se spustil na razsežno Gvozno polje. Iz Vratla sem z daljnogledom opazoval trope gamsov v skalnatih strminah Kobiljače, pa tudi jato orlov, ki je krožila nad Gvozno poljem. Našel sem tudi veliko orlovsko pero, ki ga je eden izmed teh mogočnih ptičev izgubil v boju za samico.

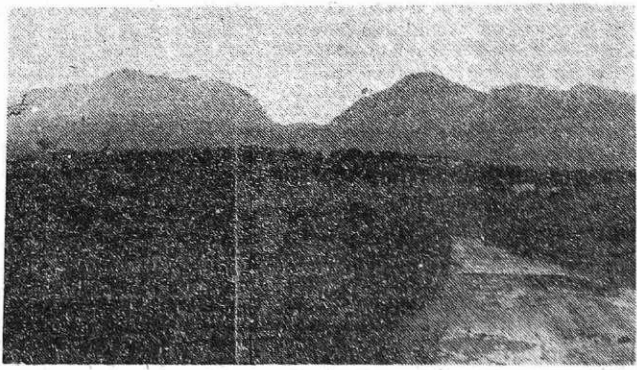
Še preden sem dosegel Gvozno polje, so se čez skalne grebene začele vlačiti megle, pa tudi dež se je zliil. Vedril sem v

bliznjem drvarskem naselju. Gluhonema kuharica mi je prinesla lonček vročega mleka in to je bilo največ, kar sem si v tistem trenutku mogel zaželeati. Upal sem le, da mleko ni bilo od krav iz državne farne v sosesčini. Večina teh krav je namreč болоvala za mastitisom, imele so črne seske in garjava vimena, nekaterih je bila že sama kost in koža, komaj so še klecale, še trave se jim ni več dalo muliti — očitno pa to nikogar ni preveč vznemirjalo. Te državne krave v državnih hlevih na državni farmi na Gvoznom polju na Treskavici so očitno potrjevale Marxovo tezo o odmiranju države: najprej mora odmrtni vse, kar je državnega, potem ni hudič, da bo tudi država nekoč odmrta.

Dež je pojenjal in veselo sem jo mahnil naprej po gozdni cesti proti Kalinoviku. Da bi bilo moje veselje še večje, sem ob cesti večkrat naletel na cele poljane jagod, ki so mi dobobra potešile tako lakoto kot žejo kot tudi potrebo po vitaminih.

Itn., itn. Mojega pohajkovanja po Bosni s prihodom v Kalinovik še ni bilo konec. Iz Kalinovika sem jo mahnil prek Crvnja do Neretve, kjer sem zakuril ogenj, si skuhal juho, nadrobil vanjo prepečenca in prespal noč pod milim nebom ob reki. Naslednji dan sem se nameraval povzpeti na Prenj, pa me je hercegovaška vročina tako zdelala, da sem se raje kopal v Neretvi. Zvečer pa z avtobusom v Konjic, od tam pa z vlakom domov.

Konec

Za novoletne praznike je bilo v vseh krajih radovljiške občine izredno veselo. Medtem, ko so krajevne organizacije SZDL in druge društvene organizacije opravile vsakoletna srečanja s svojimi člani in drugimi občani ter organizirale novoletne prireditve za otroke, so se pred prazniki napolnili vsi hoteli in gostišča z domačimi in tujimi gosti. Kljub nič kaj novoletnemu vremenu, saj je sonce prijazno sijalo do tretjega dne praznikov, je bilo vzdušje v prenapolnjenih hotelih, restavracijah in drugih gostinskih lokalih na Silvestrovo izredno živahno. Motiti ga niso mogle niti visoke silvestrske cene. Seveda pa je večidel občanov pričakal novo leto doma ob TV sprejemnikih v družinskem krogu ali s prijatelji.

Izvršni svet OS Radovljica je na 69. seji, 27. decembra, zadnji v letu 1983, izrekel soglasje k osnutku odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja zasebne obrti v občini Radovljica in k osnutku odloka o prenehanju lastninske pravice na zemljiščih, ki so namenjena za stanovanjsko in komunalno kompleksno graditev v Lescah za Mervurjem. Sprejel je tudi predlog amandmaja k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov. Na seji so obravnavali in potrdili o izvajanju dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka za razdobje januar-september 1983. Sprejeli so predlog organiziranosti občinskih enot civilne zaštite in imenovali komisijo za obravnavo pritožb na odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča.

Na 10. seji obeh zborov skupščine občinske zdravstvene skupnosti Radovljica, 22. decembra na Bledu, so delegati sprejeli sklep o valorizaciji finančnega načrta skupnosti za leto 1983 in ugotovitveni sklep o spremembah in dopolnitvah k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana skupnosti za obdobje 1981-1985. Obravnavali in potrdili so poročilo o poslovanju DO Osnovno zdravstvo Gorenjske in TOZD v občini Radovljica v obdobju januar-september 1983, osnutek občinske resolucije in osnutek letnega programa občinske zdravstvene skupnosti za leto 1984. Sprejeli so tudi ugotovitveni sklep, da znaša začasna prispevna stopnja v prvem tromesečju 1984 za zdravstvo v občini 0,67 % iz bruto OD in 9,00 % iz dohodka OZD. Soglasno so sprejeli tudi vse ustanovitelske akte DS SSS SIS družbenih dejavnosti.

Zbor uporabnikov občinske zdravstvene skupnosti je na 3. seji 22. decembra obravnaval in potrdil ponovno valorizacijo cen zdravstvenih storitev in dogovorjenih programov v osnovnem zdravstvu na območju občine Radovljica za leto 1983. Delegati so potrdili dopolnilo k sklepu o določitvi prispevka k ceni oskrbnega dne v zavodu za starostnike Dom dr. Janka Benedika v Radovljici.

Na skupni seji predsedstev osnovne in občinske organizacije ZSMS Radovljica, krajevnih konferenc SZDL Radovljica in izvršnega odbora Fotokino kluba Radovljica je tekla beseda o prostorskih problemih vseh prizadetih organizacij v Radovljici. Po tehtnem in strpnem usklajevanju stališč so se sporazumeli, da bodo sedanji kletni družbeni prostor vzajemno koristili za klubsko dejavnost in sestanek tako osnovne organizacije ZSMS, kot fotokino kluba. Pripravili bodo urnik koriščenja in urejanja prostora ter pripravili program dela.

V campih v radovljiški občini je bilo v turistični sezoni 1983 skupaj 41.461 gostov, ali 13,2 % več kot leta 1982. Tudi nočitev je bilo za 11,5 % več kot predlanskim, kar je blizu 160.000 nočitev.

Na 16. seji občinskega sveta ZSS Radovljica, ob koncu decembra 1983, so opredelili nekatera stališča v gospodarski politiki v občini za leto 1984, sprejeli so varnostni načrt občinskega sveta ZSS Radovljica in imenovali člane inventurne komisije. Sprejeli so tudi sklep o začasnem financiranju občinskega sveta ZSS za prvo tromesečje 1984.

Osrednja proslava dneva JLA v radovljiški občini je bila 21. decembra v avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici, kjer so zaslužnim članom ZRVS in drugim občanom in organizacijam podelili številna priznanja. V kulturnem programu so nastopili komorni moški zbor A. T. Linhart, Linhartov oder, harmonikarski orkester ter učenci osnovne šole. Vojaških svečanosti v vojašnicah na Bohinjski Beli in v Radovljici so se udeležili tudi predstavniki občinske skupščine, DPO, društvo, nekaterih KS in OZD.

Od 7. do 21. decembra je Delavska univerza Radovljica organizirala teoretični pouk za usposabljanje in izpopolnjevanje voznikov viličarjev iz radovljiške občine. Praktični del pouka in vožnje so udeleženci, ki jih je bilo 33, opravili v tovarni Veriga Lesce.

Prvi seminar za člane hišnih svetov, ki ga je Delavska univerza Radovljica organizirala v decembru v Radovljici, je kljub slabi udeležbi, le 23 članov svetov, izpolnil pričakovanja udeležencev. Program predavanj in razgovorov, ki so ga izvajali priznani izvedenci s področja stanovanjskega gospodarstva, je bil takšen, da so se lahko vsi slušatelji res veliko naučili.

Na volilno programski seji OK SZDL Radovljica v decembru 1983 so delegati naknadno izvolili v razširjeno sestavo plenuma socialistične zveze Radovljica kulturne delavce Bonija Čeha, Cirila Kraigherja, Albina Poljanarja, Janeza Ravnika, Nikolaja Ruplja, Antona Šolarja, Melito Vovk, Alenko Vrabec ter družbenopolitične delavce Jožeta Bufolina, Branimirja Lorenčiča, Jožeta Mersola, Draga Rozmana in Vlasto Vidic.

V devetih mesecih leta 1983 je po podatkih Komitja za družbeno planiranje in gospodarstvo znašal poprečni čisti osebni dohodek na delavca v Kulturni skupnosti 18.577 din, v izobraževalni skupnosti in SJS otroškega varstva 23.823 din, v telesnokulturni skupnosti 22.312 din in v centru za socialno delo 21.483 din.

Na 4. seji komisije za urbanizem, komunalne zadeve in turizem pri krajevni skupnosti Radovljica so 5. januarja 1984 obravnavali in dopolnjevali predlog programa rednega vzdrževanja komunalnih objektov in naprav skupne rabe za leto 1984. Beseda je tekla tudi o osnutku srednjeročnega plana 1981-1985 za leto 1984 v KS Radovljica in o osnutku plana investicij samouprave interesne komunalne skupnosti v letu 1984. Pretresali so tudi informacijo o predvidenih regionalnih objektih v prostoru radovljiške občine. Odločno so ponovno poudarili, da zavezitev Save ne pride v nobenem primeru v poštev.

tudi skladiščna lopa s 420 kvadratnimi metri površine. Proizvodni program TOZD obsega žagan les, elemente za ostrešja, lesene obloge, leseno embalažo za razne namene in sestavljive police. V letu 1984 bodo zgradili še kotlovnico in sušilnico za kurjenje z lesnimi odpadki, s čimer bodo rešili problem ogrevanja, sušilnica pa bo zagotavljala stalno zalogo suhega lesa za nemoteno proizvodnjo, zato bodo sedanje velike zaloge lahko zmanjšali. Trenutno jim primanjkuje sedem delavcev. Ker jih ne morejo dobiti, si pomagajo z nadurnim delom. Direktor je na Skupnosti za zaposlovanje Kranj - enota Radovljica po kartoteki brezposelnih povabil na razgovor enajst brezposelnih. Od enajstih povabljenih so se udeležili razgovora le trije. Na delo pa ni prišel nihče, iz česar bi se dalo sklepati, da so v radovljiški občini brezposelni predvsem taki, ki nočejo delati?

Ciril Rozman

surovin, s pridnostjo in lastnim znanjem še povečali proizvodne rezultate. LIP Bled, TOZD Podnart, je na sedanji lokaciji 1966. leta zgradila žago in jo ob gradnji leta 1978 rekonstruirala. Poleg proizvodne hale s 1932 kvadratnimi metri, je bila zgrajena

POGLOBITEV CESTNEGA PODVOZA NA REČICI

Na cesti, ki pelje z Bleda proti Gorjam in Pokljuki, je zadnje čase delal precej težav cestni podvoz, prek katerega vodi železniška proga od Jesenic v Novo Gorico. Pod njim niso mogli voziti večji tovornjaki s hlodovino iz Pokljuke, Radovne in Mežakle na Lipovo skladišče na Rečici.

Podvoz je bil nasut od prvotnih temeljev za cel meter in zato je prišla pobuda od GG Bled za njegovo poglobitev. Dela je prevzelo Cestno podjetje iz Kranja, sofinancerji pa so GG Bled, LIP Bled in Samoupravna interesna komunalna skupnost občine Radovljica. Z deli so pričeli v zadnjih dneh oktobra in čeprav je bila suha in lepa jesen, z deli doslej niso kaj prida napredovali. Ta poglobitev poteka v okviru projekta gorjanske obvoznice in bo služila vsem uporabnikom te ceste. Predvidevajo, da bodo ta dela zaključena v prvih spomladanskih dneh. Pri tej gradnji bo zopet onesposobljenih nekaj njiv in travnikov, kar pa je pri današnji motorizaciji in prometu skoraj neizogibno.

Do tu je vse prav in lepo, moti pa nekaj drugega. Dosedanja obstoječa cesta je imela asfaltno prevleko in izvajalec te gradnje je to prevleko odstranil v dolžini kakih 500 metrov. Poleg asfalta je odstranil tudi del spodnjega sloja in je po zadnjem deževju nastala tod prava grapa, kar povzroča nemalo hude krvi pri šoferjih, ki ta del cestišča uporabljajo vsak dan. Pokajo vzmeti in nastajajo druge okvare na vozilih, posebno avtobusih. Zaradi zapadlega snega pa sta oživila tudi Zatrnik in Pokljuka in se je močno povečal avtobusni promet na tem odseku in še več bo hude krvi. Morda bo izvajalec del le sprevredel to napako in vsaj začasno nekaj ukrenil, da izboljša cestišče.

Jože Ambrožič

Čisti osebni dohodki zaposlenih v radovljiški občini so se v tretletju 1983 povečali za 21,8 %, v odnosu na lanskoletne, kar pa je nižje od republiškega poprečja. Zaradi vedno višjih življenjskih stroškov in podražitev je v devetih mesecih 1983 padla realna vrednost osebnih dohodkov, v primerjavi z letom 1982, v poprečju za 9,8 %. V OZD so bili v septembru 1983 poprečni OD 18.634 din.

V zasebnih turističnih sobah v radovljiški občini so v prvih desetih mesecih lani močno povečali število prenočitev, o čemer pričajo podatki, in sicer, da je bilo tujih gostov za 17,6 %, domačih pa za 13 % več kot leta 1982. Skupaj je prenočevalo v zasebnih sobah v tem obdobju 18.586 gostov, ki so ustvarili skupaj 9.940 nočitev, kar je za 10,8 % več kot predlanskim.

V domu dr. Janka Benedika v Radovljici imajo po doizdavi prizidka, ki so ga izročili namenu za dan republike 1983, skupaj 198 ležišč. Konec preteklega leta v decembru so imeli 152 starostnikov, od teh 120 ali 79 % iz radovljiške občine in 21 % iz drugih občin.

V prvih desetih mesecih 1983 je bilo v petih TOZD in delovni skupnosti skupnih služb LIP Bled skupaj 6,29 % bolezenske odsotnosti, leta 1982 v tem obdobju pa 7,06 %. Več bolezenske odsotnosti delavcev so v letu 1983 imeli v delovni skupnosti skupnih služb, v TOZD Rečica, Mojstrana in Trgovina, manj pa v TOZD Tomaž Godec in TOZD Podnart. V letu 1983 je narasel porodniški dopust, v primerjavi z letom 1982, za 0,54 %.

Konec decembra lani se je v radovljiškem Cankarjevem naselju v novozgrajene bloke vselilo 68 družin, na Jarsah na Bledu pa 49. Razen tega pa so v Grimsčah na Rečici dodelili Romom še tri stanovanja. V Radovljici, kjer naj bi s tema dvema blokoma zaključili izgradnjo stanovanjskega naselja, bodo že letos začeli z izgradnjo objektov za trgovsko in storitveno obrtno dejavnost.

Za konec leta 1983 so člani uredniškega odbora, ki ga vodi sekretarka OK ZSMS Radovljica Brigita Žižek, izdali decembrsko številko Mladost - glasilo OK ZSMS Radovljica. Vsebinska je posvečena novoletnim dogodkom. Razen tega je v njem kratko poročilo o dejavnosti mladih v občini, nadalje predlogi programov vseh teles OK ZSMS v letu 1984, filmska scena 1983/84, stališča o novem zakonu o vojaški obveznosti in opis mirovnih gibanj in razorožitvenih akcij.

V počastitev 40-letnice AVNOJ in praznika JLA so v prostorih republiškega centra za obrambno usposabljanje v Poljčah, 21. decembra popoldne, svečano odprli razstravo slik akademskega slikarja Marjana Skumavca iz Ljubljane. Razen delavcev centra in slušateljev, so se otvoritve udeležili tudi predstavniki skupščine in DPO ter drugi gostje.

Občinski svet ZSS Radovljica je 23. decembra popoldne organiziral vsakoletno zaključno prireditev za vse športnike - rekreativce, ki so se v letu 1983 udeleževali sindikalnih športnih iger. Na svečanosti, ki je bila v sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici so najuspešnejšim podelili pokale in priznanja v moški in ženski razvrstitvi. Podelili so tudi knjižne nagrade organizatorjem rekreacije in pokal najstarejšemu udeležencu športnih iger v letu 1983.

POMANJKANJE DELAVCEV V RADOVLJIŠKI OBČINI?

V Podnartu je sodelovanje med krajevno skupnostjo in delovnimi organizacijami zelo dobro. V petek, 23. decembra, so se zbrali na že tradicionalnem posvetovanju predstavniki krajevnih skupnosti, Kemične tovarne in LIP Bled TOZD Podnart. Predstavniki Kemične tovarne Podnart so pokazali udeležencem srečanja v letu 1983 zgrajene objekte in nabavljeno opremo. V daljšem razgovoru so se med seboj seznanili o delu v letu 1983 in načrtih dela za leto 1984.

Krajevna skupnost je v lanskem letu uresničila vsa načrtovana dela s prihodki 2.568.000,00 dinarjev. Glavni problem jim je proti koncu leta povzročil večji zemeljski usad v Rovtahn, ker za ureditev ni bilo denarja ne v KS in ne v občinskem skladu za elementarne nezgode. S premostitveno finančno pomočjo Kemične tovarne Podnart so tudi vsa dela na usadu uspešno opravili. Za 1984. leto pa KS načrtuje 3.810.000,00 dinarjev prihodkov in prav toliko izdatkov. Rabili bi vsaj še toliko denarja, da bi lahko pokrivali vse potrebe.

Kemična tovarna Podnart z 261 zaposlenimi bo leto 1983 kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja zaradi zmanjšanja odvisnosti od tujega znanja in tehnologije, ki se odraža v stalnem zmanjševanju uvoza ter po zaslugi pridnih rok zaposlenih, zaključila zelo ugodno.

Po predvidevanjih bodo pri dvoodstotnem zmanjšanju števila zaposlenih zvišali celotni dohodek za 33 odstotkov, družbeni produkt za 50 odstotkov, dohodek za 51 odstotkov, čisti dohodek za 48 odstotkov, bruto OD za 32 odstotkov, akumulacijo za 73 odstotkov in ostanek dohodka za 77 odstotkov. Doseženi poslovni rezultat je toliko bolj ugoden, ker poleg sorazmerno visokega poprečnega osebnega dohodka 19.500 dinarjev na delavca, dosegajo tudi visoko stopnjo akumulativne in reproduktivne sposobnosti, saj so uspeli investirati v osnovna sredstva okrog 50 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Tudi za leto 1984 upajo, da bodo kljub velikim problemom zagotavljanja potrebnih

SREČANJE UPOKOJENIH ŽELEZARJEV V PODNARTU

Tradicija velike večine organizacij združenega dela je, da ob koncu leta povabijo medse tudi svoje bivše sodelavce - upokojence. Na žalost pa lahko ugotovljamo, da je prav Železarna ena tistih OZD, ki tega ne izvaja. Mogoče to delajo posamezne TOZD, vendar so verjetno redke. Vsaj v Podnartu tako trdijo predvsem starejši upokojenci.

Zato je predsedstvo Društva upokojencev Podnart v začetku leta 1983 Železarni predložilo spisek svojih članov - upokojenih železarjev, nekdanjih delavcev Železarne, s prošnjo, da zanje nameni vsaj minimalna sredstva. Odziv ni izostal. Železarna je za vsakega upokojenega železarja nakazala društvu po 300 dinarjev. Seveda se je društvo zavedalo, da je ta denar izključno last njegovih članov, bivših železarjev. Zato je bilo v petek, 23. decembra, organizirano srečanje upokojenih železarjev v gostilni v Podnartu. Od dvajsetih članov, vkljenjenih v DU v Podnartu, se nas je zbralo 13. Za tri člane, bivše železarje, ki so nepokretni, se je predsedstvo društva odločilo, da jih obiščejo na domu. Štirje železarji se srečanja niso udeležili, ker so bili verjetno zadržani.

Po pozdravnem nagovoru predsednika DU Podnart Cirila Vidica nam je bila servirana zelo okusna večerja. Seveda se je nato ob dobri kapljici razvil živahen razgovor. Imeli smo si res dosti povedati. Sleherni se je pri tem spomnil tako lepih, kakor tudi težkih trenutkov na svojem delovnem mestu. Zastopali smo kar lepo število TOZD Železarne, in to od najstarejšega, skoraj 80-letnega plavžarja toj. Ažmana, do valjavcev, vzdrževalcev itd.

Porodila se je tudi misel, za kar smo zadržali predsednika društva, da bi si v letu 1984 enkrat organizirano ogledali Železarno. Vsekakor bi bilo to zanimivo, predvsem za starejše upokojence.

V takem razpoloženju se je ura prehitro približevala polnoči, ko smo se razhajali z željo, da se taka srečanja še ponovijo.

Zahvaljujemo se DU Podnart za organizacijo tega večera, kakor tudi Železarni za denarno nakazilo.

Ob tej priložnosti vsem sodelavcem TOZD in delovnih skupnosti Železarne v letu 1984 želimo čimveč uspehov in delovnih zmag.

Upokojeni železarji iz Podnarta

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Prvo napravo na svetu, ki omogoča ogrevanje raztaljenega jekla v livni ponvi z električnim lokom, je razvil zahodnonemško podjetje GHH. Namen te naprave je držati ali po potrebi tudi povišati temperaturo jekla v livni ponvi med kontinuirnim vlivljanjem. Prototip te naprave uporabljajo v neki belgijski železarni in ima dve elektроди s premerom 300 mm, medtem ko je moč električnega toka 2,5 MVA. V 80 do 100 tonški livni ponvi, napolnjeni z raztaljenim jeklom, je mogoče doseči povišanje njegove temperature za okoli 0,5 stop. C na minuto, medtem ko je poraba elektrod 0,1 kg na tono jekla. Glavna prednost tega sistema je, da je mogoče nadomestiti izgubo toplote, ki nastane na poti med jeklar-skim agregatom in napravo za kontinuirno vlivljanje. Če je temperatura raztaljenega jekla iz kakršnihkoli vzrokov prenizka, jo je mogoče s to napravo pred vlivljanjem ustrezno povišati.

ETNOLOGIJA IN ETNOLOŠKI FILM

V 46. št. Železarja v lanskem letu je bila objavljena fotografija in kratka notica o odprtju Liznjekove hiše v Kranjski gori. Na koncu A. Kerštan pravi, da so si obiskovalci Liznjekove hiše lahko v hotelu Lek ogledali »etnološki dokumentarni film o zgodovini Gorenjske«. Ker film ni zgodovinski, oziroma ne govori o zgodovini Gorenjske, (čeprav je res, da etnologiji svojih meja nima ostro zarisanih in prehaja na skupno področje vseh humanističnih ved, zgodovina pa etnologijo pojmuje kot svojo pomožno stroko), bi rada napisala nekaj misli o etnologiji, o razvijajoči se vizualni etnologiji, še posebej pa o filmu Kmečka naselja in stavbarstvo v Gornjesavski dolini.

O temah seveda ne morem govoriti oziroma pisati obsežneje, podala bom samo nekaj misli (sposojenih), za bolj zvedave bralce pa na koncu objavljam članke in knjige, iz katerih sem misli povzela, navajam pa še nekaj splošne etnološke literature, za katero menim, da bi morda koga še (poleg mene) zanimala.

Etnologija je veda o načinu življenja pri vseh skupinah prebivalstva in v vseh dobah, lahko rečemo, da se ukvarja z vsakdanjim življenjem. Proučuje sedanjost in preteklost z vidika naše sedanje družbe. Nekoč se je etnologija pretežno ukvarjala z načinom življenja kmetov in s folkloristiko, sodobna etnologija pa vedno bolj postaja veda o načinu življenja in kulturni podobi prebivalcev industrijskih središč in mest. To je veda, ki zaobjema široka področja človekovega bitja in žitja od materialne kulture (stavbarstva, oprema, bivalna kultura, živinoreja, poljedelstvo, obrt, prehrana, noša, promet, trgovina, turizem...) nadalje socialne kulture (šega, navade, prazniki skozi vse leto...), duhovne kulture (ljudsko slovstvo, petje, ples...) itd.

Pri nas sta izšli doslej dve sintezi slovenske etnologije, in sicer: Narodopisje Slovencev, prvi del leta 1944, drugi 1952. Leta 1960 pa je Vilko Novak izdal knjigo pod naslovom: Slovenska ljudska kultura. Po dvajsetih letih (1980) pa je izšel še najnovejši pregled slovenske etnološke vede z naslovom Slovensko ljudsko izročilo. Poglavlja, ki so zgoščeni pregled slovenske etnologije (več različnih avtorjev), so bila napisana za etnologijo slovenskih narodov v treh knjigah, ki jih je izdala sovjetska akademija znanosti v ruščini in angleščini. Slovenski raziskovalci so menili, da je potrebno delo natisniti tudi v Sloveniji.

Slovinci imamo tudi več znanstvenih institucij in pedagoških ustanov, ki obravnavajo etnologijo. Slovenski etnografski muzej v Ljubljani je letos praznoval šestdesetletnico. Stolica za etnologijo na filozofski fakulteti je zaživela tik pred drugo svetovno vojno. Po osvoboditvi so pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SAZU) osnovali Institut za slovensko narodopisje. Pokrajinski muzeji imajo tudi oddelke za etnologijo. Seveda pa se je etnološko delo začelo že davno prej, kot rdeča nit se vleče od Valvasorja, Vodnika, Linhartarja, Pohlina, Hacqueta do Jarnika, Kopitarja in Vraza, pa do znamenitega Šteklja in njegovih Slovenskih narodnih pesmi. Vsi ti ljubitelji, Štekelj je univerzitetni profesor, pa so se zanimali predvsem za ljudsko slovstvo. Le Valvasor opisuje šega, navade, nošo in vraže, značilne za Kranjce.

Danes blizu štirideset slovenskih etnologov objavlja izsledke svojih raziskav v Slovenskem etnografu, v reviji Traditiones in Časopisu za zgodovino in narodopisje. Organizirani so v Slovenskem etnološkem društvu, Glasnik tega društva prinaša predvsem sprotno bibliografijo, v Knjižnici Glasnika Slovenskega etnološkega društva (GSED) pa objavljajo predvsem diplomirani etnologji.

Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov je izdelala tematske-metodične pripomočke za etnološke raziskave v obliki vprašalnic v dvanajstih zvezkih. Sodelovali so vsi slovenski etnologi in še nekateri drugi, elaborat pa šteje 1400 strani. To so priprave za zelo ambiciozen projekt obdelave načina življenja Slovencev v 20. stoletju. Nekaj del iz tega projekta je že objavljenih.

Današnja etnologija se vedno bolj usmerja v raziskavo sodobnosti, tak razvoj pa zahteva tudi uporabo novih medijev: fotografije, filma in video tehnike, nastaja nova panoga: vizualna etnologija.

Filmski zapis postaja v nekaterih ustanovah (Gorenjski muzej, Goriški muzej) vedno bolj uporabljana metoda raziskovanja. Med te vrste filme, dokumentarce, ki so jih načrtno posneli etnologi, sodi tudi že na začetku omenjeni film Kmečka naselja in stavbarstvo v Gornjesavski dolini.

Film je posnel znani slovenski etnolog in filmski režiser Naško Križnar, scenarij je napisala etnologinja Anka Novak. Producent je bil Gorenjski muzej iz Kranja.

Pred desetimi leti so postavili v Gorenjskem muzeju razstavo o arhitekturi v Gornjesavski dolini, ker pa se stara arhitektura zaradi vse večjih prenov in prezidav vedno bolj umika modernejšim stilom, velikokrat tudi neprimernim predelavam so v Gorenjskem muzeju leta 1977 posneli omenjeni film. Na filmu so se nam tako ohranile lepote v arhitekturnem izrazu Doline. Veliko stavb, ki smo jih videli v filmu, je danes že prenovljenih in kažejo drugačno zunanost in notranjo podobo kot v letu snemanja.

Film nas popelje po vaseh od Rateč, Podkorena, Martuljke, Dovjega, Mojstrane, Srednjega vrha, do Planine pod Golico in samotne gorske kmetije na Prihodih. V prvem delu spoznamo posamezne vasi, njihov nastanek in posebnosti pri oblikovanju vaških trgov. V Ratečah in Podkorenu je viden vpliv Koroške in njene arhitekture, ostale vasi pa imajo, čeprav so si v marsičem podobne, tudi vsaka svoje posebnosti in svoje posebne lepote.

Drugi del filma nam prikaže posamezne stavbe od bivalnih prostorov do gospodarskih poslopj po posameznih vaseh. V Ratečah so leseni kajžarski domovi z lepo izrezljanimi in obtesanimi konstrukcijskimi detajli. Španova hiša v Mojstrani je kmečki dvorec. Zidana je v nadstropje, okrašena z arkadami. Tu je prebival bogat kmet, vaški župan. Velike nadstropne hiše z bogatimi portali so tudi na Dovjem. Na Dovjem je kamnita kašča z lepo oblikovanimi vrati. Staro jedro Planine pod Golico so kajže v grabnu ob potoku Jesenice. Kovačnica je pri vsaki kmetiji, imajo paštve za sušenje lanu in sadja. Na Srednjem vrhu je verjetno vsem poznana Hlebanjeva hiša z lepo rezljanim lesenim stropom z letnico 1506. To je najstarejša hiša na Slovenskem. Se eno posebnost imajo na Srednjem vrhu: enojne kozolce, ki se prilagajajo terenu v obliki polkroga.

Film prikazuje tudi notranjčine s polkrožnimi oboki, kamnitimi stopnicami, kamera se ustavi v vseh prostorih, namenjenih bivanju: črni kuhinji, novejši »beli« kuhinji z vzdanimi štedilniki, marsikje v kmečki peči še vedno pečejo kruh; ogledamo si hišo, kamro, pa tudi shrambo in klet ter gospodarska poslopja. Nekdanji zidarji in stavbarji so posebej preudarno povezali bivalne prostore s hlevom in drugimi gospodarskimi poslopji. Tako se pride pogostokrat iz veže po stopnicah v hlev, drugje imajo posebne nadstrepke, da lahko hodijo po suhem. Taki »pripomočki« so zaradi dolgih in hudih zim zelo dobrodošli.

Pred nami so na filmskem platnu zaživeli spomeniki ljudske bivalne kulture in gospodarske stavbe, ki bi jih bilo vredno ohraniti. Za marsikatero lepoto niti vedeli nismo, mimo drugih pa hitimo, ne da bi jih videli.

Pred predvajanjem nam je film čisto na kratko in skromno, v enem stavku, predstavila etnologinja Anka Novak iz Gorenjskega muzeja. Sama se nam ni niti predstavila, ker pa so bili gledalci večinoma domačini, jo verjetno poznajo, saj je v vseh

omenjenih »filmskih« vaseh delala in zbiralala gradivo. Domačini so v filmu prepoznavali osebe in hiše. Škoda, da po predvajanju ni bilo razgovora z domačini, morda z lastniki domačij, ki smo jih videli. Povedali bi, kaj se je v petih letih že spremenilo in kakšne težave imajo, kadar se lotijo popravila hiš, ali lahko računajo na pomoč Zavoda za spomeniško varstvo ipd.

Film je bil predvajan samo petkrat (vključno v Kranjski gori). Anka Novak pa meni, da bi bilo koristno, če bi lahko napravili več kopij, ki bi bile nedvomno v veliko pomoč šolam in turističnim delavcem. Morali bi najti denar za to!

VIRI:

Naško Križnar: Slovenski etnološki film, Filmologija 1905—1980. Slovenski filmski in gledališki muzej v Ljubljani s sodelovanjem Goriškega muzeja Nova Gorica. Ljubljana 1982, 145 strani s slikami. (Avtor je evidencialni vse zapise — 795 enot, ki celovito ali v posameznostih hranijo pričevanja o ljudski kulturi za etnološko proučevanje slovenskega etničnega prostora. Pod številko 694 je film Arhitektura v Dolini. Precej je še drugih filmskih zapisov iz Doline in iz širše Gorenjske, npr: Vrba, Jesenice, Dobrava... Na koncu filmografije so kazala: kazalo naslovov filmov, tematsko kazalo, krajevno in imensko kazalo in kazalo producentov.)

Mojca Ravnik: Snemamo sami sebe kot domorodce naše lastne civilizacije. Naško Križnar o dokumentarnih filmih in vizualni etnologiji. Delo 17. aprila 1982, str. 26.

Slovensko ljudsko izročilo. Uredil Angelos Baš, Cankarjeva založba 1980, 78 strani s slikami.

BIBLIOGRAFIJA:

Poleg vseh že v tekstu in virih omenjenih del priporočam tistim, ki jih etnologija bolj zanima, pa morda ne vedo za nekatere knjige, še naslednje naslove:

- Etnologija in sodobna slovenska družba, Brežice 1978;
- Slavko Kremenšek: Obča etnologija, Ljubljana 1973;
- Slavko Kremenšek: Ljubljanski naselje Zelena jama kot etnološki problem, Ljubljana 1970 (Način življenja Slovencev v 20. stoletju);
- Gorazd Makarovič: Slovenska ljudska umetnost, Ljubljana 1981;
- Marija Makarovič: Slovenska ljudska noša, Ljubljana 1971;
- Marija Makarovič: Kmečko gospodarstvo na Slovenskem, Ljubljana 1978;
- Marija Makarovič: Strojna;
- Vinko Novak: Praznično leto Slovencev I—III., Celje 1970;
- Mojca Ravnik: Galjeviča, Ljubljana 1981 (Način življenja Slovencev v 20. stoletju);
- Zgodovina agrarnih panog I, II, Ljubljana 1970.

(V omenjenih knjigah pa so vedno tudi seznam literature, ki odpirajo še širša področja. Večino omenjenih knjig imajo v jeseniški knjižnici.)

Za osnovnošolce, ki velikokrat radi segajo tudi po dokumentarni literaturi, je izšla v zbirki Pelikan knjžica dr. Marije Makarovič Kmečka abeceda 1 in 2. Drugi del je izšel pred nedavnim in ga je še mogoče kupiti. V knjigi so ilustracije — primerna je tudi za starejše predšolske otroke, če jim starši razložijo posamezne pojme (preberejo tekst). V isti zbirki je tudi delo Kmečka hiša na Slovenskem dr. Ivana Sedeja, primerno za višje razrede osnovne šole.

Tudi v reviji Pionir je etnološkim temam posvečeno precej prostora, poskrbijo pa tudi za raziskovalne naloge za mlade šolarje.

Mira Novak

V amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice je v teh dneh na sporedu igra Matjaža Kmecla Intervju, ki jo je režiral Miran Kenda, igrata pa Tatjana Košir in Mile Crnovič. Scena je delo Jožeta Bediča, glasba Ilija Šureva, za luč skrbi Mišo Šest, inspicient je Mičo Oman, odrski mojster Franci Znidaršič, šepetalka pa Elizabeta Stefanciosa (foto Jože Bedič)

OB RAZSTAVI MELITE VOVK NA BLEDU

Od 28. decembra 1983 do 5. januarja 1984 je v prostorih delovne skupnosti skupnih služb LIP na Bledu razstavljala slikarka Melita Vovk z Bleda. Večina njenih slikarskih del je starejšega datuma. Sama pripoveduje, da so jo orumeneli listi iz dna predala, izkopani nekje iz pozabe. To so risbe iz začetnih, študentskih let.

Danes so to dokumenti preteklosti. Večina naslikanih hiš v takšni obliki, le z redkimi izjemami, ni več. Te so prezidane ali nadzidane, da so že nespoznavne. Podrli so jih, na njihovem mestu stojijo nove. Zavodu za spomeniško varstvo je denarja manjkalo, ljudje so vseprek popravljali in izboljševali svoja bivališča, svoji finančni oziroma kreditni sposobnosti in kulturni ter civilizacijski osveščenosti primerno. Saj ima končno vsakdo pravico do sodobnega in udobnega stanovanja, do higienskega okolja, do praktičnih rešitev bivanjskih problemov.

V današnjih časih je velik del prebivalstva strpan v trpežni in ceneni, sivi beton, kjer jim vsak dan poteka v napetosti in živčni stiski, v službi sedijo in zvečer buljijo v TV ekran. Žal so umetni materiali prevladali nad naravnimi. Na Nizozemskem, na primer, si samo še milijonarji krijejo streho s slamo, pri nas si nihče več ne more privoščiti skodlaste strehe. Melita je prepričana, da nas je osvojila plastika in kakšen je les, lahko vidimo le še na LIP.

Ko se sprehajamo po razstavnem prostoru in nam pogledi drsijo po njenih risbah, se mimogrede vprašamo, kako čuden in umeten je naš vsakdan in sploh kaj je to: kvaliteta življenja? Ljudski sentimentali so se kot čreda ovac na robu prepada obrnili za stoosemdeset stopinj. Moderna je nostalgija, hrepenenje po starinskem in romantiki. Pri begu nazaj k naravi stojimo spet nad novim prepdom. Razvoj sili naprej, poti nazaj ni. Ne bo nas rešilo zanimanje tehnične civilizacije, temveč upoštevanje narave, kulture. Taka rešitev ni v hrepenenju po starem in nepopolnjenju, temveč v spoštovanju naše kulturne dediščine. Tradicija je v dolgi stoletjih ustvarila na območju neke etnične pripadnosti spomenike trajne vrednosti. To pa niso rezultati sentimentalnih razmišljanj in modnih muh, temveč posledica logičnih opazovanj narave, geografskih razmer, vremenskih pogojev, značilnosti pokrajine, ki ponuja gradbeni material, izkušnje in potrebe ljudi. Potreb ljudi ni nikoli konec. Kopičijo si novih in novejših dobrin, v geometričnem zaporedju se množijo avto-

mobili. Znižuje se število starosvetnih značilnosti. Trudimo se z restavracijam, toda posredi so finančni problemi. Mesta kot, na primer, Bled, Sarajevo, Mostar in druga imajo svoje značilnosti in posebnosti. Toda kdo bo na Slovenskem ohranil našo vas?

Melita Vovk se dobro zaveda našega poslanstva. Stalno govorimo o naši etnični ogroženosti. Toda pravico in dolžnost imamo, da spoštujemo in ohranimo lastno kulturno dediščino.

Dežele in pokrajine so rodile različne kulture, njihovi prebivalci so ustvarili lastne tipe hiš, lastne kulturne spomenike, ki so vsak zase lepi, za tisti narod značilni. To ni nobena slučajnost. To je posledica izkušanj, iznajdljivosti, ustvarjalnosti ljudske genija in ne nazadnje — ljubezni. V tem pa sta kvaliteta in bogastvo življenja, ki ju tolikokrat zaman iščemo.

MATINEJA ZA OTROKE

Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice bo v bodoče pripravljalo otroške matineeje pod naslovom VAŠA MATINEJA. Te bodo na sporedu v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah vsako drugo nedeljo ob 10. uri dopoldne. V teh otroških prireditvah se bodo zvrstile otroške in mladinske predstave, folklorni nastopi, lutkovne predstave, razne glasbene prireditve in podobno. S temi prireditvami bi radi mladim gledalcem zagotovili redno in organizirano možnost ogleda prireditev, primernih za otroke.

Prva VAŠA MATINEJA bo že to nedeljo, 15. januarja, ob 10. uri v gledališču. To bo kolaž Grimmovih pravljic z naslovom TRI PRAVLJICE. Mladim gledalcem bodo lahko prisluhnili trem pravljicam: Rdeča kapica, Sneguljica in Jančko in Metka.

POPRAVEK IN OPRAVIČILO

V 48. številki Železarja, 22. decembra 1983 je v sestavku OTROK IN DOBRA KNJIGA v drugem stolpcu, v prvem odstavku v oklepaju napačno napisano (brez verzov), pravilno pa bi moralo biti (BRANJE VERZOV), iz tega razloga v celoti še enkrat navajamo ta odstavek:

Druga stopnja prinaša že krajše verzice ob upodobitvah vsakodnevnih dogodkov, katerih središče je otrok sam: otrok se umiva, oblači, zajtrkuje, se igra, je pri zdravniku, v trgovini ipd. S posredovanjem odraslega (branje verzov) se otrok poistoveti z otroki na slikah. Lepa prilika za razvijanje otrokove sposobnosti za opazovanje in poimenovanje in njegove ustvarjalne domišljije.

»Sestavek je bil napisan po predavanju prof. Kobetove.«

V novoletni številki Železarja, 29. decembra je prišlo do zamenjave naslovov na četrti strani SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU, in sicer bi pod glavo »DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje« moral biti naslov »8. SEJA DELAVSKEGA SEVETA«, pod glavo »TOZD Valjarna bluming štekel« pa naslov »8. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO«, kar lahko bralec pri branju takoj ugotovi.

Bolj neprijetna zamenjava naslovov pa je bila na strani 11, kjer bi namesto naslova »O delovanju delegatskega sistema v KS Sava«, moral pravilno biti naslov MLADINSKA RAZISKOVALNA AKCIJA »SAVA«.

Prosimo bralce, da nam te napake, ki so delno posledica hitrega dela, ki ga narekuje omejen čas izdelave glasila, delno pa seveda tudi naše površnosti, oprostijo.

Uredništvo

20 LET DELA FOTO KROŽKA V OŠ MOJSTRANA

Šolski foto krožek Mojstrana je bil ustanovljen v šolskem letu 1963—64 v stari šoli na Dovjem. Ustanovil ga je Izidor Trojar. Zaradi pomanjkanja prostora so si uredili temnico v nekdanji pralnici na šolskem dvorišču. Ko se je šola preselila v Mojstrano, pa so dobili sodobno temnico v novi šoli.

Že leta 1964 so sodelovali na razstavi fotografij. Od takrat pa se je foto dejavnost vse bolj širila. Vsako leto so učenci prikazali svoja dela na občinskih in republiških razstavah. Najuspešnejši pa so bili leta 1975, ko je vodstvo krožka prevzel Izidor Trojar od Toma Surjana, ki je pred tem vodil krožek deset let. Na republiški razstavi »Pionirski foto 76« v Piranu so prejeli zlato Puharjevo plaketo in bili proglašeni za najboljši foto krožek v Sloveniji. O uspehih pričajo diplome in medalje, razstavljene v šolski vitrini.

Ukvarjali so se tudi z reportažno fotografijo in zasledovali dogodke v šoli in v svojem kraju. Fotografirali so selitev iz stare šole v novo, otvoritev nove šole in predajo ključev lete. Leta 1976 so fotografirali prosla-

vo ob dnevu republike in sprejem cibinov v zvezo pionirjev. Naslednje leto so fotografirali prihod triglavске štafete in vsa obeležja NOB v krajevni skupnosti (Mežakla, Baba, Sedučnik, Ravne, Radovna). Posnetek iz Radovne je bil objavljen v časopisu TV 15 dne 3. 11. 1977.

Televizija Ljubljana je posnela oddajo o foto krožku pod naslovom Pionirski TV studio. Leta 1978 so fotografirali vse učence po razredih in čiščenje okolice šole in kraja. Leta 1979 niso fotografirali razredov, ker je nekdo naročil fotografa iz Zagreba. Zasledovali so začetek in gradnjo novega vrta v Mojstrani.

Za krajevni praznik preteklega leta pa so pripravili foto razstavo z 80 fotografijami o delovanju krožka v preteklem obdobju.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

V današnjem pregledu so zajete nove knjige, kar smo jih prejeli od avgusta do konca leta. Kot po navadi tudi tokrat upoštevam samo leposlovje. Spet in spet ugotavljam, da je delitev leposlovne proze na zvrsti in žanre toliko bolj kočljiva, če ne gre za zabavno književnost; v tem zadnjem obdobju pa je izšlo razmeroma malo tega.

Začel bom kar s poezijo. Prejeli smo naslednje nove pesniške zbirke: **Pesemsol** Valentina Cundriča (razen tega pa še vrsto Cundričevih samozaložniških zbirk, ki nam jih je isti avtor podaril); **Minevanje** E. Fritza, **Pesmi** G. Januša, **Dečičino** T. Pavčka, **Predrti klic** B. Piska, **Zanno** M. Vincetiča in **Sveder** F. Zagoričnika. Posledice stabilizacije v založništvu se torej kažejo v tem, da zdaj povsem prevladujejo zreli in uveljavljeni pesniki. V zbirki **Kondor** je izšla antologija novejših slovenske poezije.

Od prevodne poezije je izšel nov paket zbirke **Lirika**: Breton, Wolker, P. Nerude, v zbirki **Kondor** predstavljajo hrvaške Moderne Vidrič in Matoš, zunanji zbirki pa dvojjezična izdaja pesmi S. Jane vsakega z naslovom mag. ter Mesec nad jablanami (pesmi A. Hergoutha).

Toliko o novih pesniških zbirkah. Pri tiskanju dramskih del je vpliv stabilizacije še dosti večji. Omenim lahko samo eno tako knjigo — štiri igre predvojnega delavskega dramatika Jožeta Moškrca, ki so skupaj s sestavki o njegovem življenju in delu izšle v knjigi **Rdeče cvetje slovenske dramatike**.

Od izvirne proze bom najprej našel vse tisto, kar govori o domačem okolju v vsem pristopnem jeziku in v tradicionalni pripovedni tehniki. Seveda pa so v tem razdelku velike razlike v kvaliteti in mikavnosti za bralce. Avtorje poznamo že od prej. P. Rovanova je napisala in izdala **Pozabljene liste**, B. Režek **Zabrisane stopinje**, K. Grabeljšek **Cerkvenega mačka**, J. Peternej **Krtarja in dolince**, J. Dular (čigar delo **Krka umira** je izšlo že dvakrat) pa roman **Krka teče naprej**.

Ze med zgoraj navedenimi knjigami so nekatere, ki vsebujejo kratko prozo, zdaj pa bom našel še tri nedomačije zbirke: A. Blatnik: **Sopri za Adama venijo**; M. Tomšič: **Olive in sol**; V. Zupan: **Gora brez Prometeja**. Zupan kajpak v novelah manj fabulira in več filozofira, ni torej tako čitljivo kot v romanih.

Izšla pa sta samo dva moderna romana (moderna po osnovi in po občutju): B. Šomna **Past za metulje** (predloga za film **Rdeči boogie**) in **Vrtljak** Mire Novakove.

Med novo prozo je vedno nekaj takega, kar sodi v razpredelke »dnevni-spomini-razmišljanja-polemike«. Navadno je vmes kaka Javorškova knjiga, tokrat pa smo po dolgem času dobili novo knjigo Borisa Pahorja: **Tržaški mozaik**, razen tega pa še Rožanec **Roman o knjigah**.

Zdaj pa k prevodom. — Knjižic, ki so izhajala v zbirkah **Lara** in **Krimi** ne bom posebej navajal: bralci naj vedo, da zbirki še nista sklenjeni in da ju prejemamo. V obravnavanem obdobju se ni bil vpisan novi paket iz zbirke **Labirint**. Tako torej v tem pregledu ne bom navedel niti enega lažjega prevodnega romana. Zato pa so zdaj na vrsti dela, ki sicer niso ne kriminalke ne limonade ne shriljke, ki pa so vseeno zanimive za širši krog bralcev.

Najprej bi moral omeniti dva ro-

mana, o katerih sem posebej poročal: Bočkov **Primer dr. Karpeta** in **Sramu ni več** Anje Meulenbeltove. Tudi **Hanta Jo** »romansirana kronika o življenju in kulturi ameriških Indijancev« je verjetno namenjena širšemu občinstvu. Podobno bi lahko rekli za roman **V znamenju tigrovih oči**, katerega avtorici je ime Madeleine Brent. Sem bi lahko prišel še vrsto avtorjev iz »tretjega sveta«, t. j. iz neuvrčenih in manj razvitih dežel; večina romanov, ki jih bom zdaj našel, je izšla v zbirkah **Mostovi** in **Ljudska knjiga**; **Surabielova vrnitev** (R. Proctor); **Odrinjenci** (S. Sidikiki); **Prvi spomin** (A. M. Matute); **Nihče ne ve** (A. Pritam); **Smejati se ali jokati** (H. Lopes); **Človek človeku** (I. Vulpescu); **Poslednji iz cesarstva** (O. Sembene). Razen zadnjega torej sama nova imena.

Izšli so trije zanimivi prevodi iz srbohrvaščine — spet gre za dela, ki sicer niso pisana za tržišče, a so gotovo lahko berljiva: **Koža na boben**

I. Aralice, **Naloženo življenje** P. Ugrinova in **Dan aretacije Vile Vukas**, A. Vuletiča. Vsi trije romani so bili v svojem okolju lepo sprejeti.

Na koncu bom navedel še naslove del priznanih pisateljev in avtorjev z malo težje berljivo »pisavo«: H. Böll: **Izgubljena čast** Katarine Blum; I. Bacmann: **Malina**; G. Hofmann: **Ovadbja**; Y. Mishima: **Pomladni sneg** in **Pobegli konji**; G. Garcia Marquez: **Pripoved brodolomca** in **Kratka proza**. Za tiste, ki se poglobljeno zanimajo za novejšo rusko književnost pa bom na koncu omenil, še prevod spominske knjige **Leta s Pasternakom**. Avtorica te knjige O. Ivinska je bila model za Živago Laro, sicer pa iz knjige zvemo, kaj se je s Pasternakom dogajalo, ko je prejel — in zavrnil — Nobelovo nagrado. Gre torej za podobno zgodbo kot jo opisuje Solženecin v **Teličku in hrastu**. To je žal edini komentar, ki sem si ga lahko tokrat privoščil ob kateri izmed novih knjig. Marko Hudnik

TIROLSKI UMETNIKI RAZSTAVLJAJO

Potem, ko so se tirolski umetniki predstavili s svojimi deli v Gorenjskem muzeju v Kranju, v galeriji na škofjeloškem gradu in v Šivčevi hiši v Radovljici, bodo njihovo razstavo v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli jutri, 13. januarja, ob 18. uri. V krajšem kulturnem programu bodo nastopili pesnik Valentin Cundrič in instrumentalni duet Primož Kerštan (klavir) in Domen Jeraša (pozavna).

Razstavo spremlja katalog, ki ga je izdalo Tirolsko umetniško društvo v Innsbrucku v nemškem jeziku in v uvodu (dr. Dieter Manhatsberger in dr. Cene Avguštin) govori o vrednosti medsebojnih povezav med tirolskimi in gorenjskimi umetniki. Vsak od umetnikov je v katalogu predstavljen s po eno črno-belo reprodukcijo in z nekaj podatki o njegovem delu (Fritz Berger in Siegfried Gitterle podajata zanimive lastne komentarje k svojemu ustvarjanju).

Predsednik tirolskega umetniškega društva dr. Dieter Gitterle pravi nekako takole:

»V osebnih srečanjih z umetniki drugih dežel in v spoznavanju njihovega ustvarjanja in idej vidi Tirolsko umetniško društvo enega bistvenih prispevkov h kulturnemu razvijanju in s tem k boljšemu medsebojnemu razumevanju ljudi. Zato se posebej veselimo, da je bila z osebnim prizadevanjem umetnikov in umetniških posredovalcev iz Slovenije in Tirolske uresničena pričujoča razstava in je bil s tem v mozaik tradicionalno dobrih odnosov med obema deželama vgrajen še en kamenček.

Upamo, da bo letošnja predstavitev sedmih tirolskih umetnikov za kraje, v katerih bodo razstavljali, predstavljala prav tako obogatitev kulturnega življenja kot razstave slovenskih umetnikov v Innsbrucku in drugih krajih Tirolske.

Seveda omejen izbor del ne more predstavljati celotne podobe umetnostnega življenja na Tirolskem, toda z različnostjo stilnih usmeritev in izraznih možnosti razstava vsaj do neke mere pojasnjuje pestrost umetniškega ustvarjanja naše dežele.

Tirolsko umetniško društvo se zahvaljuje vsem, ki so se trudili za organizacijo in izpeljavo razstave. Posebna hvala gre vodstvu Gorenjskega muzeja v Kranju kot gostitelju prireditve.

Ob razstavi v Gorenjskem muzeju v Kranju je bil v Teleksu (1-9. 1983) objavljen članek Ceneta Avguštin, iz katerega povzemamo podatke o razstavljalcih:

»... **HEINRICH TILIY** je eden najbolj vsestranskih umetnikov v skupini. Kot kipar, slikar, grafik in oblikovalec je s svojimi figurami in bar-

vitimi abstraktnimi kompozicijami prisoten v najrazličnejših ambientih Innsbrucka in drugih mestih. Njegove sgrafite, freske, slikana okna, reliefne in samostojne spomenike iz bron, aluminija in kamna srečujemo vsakič ob sprehodu skozi mesta ob Innu.

Neizčrpna fantazija **WOLFGANGA LUCHNERJA** nam odkriva kozmična prostranstva, seznanja nas z zagonetnimi pripravami, stroji in ne navadnimi ambientii. Vizija bodočnosti vstaja pred našimi očmi. Slikarjevo pripoved kdaj pa kdaj bogatijo spremni teksti kot nekakšni razlagalci dogajanja in sliki. Razstavljena dela so prepojena s slikarjevo osebnostjo, v nikoli videnih strojih, vesoljskih plovilih čutimo prisotnost človeka.

Razgibane slikarske kompozicije **FRITZA BERGERJA** ne poznajo zatijša, kot ga ni poznala njegova prehojena življenjska pot. Plameneče vegetabilne forme avtorjevih grafik polnijo z nemiro slikarsko ploskev. Podobe, izposojene iz rastlinskega sveta, dobivajo pogosto antropomorfne oblike (Oči, ki mi sledijo, Ples žive meje itd). Predstavo o transu, o neustavljivem gibanju zna Berger oživiti z nekaj potezami peresa (Pas de Dieu).

Lirični realizem zgodnejših krajin **WALTERJA HONEDERJA** je v zadnjih letih nadomestil slikovit način upodabljanja krajine. Trdna obrisna črta slikanega predmeta se je spremenila v barvno liso ali ploskev. Med opisanimi »skrajnostima« je vrsta prehodnih oblik, ki se, enkrat bolj drugič manj, približujejo ali odmikajo realni podobi sveta. Oblikovane poenostavitve različnih bioloških prvin, ki jih Walter Honeder uveljavlja v zadnjem času, utegnejo pripeljati slikarja na pot abstraktnega pojmovanja sveta.

Tudi slikarstvo **ADOLFA LUCHNERJA** je zasidrano med dve polarni točki, med realizem in abstrakcijo. V neizmerljivem vmesnem prostoru nastajajo slike, risbe in grafike, ki težijo zdaj k eni zdaj k drugi skrajnosti. Tako so Luchnerjeve knjižne ilustracije drobni, živi in oblikovno preprčljivi zapisi iz otroškega in živalskega sveta. Drugače so Luchnerjeve risbe, v katerih nam avtor z varčnimi potezami prikazuje vsebinsko poglobljen figurativni svet. Pogosto dobivajo te Luchnerjeve vizije sveta prave filozofske razsežnosti (Človeška komedija).

Številni javni spomeniki, ki jih je kipar **ERICH KEBER** zadnjih desetletij postavil na Tirolskem in drugod, nosijo v sebi dušo arhitekta. Kipar svoje plastike gradi, jih prilagaja okolici, tako da postanejo sestavni del naravnega ali arhitekturnega ambients. V vegetativnem smislu preoblikovane kiparjeve male plastike prikazujejo silnice, ki delujejo v človeškem, živalskem ali rastlinskem organizmu in skušajo ustvariti ranotežje med nošenimi in nosečimi deli.

Plastike mladega kiparja **SIEGFRIEDA GITERLA** imajo izrazito meditativno značaj. Vsebinska poglobljenost kiparjevih del je tolikšna, da se nam ta zdijo monumentalna in označujoča hkrati, čeprav so ujeta v okvire malih dimenzij.

Razstavo, ki bo odprta do vključno 25. januarja vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobote popoldan od 10. do 12. ure in od 16. ure do 18.30, so posredovali Tiroler - Künstler - schaft Innsbruck, Gorenjski muzej in Likovno društvo Kranj.

KONCERT MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA »ROŽ« IZ ŠENTJAKOBA V ROŽU

V organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice in mešanega pevskega zbora Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice bo v soboto, 14. januarja ob 19.30 v dvorani gledališča na Jesenicah gostoval mešani pevski zbor slovenskega prosvetnega društva Rož iz Šentjakoba v Rožu na avstrijskem Koroškem, s katerim jeseniški pevci že nekaj let sodelujejo.

Mešani pevski zbor slovenskega prosvetnega društva Rož iz Šentjakoba v Rožu je bil ustanovljen leta 1974 in letos praznuje desetletnico uspešnega delovanja. Zbor danes šteje 35 pevk in pevcev, ki prihajajo na vaje ne samo iz domače šentjakebske občine, temveč tudi iz širšega območja od Celovca do Ziljske doline, tudi do 40 km daleč, najdalj pa njihov zborovodja Lajko Milisavljevič, ki se na vaje vozi iz Ljubljane. Dijake, učence v gospodarstvu, delavce, mlade učitelje, študente in uslužbence druži v zboru predvsem ljubezen do ohranjanja domače, slovenske pesmi in kulture, kar je tudi najvažnejše poslanstvo njihovega delovanja.

Repertoarna politika zbora se predvsem kaže v izvajanju novih skladb, oziroma novih priredb na-

rodnih in umetnih pesmi, ki jih za zbor pišejo slovenski skladatelji, ter v stilno zaokroženih koncertih (rožanska ljudska pesem, zilska svatba, ob sodelovanju akademske folklorne skupine F. Marolt iz Ljubljane, program umetnih in narodnih pesmi).

V devetih letih delovanja je zbor nastopil 174 krat, in sicer v 49 krajih Avstrije, predvsem na Koroškem, v 36 krajih Jugoslavije (Slovenija, Hrvaška in turneja po Srbiji in Vojvodini), v šestih krajih med primorskimi Slovenci v Italiji in leta 1979 v Nemški demokratični republiki (Dresden in Bautzen/Budyšin — Lužiški Srbi), kar 21 krat pa so snemali za radio in televizijo. Največje priznanje je zbor prejel na tekmovanju slovenskih pevskih zborov v Mariboru, in sicer srebrno plaketo.

SPORED KONCERTA

Mešani pevski zbor SPD Rož — Šentjakob bo po treh pozdravnih pesmih mešanega zbora Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar, ki ga vodi zborovodja Roman Ravnič, izvajal pod vodstvom zborovodja Lajka Milosavljeviča naslednji spored:

A. Nagale: Naša pesem (F. Srebotnjak)
J. Gallus: Svoboda
M. Tomc: Pomlad (A. Kushling)
U. Vrabec: Slovenska pesem (Kajuh)
R. Gobec: Hrasti (J. Stefan)
R. Gobec: Koroška pomlad (A. Kokot)
R. Simoniti: Preproste besede (T. Pavček)
S. Vremšak: Pr Zile ružice razstaja
Z. Švikaršič: Moj publič rajža
P. Kernjak: Kako grmi ino bliska (sopran solo Milena Kernjak)
L. Lebič: Ta drumca je zvomlana
M. Kokol: Kadar Zilja noj Drava
M. Tomc: Snuoč sem dobiv pisemce (tenor solo Karli Krautzer)
W. Dawson: Ain' - a that good news (črna duhovna)
G. Ponomarenko: Ivuška (ruska, s harmoniko spremlja Jokej Serajnik)
G. Danga: Sirba pe lec (romunska)
Skupni nastop mešanih pevskih zborov Rož in Blaž Arnič:
S. Pirnat: Na Gorenjsčam je fletno
L. Kramolc: Sem se rajtav ženiti.

Vstopnice za koncert so v predprodaji v pisarni gledališča ali eno uro pred koncertom pri gledališki blagajni.

Člani likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice se že pripravljajo na svojo prvo letošnjo kolektivno slikarsko razstavo, ki jo že tradicionalno posvetijo 8. februarju — kulturnemu prazniku Slovencev. Tokrat bodo ljubiteljem likovne umetnosti predstavili rojstno hišo dr. Franceta Prešerna z vsemi podrobnostmi. S tem namenom so tudi v soboto, 7. januarja v Vrbi imeli slikarski dan, katerega se je udeležilo devet članov. (foto B. Čušin)

POHVALE ZA POSEBNO PRIZADEVANJE V AKCIJI »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Upravni odbor Turističnega društva Jesenice je tudi lansko leto sklenil, da se zelo prizadevne občane in organizacije v akciji »lepe rože in varstvo okolja«, ki na Jesenicah in okolici poteka že trinajsto leto, javno pohvali. Najbolj prizadevnim bodo marca na letni skupščini podelili pisna priznanja, tistim, ki so že večkrat prejeli takšna priznanja, pa bodo dali spominske značke. Pohvaljene bomo po posameznih območjih postopoma objavljali v Železjarju in radiu Triglav Jesenice.

Pohvale so prejeli:

NA LIPCAH: Edvard HUČ, Janja KALAN, Zofija KEJŽAR, Milena REVEN, Marina ROVAN in Julka VALENTIN.

NA BLEJSKI DOBRAVI: Julka ALIČ, Olga ANDERLIČ, Mara ARH, Ivan BRLOT, Anica FON, Zalka HAŠIMOVIC, Jože JAN, Pepca KEJŽAR, Janez KOS, Marija LUNDER, Marica OGRIN, Anica PEM, Milan RIJAVEC, Tatjana SRPČIČ, Janez TUŠAR, Julka TUŠAR, Cvetka VALJAVEC, Marica ŽAGAR.

NA KOČNI: Tatjana BERCE, Ana BOGATAJ, Francišča BOŽIČ, Nežka KRALJ, Anica KRNIČAR, Jože PODLIPNIK, Jerca RAZINGER ter Helena ŠKERJANC.

Turistično društvo v zvezi s tem sporoča, da bodo imena in priimke tistih, ki bodo prejeli pisna priznanja in značke, objavili po letni skupščini v marcu.

B. B.

MARJAN TOMŠIČ: OLIVE IN SOL

Marjana Tomšiča, istrskega učitelja in literata, smo spoznali pred leti, ko je izšla njegova zbika fantastičnih novel z naslovom Onstran. Kot kaže njegova nova zbirka, ki je pred kratkim izšla pri koprski založbi Lipa, ga še vedno zaposluje fantastična tematika, z neustavljivo močjo ga privlači vse tisto, kar se izmika človeškemu spoznanju, le da se je Tomšič tokrat odločil, da bo po teme za svoje literarno delo stopil med istrske ljudi, med katerimi živi in dela. Njegovi Istrani, priklenjeni na skopo zemljo in odvisni od radodarnosti vremena in letnih časov, žive v času, ki je še vedno bolj včerajšnji kot današnji, času močnih demonov narave, dobrohotnih duhov-dreves in trav, vračev in hudobnih čarovnic, času krivososov in tavajočih duš.

Tomšič ni in niti ne bo biti etnolog, zato žal ne zna izluščiti tistih najglobljih in najstarejših plasti istrske duše izpod naplavin, ki so jih prinesli poznejši časi, predvsem krščanstvo; žal, pravim, saj nam je prav ta navezanost na skopo zemljo in od-

visnost od naravnih sil, iz katere tudi izvira vera v duhove narave, tisto, kar nam je v teh ljudeh najbližje.

Juzuf Marancin, ali pa Marjo Boškin, morda osrednja oseba Tomšičeve zbirke, kralj potepuhov in štrigon (čarodej, ali še bolje vrač), do brodušni vandrovec, ki s svojimi nadnaravnimi močmi pomaga istrskim ljudem v njihovih stiskah, so literarni liki, ki jih lahko postavimo ob bok Kosmačevim božjim otrokom in otrokom božjim, pa tudi sicer bi Tomšič le težko zatajil, da se je zgledoval pri Kosmaču.

Jezik Oliv in soli je sočen, poetičen, vendar tekoč in berljiv, čeprav se ne tudi povsem dodelan, saj Tomšiču ponekod zmanjka sape in hlastno zapiše, da je stvar taka, da »se ne da povedati«. Dostikrat uporablja tudi narečne izraze, vendar s pravo mero in primerno razlago. Včasih zmoti le nekoliko pretirana raba romanske skladnje, ki pa je večinoma vendarle funkcionalna in daje jeziku še posebno sočnost. Olive in sol so knjiga, ki jo morate prebrati.

B. B.

30 LET KURIRSKEGA SMUKA

V letu 1984 mineva 30 let, odkar smo na Javorniku-Koroški Beli prvič organizirali kurirski smuk, tekmovalstvo v spomin na padle kurirje v Medjemu. Podoben tekmovalstvo na tem območju so bili že pred letom 1954. Že v zimski sezoni 1945-46 so vojaki oddelkov korpusa Narodne osvoboditve Jugoslavije (KNOJ), ki so bili v službi na območju Karavank, organizirali prvo takšno tekmovalstvo. S tega tekmovalstva je še ohranjena slika in jo hrani eden izmed rezervnih starešin nekje na Tolminkem. V letu 1949, 1950 in 1951 je tekmovalstvo organiziralo TVD Partizan Javornik-Koroška Bela. Zaradi problemov, ki so se nanašali na samo ureditev dostopa tekmovalcev v takratni obmejni pas, ki je segal skoraj do Pristave, so organizacijo tekmovalstva za nekaj časa ustavili.

Ko smo v letu 1952 na Javorniku odkrili spomenik padlim borcem, smo začeli razmišljati tudi o postavitvi spomenika na Stolu, v spomin na bitko, ki je bila februarja 1942. leta, v kateri je izgubil življenje borec Jože Koder. Ogledali smo si območje, na katerem naj bi postavili spomenik. Ko pa smo se vračali domov prek Vajneza, smo si na Sečah ogledali tudi dolino Medji dol in soglašali s predlogom oziroma idejo, da bi smučarsko tekmovalstvo organizirali v Medjemu.

Ker so se planinci odločili, da na Stolu obnovijo Prešernovo koč, kar bo tudi najljepši spomenik že omenjeni borbi, člani odbora ZB NOV na Stolu nismo imeli dela in smo se resneje lotili zamisli o organiziranju smučarskega tekmovalstva v Medjemu. Tako smo spomladi, v aprilu 1953, prvič organizirali tekmovalstvo in ga poimenovali Kurirski smuk. Že ob prvi pripravi proge nam je sonce veliko uničilo, tako da tekmovalstvo nismo mogli izvesti. Težave so nastajale tudi zaradi vsakodnevne odjuge in padanja kamenja s pobočja Osrednice. Večkrat je tudi deževalo, kar v tem času ni redkost.

Razmišljati smo pričeli o premestitvi tekmovalstva — kurirskega smuka na drugo področje. V zimski sezoni 1962-63 smo uredili nov presek za tekmovalstvo s ciljem ob spomeniku kurirjev. Toda ker se je na tekmovalstvu v Medjemu zgodila nesreča, eden od tekmovalcev je dobil kamen v nogo, smo izvedbo Kurirskega smuka prestavili na Pristavo. Čeprav nam ni uspelo uporabljati omenjenega

preseka v Medjemu, se tokrat še enkrat zahvaljujemo lastnikom gozdnih parcel, da so nam dovolili omenjeni presek.

S premestitvijo tekmovalstva na Pristavo je postala prireditev bolj množična. Velik je bil odziv šolske mladine. Za tako veliko udeležbo prvo leto tekmovalstva na Pristavi nismo bili organizacijsko dovolj pripravljeni in smo zato za sodelovanje zaprosili učitelje telesne kulture v osnovnih šolah na Jesenicah. Pogovorili smo se tudi s člani odbora, ki vsako leto organizira pohod po poteh partizanske Jelovice in dobili prve osnove in napotke za bodočo organizacijo tekmovalstva.

NOVOLETNI NAMIZNOTENIŠKI TURNIRJI

Kot vsako leto doslej, je tudi letos NTK Jesenice izvedel za svoje člane klubski namiznoteniški turnir v zadnjih dneh preteklega leta. Igrali so v štirih jakostnih oziroma starostnih skupinah.

Najprej so nastopili pionirji skupine B. Med osmimi nastopajočimi se je najbolj izkazal Grega Rožič, ki je dobil vse igre. Sledijo mu Matej Križnar z enim porazom na drugem mestu ter Aleš Kalan z dvema porazoma na tretjem mestu. Na naslednja mesta so se uvrstili: Klemen Markež, Mojca Smolej, Tina Zupančič, Urška Samar in Matej Eniko.

V skupini pionirjev skupine A je igralo šest igralcev. Zmagala je Barbara Markež pred Željkom Smitranom in Robertom Ferberžarjem. Na naslednjih mestih pa so: Zmago Pem, Blaž Demšar in Lenčica Savor.

V skupini mladincev je nastopilo pet igralcev, zmagal pa je premočno Jaka Veber brez poraza. Na drugem mestu je Mario Pajk, tretja je Zora Zalokar, četrta Borut Krejčič in peta Radja Avdič.

Najboljše pa je bila skupina članov in članic, ki so igrali po dvojnem izločilnem sistemu. Med desetimi nastopajočimi je bil najboljši Rudi Buh, ki je najprej izgubil z drugouvrščenim Stanetom Babičem, v ponovni igri in nato še enkrat

Ob letošnji 30-letnici se moramo še posebej zahvaliti obmejnimi enotam JLA za veliko razumevanje, ko smo tekmovalstvo organizirali še v Medjemu, sedaj pa za pomoč pri pripravi prog in organizaciji tekmovalstva. Zahvala naj velja tudi sodniškemu zboru, ki nalogo vestno in dobro opravlja, brez nagrad, kar pomeni, da sodeluje prostovoljno.

Tekmovalstvo je še napredovalo. V tekmovalstvo se vključujejo tekmovalci iz drugih občin Gorenjske in bi bilo treba urediti še eno progo. Sedaj imamo dve takšni prog, eno od teh imenujemo BO-REC in drugo KURIR. Težja je namenjena mladim tekmovalcem, druga pa za starejše in cicibane.

V zadnjih letih smo tekmovalstvo preimenovali v »Smuk karavanskih kurirjev NOB« ki ga organiziramo vsako leto v januarju v spomin na 51 padlih kurirjev v Karavankah.

Ivan Tušar

v superfinalu pa je dvakrat zmagal in s tem osvojil prvo mesto. Sledijo mu Stane Babič, Peter Filipovič in Jernej Korbar.

Najboljšim so podelili diplome na novoletni čajanki, ki jo je organiziral namiznoteniški klub za svoje marljive pionirje in pionirke z željo, da bi se v bodoče še bolj potrudili pri vsakodnevni vadbi in da bi dosegli še več pomembnih uspehov v letošnjem letu.

Mednarodni novoletni turnir v Borovljah (Ferlach) na avstrijskem Koroškem, ki ga je tudi letos organiziralo slovensko športno društvo v tem kraju, je imel tudi letos zelo močno udeležbo iz Slovenije in Vojvodine. Zastopani pa so bili tudi jeseniški igralci, ki so dosegli nekaj uspehov. V mednarodni konkurenci članov posamezno sta osvojila prvi mesti igralca iz Vojvodine Kurteš in Koljaja pred najboljšima slovenskima igralcema Kovatcem ter Pavičem. V skupini članic je zmagala Čadežava iz Ljubljane, tretje mesto pa je osvojila Zora Zalokar z Jesenic. V skupini mladincev so bili premočni igralci iz Kočevja Špelič in Komac, medtem ko sta jeseniška igralca Jaka Veber in Mario Pajk zasedla 5.—8. mesto.

(S)

DRSALCEV CELJA IN JESENIC MEDKLUBSKO SREČANJE

V soboto in nedeljo, 7. in 8. januarja, je bilo na ledeni ploskvi v Podmežakli tradicionalno medklubsko prvenstvo med hokejsko-drsalnim klubom Cinkarna Celje in drsalnim klubom Jesenice. Ker je bilo to tudi izbirno tekmovalstvo za sestavo republiške reprezentance pionirjev skupin A in B, ki bo odpotovala na »pokal republik« v Sarajevo, so se ga udeležili tudi nekateri mladi drsalci iz obeh ljubljanskih klubov.

Tekmovalstvo so začeli prav ti drsalci s svojimi obveznimi liki. Jeseniške tekmovalke niso razočarale, najbolj pa sta se izkazali STANKA PODLESNIK in PETRA NAGODE, ki sta v svojih skupinah zasedli tretje mesto in imeli na široko odprta vrata za pot v Sarajevo.

V nedeljo so obvezne like že navsezgodaj odvozile mladinke. Najbolj je bila zbrana MOJCA KURBOS, ki je prevzela vodstvo. ROMANA KUČINA je bila druga, IRINA VAUHNIK pa četrta. Za njimi so prišli na vrsto pionirji in pionirke skupine C. Najmlajši jeseniški drsalci so drsali dobro. Po prvem delu tekmovalstva je bil PETER NOVAK, drugi PRIMOŽ ČELESNIK tretji in TINA BERLOT med deklet četrta.

Čas je priganjal in tekmovalci se ne niso dobro odpočili, ko so mladinci in članice začeli s svojimi kratkimi programi. Jeseniške tekmovalke so sicer napravile nekaj napak, vsekoli pa so obdržale izvrstna mesta na vrhu razpredelnice.

Za kratkim programom članov so na vrsto spet prišli pionirji in pionirke skupine C. Najbolje je svoj program oddrsal PETER NOVAK, medtem ko je bil zelo soliden tudi PRIMOŽ ČELESNIK, ki je na svojem prvem tekmovalstvu osvojil tretje mesto. Tudi TINA BERLOT je imela lepe možnosti za osvojitve tega mesta, vendar je v prostem programu napravila preveč napak. Zadovoljiti se je morala z mestom, ki ga je imela že po obveznih likih.

Najzanimiveje je bilo spremljati pionirje skupin A in B, med katerimi se je bil hud boj za prva tri mesta. STANKA PODLESNIK je klubovala pritiski in z odlično izvedenim prostim programom tretje mesto tudi obdržala. Tako bo pod vodstvom trenerke Barbi Novak konec tedna kot edina jeseniška drsalka odpotovala v Sarajevo.

Tudi MOJCA NAGODE in ANDREJA THALER sta drsali dobro in pokazali mnogo napredka.

PETRA NAGODE obremenitev ni prenesla. Prosti program je izvozila precej slabše kot ga zna in v skupnem seštevku zdrsnila na peto mesto.

ALENKA HROVAT, ki je v tej skupini tokrat nastopila prvič, se ni ustrašila izkušenejših tekmovalk in je svoj program izvozila izvrstno. Celjske tekmovalke se po slabem začetku niso ustrašile naših mladink, ki so v poljubnem programu drsale preboječe in napravile precej napak. Še najbolj solidna je bila ROMANA KUČINA, medtem ko sta IRINA VAUHNIK in MOJCA KURBOS drsali daleč pod svojimi možnostmi. Za konec smo lahko videli še nastop seniorjev, vseh treh članov HDK Cinkarna Celje in tudi državne reprezentance. MATEJ PONGERL je bil brez konkurence, medtem ko je METKA HLADIN dokazala, da je zaenkrat še boljše od mlade MATEJE AUBREHT.

Prehodni pokal so tokrat v svoje roke zasluženo dobili Celjani. Pokazali so boljše pripravljenosti, res pa je, da so na Jesenice pripeljali tudi precej večje število drsalcev, kot je bilo domačih tekmovalcev.

Pred jeseniškimi drsalci je sedaj daljši premor do naslednjih tekmovalj, ki ga bodo izkoristili za marljiv trening, pripravljali pa se bodo tudi za nastop na prireditvi ob sprejema olimpijskega ognja.

A. I.

UPOKOJENCEM V OBČINI JESENICE

Vse člane društev upokojencev jeseniške občine obveščamo, da smo začeli zbirati prijave za letovanje v domu društev upokojencev Slovenije v Izoli. Tudi letos imamo po programu vsak mesec po 21 mest, oziroma skupno 252. V letu 1983 je 211 članov koristilo letovanje po deset dni, šest članov po šest dni, kar 82 članov pa po pet dni. Skupno smo v lanskem letu koristili 2556 letovalnih dni in v celoti izkoristili predvideno kvoto. Čeprav v posameznih mesecih nismo izkoristili planiranih dni, smo to pravočasno sporočili in s tem omogočili koriščenje drugim.

Z željo, da bi tudi letos izkoristili dodeljene kapacitete, vabimo člane, ki nameravajo preživeti deset dni v našem domu, da se čimprej prijavijo pri svojih društvih, ne glede na čas koriščenja dopusta. Prav tako vabimo skupine upokojencev, da v letošnjem letu organizirajo tedenska bivanja v domu v Izoli.

Cene dnevnega bivanja v domu po posameznih mesecih so naslednje:

- januar in februar 650,00 din regres 180,00 din — 470,00 din
- marec in april 720,00 din regres 180,00 din — 540,00 din
- maj 800,00 din regres 180,00 din — 620,00 din
- junij 890,00 din regres 180,00 din — 710,00 din
- julij in avgust 1.000,00 din regres 180,00 din — 820,00 din
- september 950,00 din regres 180,00 din — 770,00 din
- oktober 850,00 din regres 180,00 din — 760,00 din
- november in december 750,00 din, regres 180,00 din — 570,00 din.

Letos je za celo leto enoten regres, pa tudi cene so dokaj primerne, tudi za bolj plitke župe upokojencev. Društva upokojencev naj bi del sredstev, ki jih dobijo od skupnosti pokojninsko invalidskega zavarovanja za rekreacijo namenila članom za dodatni regres in s tem omogočila širšemu krogu upokojencev, da preživijo deset dni v našem domu.

Vabimo vse člane društev upokojencev, ki nameravajo prebiti v domu deset dni, da se čimprej prijavijo, da bi eventualna prosta mesta lahko pravočasno oddali v koriščenje drugim; še posebno to velja za mesta v glavni sezoni. S prodajo teh mest bi potem v posezonskem času znižali cene, kot to delajo ostali hoteli, ko v sezoni dvignejo ceno kar precej čez 1.000,00 din in tako ustvarjen dohodek uporabijo za znižanje dnevnih bivanj v pred in posezoni.

Prijavite se pri svojih društvih čimprej.

Za KOUD občine Jesenice
Stane Torkar

Razpisna komisija pri Amaterskem gledališču »Tone Čufar« Jesenice
RAZPISUJE

prosta dela in naloge na podlagi 63. člena statuta
upravnika — režiserja gledališča
s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba ustrezne družboslovne smeri (AGRFT, Ekonomska fakulteta, FSPN, VS za organizacijo dela, VUS),
- pet let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delovnih nalogah,
- večletne izkušnje pri organizaciji kulturno prosvetnega dela,
- moralno politična neoporečnost.

Osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Rok prijave je 28. januar 1984.

Prijave pošljite na naslov: Razpisna komisija pri Amaterskem gledališču »Tone Čufar« Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4.

Prijavi priložite dokazila o strokovnosti in aktivnosti na kulturno prosvetnem področju ter kratak življenjepis.

Komisija za delovna razmerja pri Amaterskem gledališču »Tone Čufar« Jesenice

objavlja prosta dela in naloge

1. MIZAR — VZDRŽEVALEC (odrski mojster)

Pogoji: — kvalificiran mizar z ustreznim poklicno šolo, — 3 leta delovnih izkušenj.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

2. STROKOVNI SODELAVEC MUZEJSKE SKUPNOSTI (za področje muzejskih dejavnosti).

Pogoji: — visoka izobrazba (zgodovinar, umetnostni zgodovinar, etnolog), — tri leta delovnih izkušenj.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

3. OSKRBNIK V FINŽGARJEVI ROJSTNI HIŠI V DOSLOVČAH

Pogoji: — dokončana osnovna šola, — poznavanje osnovnih administrativnih in blagajniških opravil,

— komunikativnost,

— delovne izkušnje so zaželeno.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom. Prednost imajo krajani KS Žirovnica.

Prijave z dokazili pošljite v osmih (8) dneh po objavi na naslov: Komisija za delovna razmerja — Amatersko gledališče »Tone Čufar« Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4.

ČLANOM SD TRIGLAV JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Upravni odbor SD Triglav Javornik-Koroška Bela obvešča vse pionirje in pionirke, ki so člani SD Triglav, da je družinsko tekmovalstvo z zračno puško CZ v soboto, 14. januarja, od 9. ure dalje na strelišču družine.

Družinsko tekmovalstvo za člane, članice, mladince in mladinke z zračno puško serijske izdelave pa bo 21. januarja od 9. ure dalje.

V februarju bo tekmovalstvo za družinsko in občinsko »zlato puščico«, za kar bodo datumi tekmovalstva naknadno določeni in objavljeni na oglasni deski na strelišču.

Vsak strelce, ki bo izpolnil zahtevano normo, bo prejel značko in diplomu.

Obenem upravni odbor SD Triglav izkorišča to možnost, da se prek Železarnja zahvali vsem delovnim organizacijam, posebno pa železarni Jesenice, za izkazano denarno in ostalo pomoč v letu 1983 za nadaljni razvoj strelskega športa. Zato tudi delavci v strelski organizaciji in vsi strelci želimo vsem veliko delovnih uspehov in nadaljnjega sodelovanja.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

trma, gumb, Priam, Elia, srečno in, ŠN, uspešno, loj, EN, Tate, Spa, odpis, človek, Ta, rz, Aelita, levak, Andi, invalid, akov, east, Lie, osa, entlanje, sladilec, som, pare, oersted, Killy, Co, iritiranje, fen, Esti, tikovina, Tiel, ost, ens, Ana, Acs, Indokina, aki, far, Ne, Knosos, mak.

V torek, 10. januarja, je komisija, ki so jo sestavljali Diana Huseinbašić, Borut Grce, Mira Keserović in Lilijana Kos, izrečala nagrade nagradne križanke, objavljene v 49-50 številki Železarnja.

Prejeli smo 139 rešitev, komisija pa je izvela 16 rešitev, da je do bila deset pravih.

200 din prejme BOGDAN POHAR, Langusova 41, Radovljica;

150 din prejmeta: MARJAN HAJNE, RTA in IVAN MOLAN, TOZD Valjarna bluming štekel;

100 din prejmejo: LIDIJA VRDOLJAK, računovodstvo osebnega dohodka FRS, ZLATO LIPOVŠČEK, Strojne delavnice, JANEZ ZAJŠEK, OTK.

75 din prejmejo: JELENA ŽVAN, RTA Bela, MARIJA KLEMENC, računovodstvo osebnega dohodka FRS, LEON VIDIC, transportna služba in JOŽE FRECE, Titova 89/III, Jesenice.

Nagrajenci, zaposleni v Železarni, bodo prejeli nagrade 15. februarja pri izplačilu osebnega dohodka, nagrajence izven Železarnje pa po pošti.

Vsem nagrajencem čestitamo!

SMUČARSKÉ VOZOVNICE S POPUSTOM

HTDO Gorenjka — TOZD Žičnice Kranjska gora nam je tudi letos omogočila nabavo vozovnic s popustom za smučanje v Gornjesavski dolini za delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarnje, in sicer

- dnevna vozovnica 250 din
- dopoldanska vozovnica od 9. do 13. ure 150 din
- popoldanska vozovnica od 12. do 17. ure 150 din

Obenem obveščamo vse, ki imajo še točkovne karte, da te veljajo še to sezono, in sicer na smučiščih Španov vrh, Mojstrana in Planica.

Smučarski center Koblja, kjer je železarna Jesenice tudi član konzorcija, pa nam nudi 350 dnevni kart po 200 din. Te karte lahko dvignejo referenti za športno rekreacijo na sindikatu Železarnje.

Tako kot vsako leto imemo tudi letos na razpolago eno brezplačno vozovnico, ki jo lahko rezervirate in dobite na sindikatu Železarnje.

Sindikata Železarnje

RAZPIS PRVENSTVA ŽELEZARNE V SANKANJU ZA LETO 1984

Komisija za športno rekreacijo pri sindikatu Železarnje razpisuje tekmovalstvo v sankanju, ki bo v soboto, 28. januarja, ob 10. uri pri Savskih jamah — Planina pod Golico.

Tekmovalstvo je ekipno in posamezno v moški in ženski konkurenci. Moški tekmujejo v kategoriji do 35 let in nad 35 let starosti.

Ekipa pri moških šteje dva tekmovalca iz vsake kategorije. Pri ženskah kategorij ni in se štejejo tri najboljšje tekmovalke. Število tekmovalcev je neomejeno.

Tekmovalci starejših letnikov lahko nastopajo v mlajših kategorijah, vendar so v tem primeru uvrščeni v isti kategoriji.

Poimenske prijave pošljite na sindikat Železarnje do srede, 25. januarja, do 12. ure, ko bo v sejni sobi zbiranje startnih števil.

RAZPIS PRVENSTVA ŽELEZARNE V VELESLOMOMU IN TEKIH ZA LETO 1984

Komisija za športno rekreacijo pri sindikatu Železarnje razpisuje: — tekmovalstvo v veleslalomu v nedeljo, 22. januarja, v Mojstrani, s pričetkom ob 9.30,

— tekmovalstvo v smučarskih tekih v nedeljo, 22. januarja, v Mojstrani, s pričetkom ob 12. uri.

Organizator tekmovalstva je Športno društvo Mojstrana.

Tekmovalstvo v veleslalomu je ekipno in posamezno, v ženski in moški konkurenci v štirih starostnih razredih.

Ekipa šteje po enega tekmovalca — tekmovalko iz prve in druge kategorije in boljšega tekmovalca — tekmovalko iz tretje ali četrte kategorije. Vrstni red ekip se določi s seštevkom doseženih časov. Število tekmovalcev je neomejeno. Tekmovalci starejših letnikov lahko nastopajo v mlajših kategorijah, vendar so v tem primeru uvrščeni v isti kategoriji.

Tudi tekmovalstvo v tekih je ekipno in posamezno, v ženski in moški konkurenci, v treh moških in dveh ženskih starostnih razredih.

Za ekipo štejeta po dva tekmovalca iz I. kategorije in boljša iz druge ali tretje kategorije pri moških, pri ženskah pa iz vsake kategorije po dve tekmovalki.

Poimenske prijave pošljite na sindikat Železarnje do 18. januarja do 10. ure, ko bo v sejni sobi zbiranje startnih števil.

Na tekmovalni dan bo organiziran prevoz tekmovalcev z avtobusi. Prvi avtobus bo imel odhod s Koroške Bele ob 7. uri, drugi avtobus pa s parkirnega prostora pred Železarno ob 7.15 in ob 10. uri. Povratek enega avtobusa ob 15. uri.

Komisija za delovna razmerja TOZD Vzgojno varstvene organizacije Jesenice

objavlja prosta dela in naloge snažilke (1 oseba)

Pogoj: končana osemletka

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Dela in naloge se opravljajo v popoldanskem času.

Rok za prijavo: osem dni po objavi del in nalog.

Kandidatke naj pisne ponudbe z dokazili o izobrazbi pošljejo na naslov: VIZ TOZD Vzgojno varstvena organizacija Jesenice, Jesenice, Tavčarjeva 21, komisiji za delovna razmerja.

Pri opravljanju svojih delovnih nalog je v ponedeljek, 9. januarja tragično preminul sodelavec iz TOZD Jeklarna

MILE PETROVSKI

Perspektivnega mladega delavca bomo ohranili v lepem spominu delavci, samoupravni organi, družbenopolitične organizacije in vodstvo TOZD Jeklarna in železarne Jesenice

ZAHVALE

Ob težki izgubi dragega moža in očeta

DRAGA VUKA-KARLA

se iskreno zahvaljujem dr. Zaletu za pogoste obiske na domu in lajšanje bolečin, dr. Milerjevi, dr. Kozjekovi in dr. Čehu za zadnji obisk na domu. Posebno se zahvaljujem sosedom, sorodnikom in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje, KS, Zvezi borcev BOV Podmežaklja, govnikom ob odprtem grobu, sindikatu Železarne, sodelavcem Valjarnice žice za dobrodošlo denarno pomoč, sodelavcem umetne obrti Višnar Jesenice in družini Jesenko za nesebično pomoč

Zalujoci: žena Ana in ostalo sorodstvo

Ob nenadni izgubi mojega moža

LOJZETA GORENCA

invalidskega upokojenca Železarne

se iskreno zahvaljujem vsem prijateljem in znancem za vsestransko pomoč, izrečeno sožalja, Božu Milariču, ki mu je prvi pomagal in zdravniku dr. Želimirju Cesarcu, ki mu je nudil prvo pomoč. Zahvalo izrekam tudi kirurški oddelku Bolnice Jesenice za prizadevanje, da bi ga ohranili pri življenju.

Zahvaljujem se mojim sodelavcem na družbenem standardu »Gradbinec« za denarno pomoč in izrečeno sožalja, enako Lojzetovim sodelavcem v Kazini za podarjeno cvetje in denarno pomoč.

Hvala tudi družini Brudarjevi, Kobiljevi in Ireni Vovkovi, ki so mi pomagali v težkih trenutkih.

Vsem, ki ste mi na kakršen koli način pomagali, še enkrat iskrena hvala.

Zalujoci: žena Štefka, bratje, sestre z družinami in ostalo sorodstvo

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta, deda in strica

JOŽETA KOSIČA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za pomoč in sočustvovanje. Hvala zdravnikom in medicinskemu osebju kirurškega oddelka Bolnice Jesenice za nego in pomoč v zadnjih dneh njegovega življenja. Posebno zahvalo izrekamo sestanovalecem stanovanjskega bloka na Cesti Viktorja Svetina 17, za darovano cvetje in denarno pomoč, sodelavcem TOZD Livarna, VVO Cilke Zupančič, Elektro Žirovnica in učencem 3. letnika strojne smeri ŽIC, za darovano cvetje. Zahvaljujem se društvu upokojencev in ZB NOV Javornik-Koroška Bela ter pevcem za zapete žalostinke.

Posebno zahvalo izrekamo tov. Klinarju za ganljive poslovilne besede in tov. Avberju za govor ob odprtem grobu.

Vsem, ki ste nam v tem težkem trenutku izrekli sožalje, z nami sočustvovali, mu darovali cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, še enkrat iskrena hvala.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega očeta, starega očeta, brata in strica

JOŽETA JENSTERLA

bivškega delavca železarne Jesenice, se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem, sosedom in prijateljem, ki so ga spremenili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, z nami sočustvovali in nam ustno in pisno izrekli sožalje.

Posebno zahvalo smo dolžni zdravnikom dr. Robiču in dr. Rusu iz Tržiča, za dolgoletno zdravljenje in medicinskemu osebju doma Petra Uzarja za nego in skrb ob njegovi bolezn.

Zahvaljujem se tudi predstavniku ZB NOV Tržič tov. Jezeršku in predstavniku ZB Jesenice tov. Zolarkarju za ganljive besede ob njegovi krsti.

Hvala tudi tržiškim pevcem za zapete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

ZALUJOČI: vsi njegovi

Mnogo prezgodaj nas je zapustil dragi mož, oči in stari oče ter dobri tast

HANS VERDNIK-JANKO

Iskreno se zahvaljujem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izrečeno ustna in pisna sožalja, podarjeno cvetje in številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala DPO KS Podmežaklja, društvu upokojencev Jesenice, Kranj, Ljubljana in Trbovlje, praporščakom, častni straži in govnikom za lepe in tople besede slovesa. Posebno se zahvaljujem pevcem DU Jesenice za poslovilne pesmi. Naša posebna zahvala velja tudi osebju Bolnišnice Jesenice in dr. Markežu za trud, nego in pomoč med njegovo boleznijo.

Še enkrat iskrena zahvala vsem, ki z nami sočustvujete in vsem, ki ste dragega Janka spoštovali in imeli radi.

Vsi njegovi

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

DŽORDŽA MATIČA

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom, prijateljem in znancem, družbenopolitičnim organizacijam, sodelavcem železarne Jesenice — TOZD Jeklarna za nesebično pomoč, darovane vence in cvetje, izražena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem vsem govnikom za besede slovesa, Gasilskemu društvu Dovje-Mojstrana za spremstvo, Zvezi rezervnih vojaških starešin, pripadnikom JLA, zvezi komunistov, in vsem praporščakom.

Iskrena hvala osebju internega oddelka bolnice Jesenice, dr. Hriberniku in dr. Mencingerju za vsestransko pomoč in lajšanje bolečin v njegovi težki bolezni.

Prisrčna hvala pevcem za zapete žalostinke in vsem, ki ste kakorkoli pomagali in nam ob težkih trenutkih stali ob strani.

Vsi njegovi

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Zoran Rozman

Sodelavcem in sodelavkam TOZD Strojne delavnice — oddelke Javornik, se najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo ob odhodu v pokoj.

Se posebno se zahvaljujem tovarišem za obisk na domu.

Vsem želim mnogo zdravja in uspehov pri nadaljnjem delu.

Franc Kristan

Sodelavcem TOZD Strojne delavnice se zahvaljujem za novoletno čestitko in jim želim zdravlja in nadaljnjih uspehov pri delu v letu 1984.

Pavel Mravljec

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob moji 75-letnici.

Jakob Kos

Vodstvu TOZD in osnovni organizaciji sindikata TOZD Vzdrževanje se iskreno zahvaljujem za obisk na domu, čestitko in denar, ki sem ga prejel v času moje bolezni.

Ob tej priložnosti želim vsem sodelavcem srečno novo leto 1984 in mnogo delovnih uspehov.

Ivan Debevc

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport in sodelavcem vlečne službe se iskreno zahvaljujem za prejeta darila ob odhodu v pokoj. Vaša pozornost mi bo ostala v trajen spomin.

Vsem sodelavcem želim pri njihovem nadaljnjem delu še veliko sreče zdravja in zadovoljstva.

Stane Kaplan

Sodelavkam HVŽ se prav lepo za zahvaljujem za darilo, ki so mi ga poklonile ob odhodu v pokoj.

Jožica Šepić

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 14. januarja, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini: Rožca — sam. trgovina na Plavžu, Titova 79, Jesenice in DELIKATESA — Kašta 3 na Kor. Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V januarju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

AMD JESENICE IŠČE SODELAVCA

AMD Jesenice išče sodelavca za pobiranje članarine po domovih naših članov. Interesenti naj se javijo v domu AMD Jesenice na Javorniku od ponedeljka do četrtega popoldan od 15.30 do 18. ure.

TOZD Družbena prehrana — kolektivno restavracije Kazina se lepo zahvaljujem za prejeta čestitko ob novem letu.

Prav tako tudi jaz želim vsem mnogo sreče v letu 1984.

Jožica Praprotnik

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za vso pozornost, obisk na domu in darilo!

Sodelavcem in sodelavkam želim srečno in uspešno novo leto 1984.

Rudolf Ažman

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu. Društvu želim še veliko delovnih uspehov.

Anton Kovačič

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Energetika se najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo ob odhodu v pokoj.

Obenem želim vsem srečno zdravno novo leto 1984 in veliko delovnih uspehov.

Marija Žagar

Krajevni organizaciji ZB NOV Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za novoletno čestitko in pozornost.

Organizaciji tudi v nadalje iskreno želim uspešnega dela.

Viktorija Medja

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in obisk na domu v času moje dolgotrajne bolezni. Istočasno želim vsem srečno novo leto.

Franc Stopar

Krajevni organizaciji Zveze borcev NOV in aktivno invalidov Blejska Dobrava ter odboru RK Kočna se iskreno zahvaljujem za obisk na domu, čestitke in darilo.

Vsem želim pri delu veliko uspehov in srečno ter zdravo novo leto 1984.

Anton Tušar

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za pozornost in darilo ob vstopu v 90-letnico mojega življenja

Ciril Bukovnik

Sodelavcem TOZD Strojne delavnice se zahvaljujem za novoletno čestitko in jim želim veliko delovnih uspehov v letu 1984.

Jakob Rožič

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice EŽ-ED se najlepše zahvaljujem za poslano denarno pomoč. Obenem se zahvaljujem sodelavcem za obisk na domu.

Bogo Justin

Aktivno invalidov železarne Jesenice, posebno Marici Noč in Izidorju Zupanu, se iskreno zahvaljujem za obisk na domu in prejeta darila v času bolezni.

Obenem želim aktivno zdravo, srečno in uspešno novo leto 1984.

Esad Mahmutović

Najtopleje se zahvaljujem aktivno invalidov železarne za prisrčen obisk na domu in darila v času moje bolezni.

Marija Herman

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

13. januar, premiera jug. barv. komedija KAKRŠEN DED, TAKŠEN VNUK ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. western filma BARBAROSA.

14. januar, jap. barv. risani film OBUTI MAČEK ob 15. uri, ob 17. in 19. uri amer. barv. west. film BARBAROSA.

15. januar, amer. barv. west. film BARBAROSA ob 17. in 19. uri.

16. januar, nem. barv. glas. komedija POHITI, ZABAVA SE PRIČENJA, ob 17. in 19. uri.

17. januar, danski barv. erot. film SEKS V 100 LEKCIJAH ob 17. in 19. uri — Film ni primeren za otroke!

18. januar, hongkon. barv. komedija DEBELUHOVE AVANTURE ob 18. in 20. uri.

19. januar — ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

13. januar, nem. barv. glas. komedija POHITI, ZABAVA SE PRIČENJA ob 18. in 20. uri.

14. januar, hongkon. barv. komedija DEBELUHOVE AVANTURE, ob 16. uri, ob 18. in 20. uri nem. barv. glasb. komedija POHITI, ZABAVA SE PRIČENJA.

15. januar, japon. barv. risani film OBUTI MAČEK ob 10. uri, ob 16. uri hongkon. barv. komedija DEBELUHOVE AVANTURE in ob 18. in 20. uri jug. barv. komedija KAKRŠEN DED, TAKŠEN VNUK.

16. januar, kanad. barv. srhljivka SREČEN ROJSTNI DAN ob 18. in 20. uri.

17. januar, hongkon. barv. akcij. film EDEN PROTI VSEM ob 18. in 20. uri.

18. januar, ZAPRTO!

19. januar, amer. barv. srhljivka LABORATORIJ ZLOČINA ob 18. in 20. uri.

Ob moji upokojitvi v minulem letu se najiskreneje zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Energetika, prav tako sodelavcem toplotne energije, za darilo, ki mi bo drag spomin na moj bivši kolektiv.

Anton Zupančič

Krajevni organizaciji ZB NOV Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za prejeti denar in novoletno čestitko. Obenem želim organizaciji veliko uspehov pri nadaljnjem delu v letu 1984.

Jože Rambič

Osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Valjarna debele pločevine se najlepše zahvaljujem za obisk in denarno pomoč v času moje bolezni.

Sodelavkam in sodelavcem želim srečno in zdravo novo leto 1984.

Jožica Brun

Ob upokojitvi se sodelavcem TOZD Plavž iskreno zahvaljujem za obiske, čestitke in lepa darila, katera mi bodo ostala v trajnem spominu.

Ob tej priliki želim vsem članom kolektiva TOZD Plavž vse najlepše v novem letu 1984, zlasti pa veliko zdravja in delovnih uspehov.

Alojz Brgant

Vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Strojne delavnice želim srečno novo leto 1984.

Osnovni organizaciji sindikata pa se zahvaljujem za denarno pomoč.

Ana Smolej

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko in pozornost ob mojem življenjskem jubileju.

Društvu želim pri delu še veliko uspehov, vsem članom pa zdravo, mirno in srečno novo leto.

Rozmanova

IZOLIRKA TOZD JESENICE

n. sub. o.

Po sklepu delavskega sveta TOZD ponovno razpisujemo prosta dela in naloge

VODENJE EKSPEDITA

Pogoji:

- srednja strokovna izobrazba ustrezne smeri;
- 3–5 let delovnih izkušenj iz skladišnega poslovanja;
- poiskusna doba tri mesece.

Kandidati naj pisne ponudbe z dokazili o izobrazbi pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov IZOLIRKA TOZD JESENICE, na haldi železarne. Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati bodo o izbiri obveščeni najkasneje v 15 dneh po izboru.

KINO DOVJE

15. januar, jap. barv. risani film OBUTI MAČEK ob 16. uri, ob 19. uri franc. barv. komedija TUDI BANKIRJI IMAJO DUŠO.

19. januar, amer. barv. akcij. film ZAKLAD V IZGUBLJENEM LETALU ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

13. januar, amer. barv. dokument. film TA ČUDOVITA BITJA ob 17. uri.

14. januar, franc. barv. komedija TUDI BANKIRJI IMAJO DUŠO ob 19. uri.

17. januar, amer. barv. akcij. film ZAKLAD V IZGUBLJENEM LETALU ob 20. uri.

Gledališče

SOBOTA, 14. januarja, ob 18. uri Matjaž Kmecl: INTERVJU — gostovanje v Naklem.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V dneh od 14. do 25. januarja razstavljajo likovna dela tirolski slikarji in kiparji: Fritz Berger, Siegfried Gitterle, Walter Honeder, Erich Keber, Adolf Luchner, Wolfgang Luchner in Heinrich Tilly. Razstava je odprta vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan od 10. do 12. ure in od 16. ure do 18.30.

Iskreno se zahvaljujem KO SZDL in KO RKS Javornik-Koroška Bela za obisk, voščilo in darilo.

Enako se zahvaljujem tudi drugim, ki so me obiskali in obdarili. Vsem skupaj prav lepa hvala. Vsem želim srečno, zdravo in uspeha polno novo leto 1984.

Tončka Zalokar

Osnovni organizaciji TOZD Valjarna debele pločevine se zahvaljujem za obisk na domu in denarno pomoč v času moje bolezni.

Anton Hostnik

Celotnemu kolektivu TOZD Strojne delavnice železarne Jesenice želim srečno, zdravo in uspešno novo leto 1984.

Franc Tičar

Upravnemu odboru Društva invalidov Jesenice se zahvaljujem za obisk na domu in novoletna darila.

Vsem želim zdravo in srečno novo leto 1983.

Husein Kostić

Sindikatu TOZD Elektrode se zahvaljujem za novoletno darilo.

Obenem se zahvaljujem aktivno invalidov železarne za obisk na domu in novoletno darilo.

Vsem želim srečno, uspešno in zdravo novo leto.

Vladimir Svetina

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata in vodstvu TOZD se zahvaljujem za novoletno čestitko. Pri delu želim še veliko uspehov, vsem članom TOZD pa zdravo in srečno novo leto!

Jelena Stana

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

VIŠKE ZMAGE SE VRSTIJO

CRVENA ZVEZDA — JESENICE
2:19 (0:7, 0:10, 2:2)

Beograd, dvorana Pionir, gledalcev 500, sodniki: Grepil (Sisak), Vidić in Julovski (Beograd); strelci za Jesenice: I. Šćap 4, Raspet, D. Horvat, Hafner, Bešić, Razinger in Pajić po 2 ter Klemenc, Magazin in Mlinarec po 1.

Ze v tretji minuti je bilo 3:0 za jeseniško moštvo, ki se je tokrat Beograjcima predstavilo kot izredno hitra in uigrana ekipa.

Domači hokejisti so pred srečanjem izjavili, da železarjem na beograjskem ledu ne bo lahko, pa so sami doživeli v zadnjih letih najhujši poraz.

Po dveh tretjinah je bil rezultat že 17:0, v zadnjih dvajsetih minutah pa se jeseniški hokejisti niso več trudili, da bi dosegli še višji rezultat. Osredotočili so se na duhovite akcije in podaje, v preigravanju, ki so bila le za oko, vendar neučinkovita. Gledalcem so lahko pokazali vso lepoto hokejske igre, v čemer so povsem uspeli.

Lestvica A skupine:

1. Jesenice	4	4	0	0	53:12	12
2. Olimpija	3	2	0	1	18:12	7
3. C. Zvezda	3	1	0	2	9:33	3
4. Medveščak	4	0	0	4	5:28	2

KRANJSKA GORA — SPARTAK
17:2 (6:1, 9:1, 2:0)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 300, sodniki Ulčar (Bled), J. Vister in Čemažar (oba z Jesenic); strelci za Kr. goro so bili: Sefić 4, Kurbos in Mežnar po 3, Brun, Kelih, Knežević, Nerlišk, Slibar, Čatac in Berčić po 1.

Ze rezultat pove dovolj, Kranjskogorci so povsem nadigrali najslabše moštvo našega državnega prvenstva, ki resnično ne bi smelo igrati v družbi najboljših.

KRANJSKA GORA — PARTIZAN
10:4 (3:0, 5:0, 2:4)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 300, sodniki: Hegeduš (Zagreb), Mlakar in J.

HOKEJ NA LEDU

Jesenice, umetno drsališče v športnem parku v Podmežakli sobota, 14. januarja ob 18.30, prvenstvena tekma prve ZHL

HK JESENICE : HK MEDVEŠČAK Zagreb

EKIPA VATROSTALNE USPEŠNA V ITALIJI IN AVSTRIJI

V četrtek, 5. januarja, je ekipa kegljačev na ledu Vatrostalne odpotovala na krajšo turnejo po Italiji in Avstriji. Udeležila se je turnirja v znanem zimskošportnem kraju Kastelruthu v Dolomiti. Nastopilo je 21 ekip iz Italije, Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Francije in Švice. Ekipa je zasedla zelo dobro sedmo mesto. Kot zanimivost naj omenim, da si je tekmovalce ogledal predsednik Italije Sandro Pertini.

V nedeljo, 8. januarja, pa je ekipa nastopila v Radentheimu v Avstriji. Nastopilo je 30 ekip, poleg avstrijskih še ekipe iz ZRN. Ekipa Vatrostalne je osvojila šesto mesto. V igri posameznikov, kjer je nastopilo 65 tekmovalcev, je Rudi Šapek osvojil peto mesto z istim številom točk kot tretjevrstenci tekmovalcev. Za ekipo so nastopili: Rudi Plesničar, Ivan in Srečo Železnikar in Rudi Šapek.

Kegljači kegljaškega kluba na ledu z Jesenic so v letu 1983 dosegli izjemno velike športne rezultate. Te rezultate nam v tujini zavidajo in ne morejo verjeti, da je

v Jugoslaviji samo 200 aktivnih tekmovalcev, saj ima Avstrija 40.000 tekmovalcev, Zvezna republika Nemčija 55.000, Italija 45.000 tekmovalcev in da se jim tako uspešno postavljamo po robu in jih celo prekašamo. Rezultati, doseženi v preteklem letu: evropsko prvenstvo posameznika — evropski prvak, tretje mesto skupno posameznika. Svetovno prvenstvo posameznika — tretje mesto, ekipno — kot država tretje mesto. Štiri medalje v enem letu, dve na EP in dve na SP, to so vrhunski rezultati jeseniških kegljačev, ki so zastopali Jugoslavijo. Veliko ur je bilo treba prebiti na ledeni plošvi, veliko samoodrekanja je bilo potrebno, medtem ko je bilo zelo malo družbenega denarja porabljenega za osvojitve vseh do sedaj osvojenih kolajn na EP in SP.

Na koncu leta so športni novinarji izbrali najboljšo ekipo. Žal čisti amaterji — kegljači z Jesenic niso bili nikoli omenjeni v širšem izboru ne za Slovenijo in ne za Gorenjsko. Zakaj?

Ruša

SANKAŠKI PRAZNIK PRI SAVSKIH JAMAH

V soboto, 7. in nedeljo, 8. januarja, so člani sankaaškega kluba Jesenice uspešno organizirali mednarodni sankaaški tekmovalni za drugi memorial Joža Jelovčana na 28. prehodni pokal mesta Jesenic. Oba dneva je nastopilo okoli 70 tekmovalcev in tekmovalk iz Avstrije in Italije ter domačih klubov iz Železnikov, Tržica, Idrije in Jesenic.

Nastop naših tekmovalcev je bil izredno pomemben, saj sta bili to hkrati tudi domači izbirni tekmi za sestavo reprezentance za nastop na svetovnem prvenstvu, ki bo konec januarja v ZRN.

Posamezniki so oba dneva opravili dve vožnji, dvedo po eno vožnjo. Za skupno uvrstitev in prehodni pokal so štele vožnje sobotne in nedeljske tekme.

Lep uspeh na tekmovalstvu so dosegli tudi jeseniški sankaaži; med člani je Poldi Krašovec oba dneva zasedel drugo mesto, med dvedo pa sta Poldi Krašovec in Janko Meglič zasedla v soboto prvo mesto, v nedeljo pa sta bila druga.

Tradicionalni prehodni pokal mesta Jesenic so letos prvič osvojili člani avstrijske ekipe Union, ki so zmagali pred ekipo Športnega društva Iskra Železniki. Prenovljena prog pri Savskih jamah je odlično prestala preizkušnjo, kar so potrdili tudi vse tekmovalci, številni sankaaški delavci, med njimi tudi delegat mednarodne sankaaške zveze. Proga sedaj ustreza vsem mednarodnim predpisom, predvsem pa je pomembna, da sta tekmovalj v spomin na znanega in dolgoletnega je-

seniškega sankaaškega delavca Joža Jelovčana in za tradicionalni prehodni pokal mesta Jesenic, uvrščeni v koledar mednarodne sankaaške zveze FIL in je zato v naslednjih letih pričakovati še večjo mednarodno udeležbo sankaačev.

REZULTATI za drugi memorial Joža Jelovčana:

Ženske: Evi Mittersteiler (Italija) 2.17,06, 2. Eva Dietrich (Avstrija) 2.17,92, 3. Marija Tolar (Iskra Železniki) 2.29,47. Moški: 1. Marjan Prevc (Iskra Železniki) 2.05,24, 2. Poldi Krašovec (Jesenice) 2.06,98, 3. Drago Česen (Tržič) 2.07,45, 7. Marjan Meglič 2.09,41, 10. Janko Meglič 2.10,37 (oba Jesenice).

Dvosedci: 1. Krašovec-J. Meglič (Jesenice) 1.06,83, 2. Dietrich-Elder (Avstrija) 1.07,22, 3. Česen-Česen (Tržič) 1.07,55, 6. Lavtižar-M. Meglič (Jesenice) 1.13,19.

EKIPNO ZA 28. POKAL MESTA JESENICE:

Mladinke: 1. Eva Dietrich (Avstrija) 4.31,61, 2. Evi Mittersteiler (Italija) 4.34,09, 3. Tončka Stalec (Iskra Železniki) 5.16,03.

Članice: 1. Marija Tolar (Iskra Železniki) 4.56,13.

Mladinci: 1. Karl Hartinger (Avstrija) 4.23,03, 2. Rudi Bernik (Iskra Železniki) 4.28,38, 3. Simon Bernik (Iskra Železniki) 4.29,50, 25. Boštjan Cesar (Jesenice) 6.04,86.

Člani: 1. Marjan Prevc (Iskra Železniki) 4.10,49, 2. Poldi Krašovec (Jesenice) 4.12,51, 3. Drago Česen (Tržič) 4.13,48, 7. Marjan Meglič 4.17,13, 8. Janko Meglič 4.18,15, 13. Vinko Lavtižar 4.24,65 (vsi Jesenice).

Starejši člani: 1. Heinz Kleinhofner (Avstrija) 4.16,09, 2. Viko Debeljak 4.24,55, 3. Jože Frelih 4.34,04 (oba Iskra Železniki).

Dvosedci: 1. Dietrich-Elder (Avstrija) 2.14,13, 2. Krašovec-J. Meglič 2.15,93, 3. Česen-Česen (Tržič) 2.16,00, 5. Lavtižar-M. Meglič (Jesenice) 2.20,56.

Ekipno: 1. Union Avstrija 19.48,99, 2. Iskra Železniki 20.13,60.

J. R.

KURIRSKI SMUK BO LETOS V PODKORENU

Organizatorji tradicionalnega smuka Karavanških kurirjev NOB imajo tudi tokrat težave s pomanjkanjem snega na Pristavi, kjer je bila doslej vsa leta ta športna prireditel. Na sestanku v ponedeljek, 9. januarja, pa so sklenili, da letošnji smuk le izvedejo, in sicer v nedeljo, 15. januarja, na smučišču v Podkorenu.

Celotna izvedba tekmovanja bo ostala nespremenjena, udeleženci se bodo pomerili na dveh progah, lažji progi »kurir« in težji progi »borec«. Nastopili bodo učenci osnovnih šol, mladinskih organizacij, teritorialnih enot, borcevskih organizacij JLA, ZRVS, milice in drugih organizacij.

Začetek tekmovanja bo ob 10. uri, razglasitev rezultatov pa po končanem tekmovalstvu. Pisne prijave sprejemajo še do danes, 12. januarja, na naslov: Organizacijski komite »SMUKA KARAVANŠKIH KURIRJEV«, Cesta Borisa Kidriča 37, 64270 JESENICE. J. R.

NASTOP ČLANOV PO ŠTIRIH LETIH

Po štirih sušnih letih so v nedeljo, 8. januarja, na blazine stopili tudi jeseniški člani. Na šestnajstem tekmovalstvu za memorial Pohorskega bataljona so v Slovenski Bistrici nastopili tudi štirje judoisti judo sekcije TVD Partizan Jesenice.

Cepprav je bil od jeseniških tekmovalcev le eden pravi član, ostali trije pa še mladinci, so pokazali le nekaj svojega znanja in dali slutiti, da bodo čez leta tudi v tej konkurenci »mešali štrane« najboljšim slovenskim judoistom.

V kategoriji do 60 kg sta nastopila Kolaric in Stražisar. Uspešno sta prešla prvo kolo, v drugem pa sta naletela na močnejša nasprotnika. V tej kategoriji je zmagal domačin Blažič. V kategoriji do 78 kg sta poskušala Sekulić in Hadžić storiti največ. Uspešno jima je v prvi borbi, v drugi pa sta se tudi morala posloviti od nadaljnjega tekmovalstva. V tej kategoriji je zmagal Fabijan iz Celja.

Jeseniške judoiste čaka 21. januarja turnir za mladince, 28. januarja pa bodo stopile na blazine članice, ki jih čaka v Mariboru republiško prvenstvo. Za dekleta bo to zadnji nastop pred državnim prvenstvom, ki bo 11. in 12. februarja v Kranjski gori, v organizaciji judo sekcije TVD Partizan Jesenice. Prvenstvo bo prvo v vrsti tekmovalj v letu, ko društvo praznuje 80-letnico, judo sekcija pa 20-letnico delovanja.

-tok

SAVA (KRANJ) : JESENICE 91 : 60 (45:38)

V soboto, 7. januarja, so igralke kranjske Save v derbiju kola visoko porazile jeseniške košarkarice.

Domačinke so zelo dobro igrale tako v napadu kot v obrambi in njihova zmaga pravzaprav nikoli ni bila vprašljiva. Proti koncu prvega polčasa so se Jeseničanke približale na pet košev razlike, nakar so domačinke spet superiorno nadaljevale igro do konca tekme.

V ekipi Jesenic so se pokazale nekatere slabosti, ki v dosedanjih serijah zmag niso prišle do izraza. Gre za določeno stopnjo neuigranosti ekipe, kar je vsekakor povezano s časom in tudi s strukturo ekipe.

Kljub visokemu porazu pa so jeseniške košarkarice še vedno na drugem mestu na prvenstveni lestvici, takoj za košarkaricami Save Kranj.

Jeseničanke so nastopile v postavi: Vavpotič 14, Vuleta 16, Vrdoljak 11, Azman 2, Lah 3, Ulčar 8 in Krznarič 6.

RAZPIS »SMUKA KARAVANŠKIH KURIRJEV«

Občinski odbor ZZZB NOV Jesenice organizira v počastitev 51 padlim kurirjem v času NOB v Karavanškah »SMUK KARAVANŠKIH KURIRJEV« na smučišču v Podkorenu.

Na tekmovalje vabi vse občinske organizacije ZB NOV, teritorialne enote, člane ZRVS, granicarje, milico, obmejne in carinske izpostave, osnovne šole, mladince OO ZSMS karavanških občin, predstavnike JLA ljubljanskega armadnega območja in predstavnike Koroške in Julijske krajine.

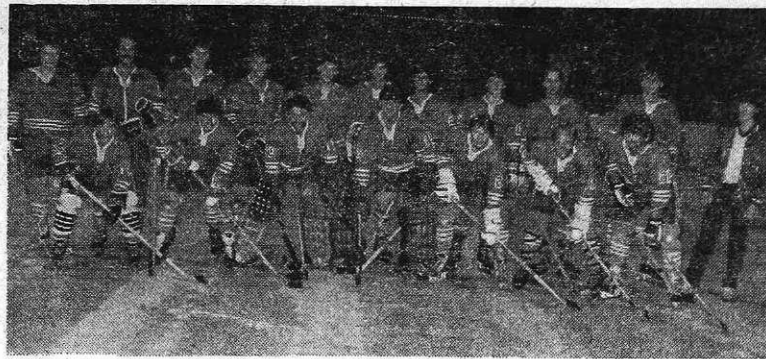
Prireditelj tekmovanja je KO ZB NOV Javornik-Koroška Bela, organizator pa TVD Partizan Javornik-Koroška Bela. Tekmovalje bo v nedeljo, 15. januarja, ob 10. uri na smučišču v Podkorenu.

Pisne prijave je potrebno dostaviti do petka, 13. januarja, do 18. ure na naslov: ORGANIZACIJSKI KOMITE, C. Borisa Kidriča 37, 64270 JESENICE.

V ekipo je treba vpisati tudi vodjo ekipe. Zrebanje vseh kategorij bo v soboto, 14. januarja, ob 8. uri v delavskem domu na Javorniku.

Poldi Krašovec iz SK Jesenice na tekmi (foto F. Sluga)

Moštvo HK Kranjska gora

REKORDNO ŠTEVILO TEKAČEV NA ROŽIČEVEM MEMORIALU

Zadnji praznični dan na pragu novega leta je bil v Ratečah v znamenju pravega zimskega tekaškega praznika. Prizadevni člani Smučarskega društva Rateče so z nemo in prizadevnostjo izvedli 20. jubilejno meddržtevno tekmovalje v smučarskih tekih za Rožičev memorial. Čeprav je bil 3. januar še praznični dan, pa so se na startu zbrali tekači iz 24 naših klubov in dveh iz sosednje Italije. Udeležba je bila rekordna, saj je skupaj nastopilo kar 279 tekmovalcev. To je bila verjetno doslej najbolj množična kategorizacijska tekma v Sloveniji. Nastopila je tudi večina naših reprezentantov, za katere je bila ta tekma pomembna preizkušnja za dokončno sestavo reprezentance za nastop na zimskih olimpijskih igrah v Sarajevu.

Pri članih je zanesljivo zmagal reprezentant, sicer član kranjskega Triglava, Ivo Čarman. Precejšnji del 15 kilometrov dolge proge je sicer vodil prav tako reprezentant Dušan Djurić iz Mojstrane, vendar je kasneje odstopil. Pri dekletih je na pet kilometrov dolgi progi najbolj prijetno presenetila mladinka Jana Mlakar iz Kranjske gore, ki je dosegla najboljši čas med vsemi tekmovalkami. Dalj časa je morala počivati zaradi poškodbe, sedaj pa je očitno spet v odlični formi.

Tradicionalni prehodni pokal Rožičevega memoriala so osvojili člani kranjskega Triglava pred Olimpijo iz Ljubljane in Partizanom iz Dola.

Kot smo že uvodoma zapisali, so domači smučarski delavci iz Rateč tudi letošnje tekmovalje uspešno izvedli, kljub številnim tekmovalcem. Žal je na začetku tekmovalcem nagajal močan veter, kasneje pa še dež. Ratečani so tako ponovno dokazali, da so kos še tako velikim in zahtevnim tekaškim prireditvam.

REZULTATI: ČLANI (15 km): 1. Ivo Čarman (Triglav Kranj) 47.05,6, 2. Jože Klemencič (Partizan Dol) 48.40,1, 3. Jani Kršinar (Unior Olimpija) 43.57,5, 6. Franci Teraš (Mojstrana) 51.54,1, 13. Miro Lebar (Kranjska gora) 53.19,3, 16. Izidor Kofler (Mojstrana) 57.18,1.

MLADINCI (15 km): 1. Sašo Grajš (Pohorje-Hoče) 50.00,1, 2. Marko Gracer (Kr. gora) 51.10,4, 3. Jani Pustovrh (Unior Olimpija) 52.20,3, 4. Darko Tarman 52.40,3, 6. Dejan Mašović 55.02,5 (oba Kr. gora).

TEKMOVANJE V SMUČARSKIH TEKIH ZA MEMORIAL LOVRA ŽEMVA IN PREMINULIH GORJANSKIH TEKAČEV

Partizan Gorje — društvo za športno rekreacijo in telesno vzgojo je organiziralo v petek, 30. decembra, ob 17. uri tradicionalno mednarodno tekmovalje v smučarskih tekih ob gorečih baklah za memorial Lovra Žemva in njegovih pokojnih varovancev Tončke Frčej, rojene Jan, Marjana Jakopiča in Marjana Pogacarja, ki so vsi nosili dres državne reprezentantov. Lovro je bil že v času predvojnega Jugoslavije član državne reprezentance, bil je odlični tekač in kombinatorec. Tako po vojni je zbiral nadarjene mlade fante in dekleta in jih več let vodil in vzgajal. Skozi njegovo tekaško sivo je šlo vrsto odličnih tekačev, ki so nastopili tudi izven naših meja.

Konec lanskega decembra je minilo natanko dve leti, odkar je za vedno omagal na progi, ki jo je vsako leto pripravljaj za memorial Marjana Jakopiča, odličnega mladinskega tekača. Za Lovrom je ostalo plodno delo, na njegovo mesto predsednika Partizana Gorje je stopil Lado Repe, na mesto društvenega trenerja pa Pavle Kobilica.

Rezultati: Mlajše pionirke (2 km): 1. Michaela Horvat — Avstrija 10.01,40, 2. Simona Cerkovnik — SK Bohinj 10.05,96, 3. Mateja Kunstelj — TVD Bohinj 10.57,52 (tekmovalo je sedem pionirk). Starejše pionirke (2 km): 1. Urška Čop — SK Bohinj 12.52,62, 2. Bernarda Markelj — SK Bohinj 14.09,3, Petra Zupan — TVD Gorje 14.55,35 (tekmovalo je sedem tekmovalk).

Mlajši pionirji (2 km): 1. Janez Pretnar 18.17,19, 2. Blaž Sitar 19.06,05, 3. Tomaž Zemva — vsi TVD Gorje 19.48,04 (tekmovalo je devet tekmovalcev).

Starejši pionirji (2 km): 1. Matjaž Pavovec — SK Ihan 00.14,30, 2. Jože Hribar — SK Ihan 00.16,00, 3. Branko Repine — SK Bohinj 00.16,30 (19 tekmovalcev).

Mlajše mladinke (4 km): 1. Ivi Bešter — SK Triglav 13.39,05, 2. Katra Kavčič — SK Triglav 14.39,05, 3. Jasna Kovač — TVD Dol 15.17,13 (sedem tekmovalk).

Starejše mladinke (4 km): 1. Vida Bertonec — SK Triglav 13.32,51, 2. Schmochofer — Avstrija 14.59,97, 3. Barbara Banarica — Avstrija 17.21,79 (startalo je šest tekmovalk).

Mlajši mladinci (4 km): 1. Mitja Kolman — SK Triglav 12.11,60, 2. Matej Kordež — SK Triglav 12.46,35, 3. Jože Kavaljar 13.33,02 (startalo je deset tekmovalcev).

Starejši mladinci (6 km): 1. Boštjan Lokan — SK Ihan 00.46,30, 2. Janez Klemencič — SK Triglav 00.47,36, 3. Marko Povirk — SK Ihan 00.52,30 (startalo je enajst mladincev).

Mlajši člani (8 km): 1. Jure Velepec — TVD Dol, 2. Darko Gracer — KS Kranjska gora (ni časov), (startalo je šest tekmovalcev).

Člani (8 km): 1. Jože Klemenc 22.06,81, 2. Dušan Džurić 22.10,10, 3. Jože Kerševan — vsi SK Mojstrana (ni časov), (startalo je trinajst članov).

Skupno je startalo 113 tekmovalcev. Prvi trije iz vseh razredov so prejeli zlato, srebrne in bronaste medalje. V skupni oceni treh tekmovalcev, član, mladinec in pionir, so se vrstili: 1. SK Triglav — Kranj, 2. TVD Dol, 3. TVD Gorje in 4. Olimpija — Ljubljana.

Tekmovalja so bila na Hotunjah, na planoti nad Gorjami, tik pod vzponom v poključko pogorje. Pokrovitelj tekmovanja je bilo Lesno industrijsko podjetje (LIP) Bled.

Jože Ambrožič

ALPINISTIČNA ŠOLA V RADOVLJICI

Alpinistični odsek Radovljica prireja ALPINISTIČNO ŠOLO s pričetkom 19. januarja ob 18. uri v prostorih AO Radovljica (grščina, II. nadstropje).